

KBC Groep Kwartalrapport 1KW2018

Verslag over 1KW2018

Samenvatting 3

Financiële hoofdlijnen 4

Overzicht van resultaten en balans 5

Analyse van het kwartaal 6

Risicoverklaring, economische visie en verwachtingen 8

Bijlage 9

Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 11

Vereenvoudigd geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (comprehensive income) 13

Geconsolideerde balans 14

Geconsolideerde vermogensmutaties 15

Vereenvoudigd geconsolideerd kasstroomoverzicht 17

Toelichting bij de grondslagen voor financiële verslaggeving 17

Informatie over de overgang naar IFRS 9 42

Toelichting bij de segmentinformatie 46

Overige toelichtingen 47

Additionele informatie

Details van ratio's en termen 60

U vindt bijkomende detailinformatie (onder meer over kredietrisico, solvabiliteit en divisies) in het Engelstalig *Quarterly Report*, dat ook beschikbaar is op www.kbc.com

Verklaring van de verantwoordelijke personen

'Ik, Rik Scheerlinck, chief financial officer van de KBC-groep, verklaar hierbij namens het Directiecomité van KBC Groep NV dat, voor zover mij bekend, de verkorte financiële overzichten die zijn opgenomen in het kwartaalverslag zijn gebaseerd op de relevante boekhoudkundige normen en in alle wezenlijke opzichten de financiële toestand en resultaten van KBC Groep NV, met inbegrip van zijn geconsolideerde dochtermaatschappijen, correct weergeven en dat het kwartaalverslag een getrouw overzicht geeft van de belangrijke gebeurtenissen en de belangrijkste transacties met verbonden partijen tijdens de verslagperiode en het effect daarvan op de verkorte financiële overzichten, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de resterende maanden van het lopende jaar.'

Toekomstgerichte verklaringen

De in dit verslag geformuleerde verwachtingen, prognoses en uitspraken over de toekomstige ontwikkelingen zijn vanzelfsprekend gebaseerd op veronderstellingen en zijn afhankelijk van een aantal toekomstige factoren. Het is dan ook mogelijk dat de werkelijkheid hier (sterk) van afwijkt.

Investor Relations contact

Investor.relations@kbc.com
KBC Groep NV, Investor Relations Office,
Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Dit verslag bevat informatie die is onderworpen aan de transparantievoorschriften voor beursgenoteerde vennootschappen.
Publicatiedatum: 17 mei 2018

Ga de echtheid van dit document na op www.kbc.com/nl/authenticity.

KBC Groep

Verslag over 1KW2018

Resultaat eerste kwartaal van 556 miljoen euro

Overzicht KBC-groep (geconsolideerd, IFRS)	1KW2018 (IFRS 9)	4KW2017 (IAS 39)	1KW2017 (IAS 39)
Nettoresultaat (in miljoenen euro)	556	399	630
Gewone winst per aandeel (in euro)	1,30	0,92	1,47
Nettoresultaat per divisie (in miljoenen euro)			
België	243	336	301
Tsjechië	171	167	181
Internationale Markten	137	74	114
Groepscenter	5	-179	33
Eigen vermogen van de aandeelhouders per aandeel (in euro, per einde periode)	40,9	41,6	39,4

We boekten een nettowinst van 556 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018. Een heel goed resultaat, ondanks het feit dat we het grootste deel van de bankenheffing voor het volledige jaar boekten in het eerste kwartaal (371 miljoen euro in 1KW2018). Dankzij de commerciële prestaties van onze kernactiviteiten stegen onze totale opbrengsten ten opzichte van het vorige kwartaal, terwijl de kosten – de bankenheffing niet meegerekend – daalden ten opzichte van het seizoensgebonden hoge niveau in het laatste kwartaal van het jaar. Onze levens- en schadeverzekeringsactiviteiten kenden een aanzienlijke jaar-op-jaar groei. Bovendien konden we opnieuw waardeverminderingen op kredieten terugnemen, voornamelijk in onze Ierse hypotheekportefeuille.

In het eerste kwartaal van 2018 ronden we de overname af van het resterende belang van 40% in de joint venture voor levensverzekeringen van onze dochteronderneming UBB en MetLife in Bulgarije. Dat bevestigt onze positie als een sterke speler in de lokale markt, die zijn Bulgaarse klanten een volledig gamma van bankverzekeringsproducten kan aanbieden in een omnikanalomgeving. Het zal ongetwijfeld helpen om van UBB en DZI een bankverzekeringsgroep te maken die geldt als referentie in Bulgarije, en dat komt ten goede aan de klanten, de werknemers en alle andere stakeholders.

Met als doel de beleving van onze klanten steeds te verbeteren, ontwikkelen we continu innovatieve klantgerichte oplossingen die het leven van onze klanten gemakkelijker maken. Om een voorbeeld te noemen: we waren de eerste bank in België die multibankingmogelijkheden toegevoegd heeft aan zijn mobile app, KBC Mobile, dankzij de opportuniteiten die door PSD2 zijn ontstaan. Enkele weken na de invoering ervan kunnen we met trots zeggen dat we konden rekenen op een enthousiaste reactie van onze klanten.

We willen ook een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij door onze kredietverlening. Zo is het bijvoorbeeld onze ambitie om tegen 2030 het aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in onze kredietportefeuille aan de energiesector te verhogen tot meer dan 50% (momenteel is dat al 41%). Bovendien besluiten we begin dit jaar om verschillende van onze beleidslijnen in verband met duurzaamheid up te daten en die in juni te implementeren. Tot slot kondigden we ook aan dat we, als deel van ons beleid inzake kredieten aan de energiesector, volledig uit de steenkoolsector zouden stappen en de huidige exposure aan steenkool-gebaseerde elektriciteitsproductie tot nul herleiden tegen ten laatste 2023.

Last but not least blijft ook het economische klimaat in Europa aantrekkelijk, met een solide groei en lage inflatie. Maar nu de sentimentsindicatoren van hun recente hoogtepunt zijn teruggevallen, is de periode van versnellende groei wellicht ten einde. Het risico van een verdere economische deglobalisering en de oplopende handelsconflicten en geopolitieke spanningen zijn de belangrijkste factoren die de Europese economische groei kunnen hinderen. We zijn er evenwel van overtuigd dat we in dat economische speelveld een meer dan solide uitgangspositie hebben, dankzij onze niet-aflatende inspanningen in de afgelopen jaren om de klant centraal te stellen in alles wat we doen, samen met onze uitstekende solvabiliteit en liquiditeitspositie.

Tot slot wil ik alle stakeholders nogmaals danken voor het vertrouwen dat ze in ons stellen en hen verzekeren dat we er alles aan zullen doen om nog dichterbij ons uiteindelijke doel te komen, namelijk om als bankverzekeraar de referentie te zijn in al onze kernmarkten.

Johan Thijs
Chief Executive Officer

Belangrijk. Vanaf dit kwartaal passen we IFRS 9 toe. Eenvoudig gezegd betekent dit dat de classificatie van financiële activa en verplichtingen, evenals de methodologie inzake waardeverminderingen, aanzienlijk zijn gewijzigd. Als gevolg daarvan zijn sommige cijfers van de winst-en-verliesrekening en de balans niet volledig vergelijkbaar met de referentiecijfers voor 2017 (die nog altijd op IAS 39 zijn gebaseerd, aangezien KBC gebruikmaakt van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende gegevens). Om de transparantie te vergroten, hebben we in overeenstemming met IFRS 9 ook de geprojecteerde rente voor valutaderivaten in de bankportefeuille verplaatst van het Trading en reëlewaarderresultaat naar de Netto-rente-inkomsten. We hebben ook de netwerkinkomsten (inkomsten uit marges verdiend op valutatransacties die het netwerk voor onze klanten uitvoert) verplaatst van Trading- en reëlewaarderresultaat naar Nettoprovisie-inkomsten. In de bijlage geven we een beknopt overzicht. Een uitgebreider overzicht vindt u in toelichting 1.1 van de geconsolideerde jaarrekening en in de bedrijfspresentatie (beschikbaar op www.kbc.com). Bovendien wijzigden we - gerelateerd aan IFRS 9 - de definitie van kredietportefeuille van uitstaand bedrag naar bruto boekwaarde (d.i. incl. gereserveerde en geprojecteerde rente) en pasten we de scope lichtjes aan. Om de vergelijkbaarheid te verbeteren, hebben we in de onderstaande analyse bepaalde vergelijkingen met pro forma (herberekende) cijfers voor 2017 toegevoegd (niet-geauditeerd). Dat duiden we aan met "op vergelijkbare basis".

Financiële hoofdlijnen van het eerste kwartaal van 2018

- ▶ De commerciële bankverzekeringsfranchises in onze kernmarkten en kernactiviteiten presteerden sterk.
- ▶ De kredietvolumes stegen met 1% op kwartaalbasis en met 5% op jaarbasis, met jaar-op-jaarstijgingen in alle divisies. De deposito's - exclusief schuldbewijzen - stegen met 2% op kwartaalbasis en met 7% op jaarbasis, opnieuw met een jaar-op-jaarstijging in alle divisies.
- ▶ Op vergelijkbare basis bleven de nettorente-inkomsten nagenoeg onveranderd (-1%) tegenover het vorig kwartaal en verbeterden ze met 4% jaar-op-jaar, deels dankzij lagere financieringskosten, een stijging van de reporente in Tsjechië, de toename van het kredietvolume en het positieve effect van de consolidatie van UBB/Interlease.
- ▶ De technische inkomsten uit onze schadeverzekeringsactiviteiten stegen met 7% tegenover het vorige kwartaal, maar daalden met 16% op jaar-op-jaar (door diverse factoren, waaronder de stormen in januari in België). De gecombineerde ratio voor het eerste kwartaal van het jaar bedroeg 90%, tegenover 88% voor het volledige jaar 2017. De verkoop van onze levensverzekeringsproducten daalde met 15% ten opzichte van het seizoensgebonden sterke voorgaande kwartaal, maar steeg met 5% ten opzichte van het eerste kwartaal van 2017.
- ▶ Onze nettoprovisie-inkomsten bleven sterk. Ze daalden licht (-1%) ten opzichte van het vorige kwartaal en met 3% jaar-op-jaar, beide op vergelijkbare basis.
- ▶ Op vergelijkbare basis stegen alle andere inkomstenposten samen 60% ten opzichte van het vorig kwartaal, aangezien in het laatste kwartaal van 2017 een bijkomende voorziening van 61,5 miljoen euro werd geboekt met betrekking tot de sectorwijde herziening van lerse hypotheekleningen met trackerrente van voor 2009. Jaar-op-jaar daalden alle andere inkomstenposten samen met 20%, voornamelijk als gevolg van een lagere trading- en reëlewaarderesultaat.
- ▶ De kostenvergelijking wordt vertekend door het feit dat het grootste deel van de speciale bankenheffing voor het volledige jaar 2018 in het eerste kwartaal wordt geboekt. Zonder die bankenheffing daalden de kosten met 6% tegenover het vorige kwartaal. Jaar-op-jaar stegen ze met 6%, hoewel dat deels werd veroorzaakt door de opname van UBB/Interlease. Als de bankenheffing gelijkmatig over het jaar zou worden gespreid, zou de kosten-inkomstenratio voor het eerste kwartaal 55% bedragen, in lijn met het cijfer voor het volledige jaar 2017.
- ▶ Het kwartaal werd begunstigd door een terugname van waardeverminderingen op kredieten van 63 miljoen euro, voornamelijk vanwege Ierland. Bijgevolg bedroegen onze kredietkosten op jaarbasis een erg gunstige -0,15% (een negatief cijfer wijst op een positieve invloed op het resultaat), tegenover -0,06% voor het volledige jaar 2017.
- ▶ Onze liquiditeitspositie bleef stevig en dat was ook het geval voor onze kapitaalbasis, met een common equity ratio van 15,9% (fully loaded, Deense Compromismethode).

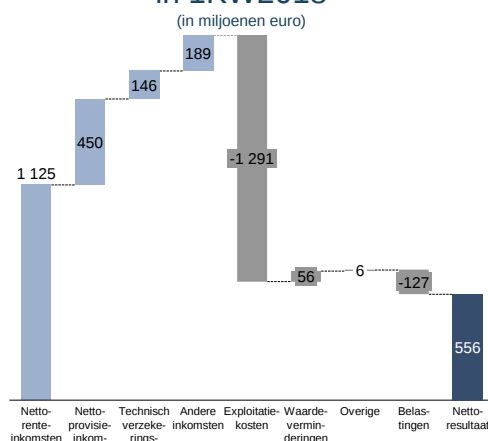
De kern van onze strategie

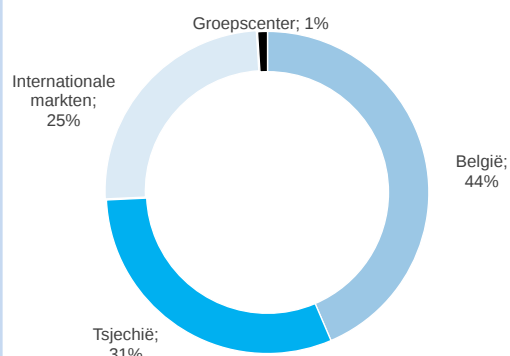
Onze strategie steunt op vier principes:

- Onze klanten staan centraal in alles wat we doen.
- We willen onze klanten een unieke bankverzekeringsservaring bezorgen.
- We bekijken de ontwikkeling van onze groep op lange termijn en we willen duurzame en rendabele groei realiseren.
- We nemen onze verantwoordelijkheid in de samenleving en de lokale economieën.

Totstandkoming van het resultaat in 1KW2018

Bijdrage van de divisies aan het groepsresultaat (1KW2018)

Overzicht van resultaten en balans

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening, IFRS KBC-groep (in miljoenen euro)	1KW2018 (IFRS 9)	4KW2017 (IAS 39)	3KW2017 (IAS 39)	2KW2017 (IAS 39)	1KW2017 (IAS 39)
Nettorente-inkomsten	1 125	1 029	1 039	1 028	1 025
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering)	162	152	188	179	187
<i>Verdiende premies</i>	378	384	378	369	360
<i>Technische lasten</i>	-216	-232	-190	-190	-173
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering)	-7	-3	-3	-24	-28
<i>Verdiende premies</i>	336	410	282	267	312
<i>Technische lasten</i>	-343	-414	-284	-291	-341
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-9	-10	16	-10	-4
Dividendinkomsten	21	8	11	30	15
Nettoresultaat uit fin.instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening ¹	96	235	182	249	191
Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare fin. activa	-	51	51	52	45
Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen	1	-	-	-	-
Nettoprovisie-inkomsten	450	430	408	430	439
Overige netto-inkomsten	71	-14	4	47	77
Totale opbrengsten	1 912	1 878	1 896	1 980	1 946
Exploitatiekosten	-1 291	-1 021	-914	-910	-1 229
Bijzondere waardeverminderingen	56	-2	-31	71	-8
Waarvan: op leningen en vorderingen	-	30	-15	78	-6
Waarvan: op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	63	-	-	-	-
Aandeel in het resultaat van geassoc. ondernemingen en joint-ventures	6	-5	8	3	5
Resultaat vóór belastingen	683	850	959	1 144	715
Belastingen	-127	-451	-268	-288	-85
Resultaat na belastingen	556	398	691	855	630
toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0	0	0	0
toerekenbaar aan de aandeelhouders v/d moedermaatschappij	556	399	691	855	630
Gewone winst per aandeel (in euro)	1,30	0,92	1,62	2,01	1,47
Verwaterde winst per aandeel (in euro)	1,30	0,92	1,62	2,01	1,47
Kerncijfers geconsolideerde balans, IFRS KBC-groep (in miljoenen euro)	31-03-2018 (IFRS 9)	31-12-2017 (IAS 39)	30-09-2017 (IAS 39)	30-06-2017 (IAS 39)	31-03-2017 (IAS 39)
Balanstotaal	304 022	292 342	296 885	296 479	287 293
Leningen en voorschotten aan klanten (excl. reverse repo's)	142 512	140 999	139 538	138 522	134 047
Effecten (eigenvermogens- en schuldinstrumenten)	66 050	67 743	69 273	70 898	72 329
Deposito's van klanten en schuld papier (excl. repo's)	188 034	193 708	188 962	188 708	181 107
Technische voorzieningen, vóór herverzekering	18 754	18 641	18 696	18 905	19 234
Schulden m.b.t. beleggingscontracten, verzekeringen	13 338	13 552	13 294	13 339	13 128
Eigen vermogen van de aandeelhouders	17 119	17 403	17 003	16 665	16 506
Selectie van ratio's KBC-groep (geconsolideerd)	1KW2018	FY2017			
Rendement op eigen vermogen	14%	17%			
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten (exclusief bepaalde niet-operationele posten en bij een gelijkmatige spreiding van de bankenheffing)	70% (55%)	54% (55%)			
Gecombineerde ratio niet-levensverzekeringen	90%	88%			
Common equity ratio, Basel III Danish Compromise (fully loaded)	15,9%	16,3%			
Common equity ratio FICOD (fully loaded)	14,9%	15,1%			
Leverage ratio Basel III (fully loaded)	5,7%	6,1%			
Kredietkostenratio ²	-0,15%	-0,06%			
Ratio impaired kredieten	5,9%	6,0%			
waarvan impaired kredieten die > 90 dagen achterstallig zijn	3,5%	3,4%			
Net stable funding ratio (NSFR)	137%	134%			
Liquidity coverage ratio (LCR)	139%	139%			

¹ Ook Trading- en reëlewaarderesultaat genoemd.

² Een negatief cijfer duidt op een nettoterugnatie van waardeverminderingen (met positieve resultaatsinvloed).

In het deel 'Geconsolideerde financiële staten' van het kwartaalverslag vindt u een overzicht van onze geconsolideerde winst-en-verliesrekening en balans volgens IFRS. In datzelfde deel vindt u ook een vereenvoudigd overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, van de eigenvermogensmutaties, en verschillende toelichtingen bij de rekeningen. Wat betreft de (wijzigingen in) de definities van de ratio's: zie Details van ratio's en termen in het kwartaalverslag.

Analyse van het kwartaal (1KW2018)

Totale opbrengsten

1 912 miljoen euro

De totale opbrengsten zijn licht gestegen ten opzichte van het vorige kwartaal. Op vergelijkbare basis compenseerden de verbeterde technische verzekeringsinkomsten, overige netto-inkomsten en dividendinkomsten de daling van het trading- en reëlewaarderesultaat en de lichte daling van de nettorente-inkomsten en nettoprovisie-inkomsten.

De nettorente-inkomsten bedroegen 1 125 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018. Op vergelijkbare basis bleven ze ongeveer ongewijzigd (-1%) tegenover het vorig kwartaal en stegen ze met 4% jaar-op-jaar. Over het algemeen werden de druk op de commerciële kredietmarges in de meeste kernlanden, het negatieve effect van de lage herbeleggingsrente, het lagere aantal dagen in het eerste kwartaal en een lager netto positief effect van ALM forex swaps (kwartaal-op-kwartaal) goedgehaakt door de groei van het kredietvolume, lagere financieringskosten mede dankzij de call in januari van de *contingent capital note* (CoCo), hogere reporentes in Tsjechië, wisselkoersschommelingen (CZK) en de consolidatie van UBB/Interlease (jaar-op-jaar). Zoals gezegd werden de rente-inkomsten nog altijd ondersteund door de groei van het kredietvolume: de kredietverlening aan klanten steeg met 1% op kwartaalbasis en met 5% op jaarbasis, en dat in alle divisies voor de jaar-op-jaarcijfers. De klantendeposito's inclusief schuld papier daalden met 3% op kwartaalbasis, maar stegen met 3% op jaarbasis. Exclusief schuld papier (gedaald door lagere depositocertificaten, terugbetaling van de CoCo, enz.) stegen de deposito's met 2% op kwartaalbasis en met 7% op jaarbasis, met stijgingen in alle divisies. De nettorentemarge bedroeg 2,01%, een stijging met 4 basispunten ten opzichte van het vorige kwartaal en met 8 basispunten ten opzichte van een jaar geleden, op vergelijkbare basis.

De technische inkomsten uit onze verzekeringsactiviteiten (verdiende premies min technische lasten, plus het nettoresultaat uit afgestane herverzekering) bedroegen 146 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018. De schadeverzekeringsactiviteiten droegen 153 miljoen euro bij tot die technische verzekeringsinkomsten, 7% meer dan in het vorige kwartaal, maar 16% minder jaar-op-jaar. Terwijl de stijging ten opzichte van het vorige kwartaal vooral te danken was aan een daling van de technische lasten met 7% (de negatieve impact van de stormen van januari in België werd meer dan gecompenseerd door een daling van de andere schadegevallen), werd de daling ten opzichte van een jaar geleden veroorzaakt door een combinatie van een lager nettoresultaat uit afgestane herverzekering en hogere technische lasten (+25% als gevolg van onder andere de januaristormen), die de stijging van de verdiende premies met 5% meer dan compenseerden. Daardoor kwam de gecombineerde ratio voor het eerste kwartaal van 2018 uit op 90%, tegenover 88% voor het boekjaar 2017 (dat was begunstigd door de vrijgave van bepaalde reserves).

De technische verzekeringsinkomsten uit onze levensverzekeringsactiviteiten bedroegen -7 miljoen euro, tegenover -4 miljoen euro in het vorige kwartaal en -28 miljoen euro in hetzelfde kwartaal een jaar geleden. De verkoop van levensverzekeringsproducten (498 miljoen euro) lag 15% lager dan in het seizoensgebonden sterke vorige kwartaal (daling bij zowel tak 21- als tak 23-producten), maar steeg met 5% ten opzichte van hetzelfde kwartaal van vorig jaar (met een hogere verkoop van zowel tak 21- als tak 23-producten). In totaal bedroeg het aandeel van tak 21-producten in de totale verkoop van levensverzekeringen 56% in het eerste kwartaal van 2018 en tekenden de tak 23-producten voor de overige 44%.

Met 450 miljoen euro bleven de nettoprovisie-inkomsten stevig. Op vergelijkbare basis was er slechts een lichte daling van 1% ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Dat was voornamelijk het gevolg van iets lagere beheersvergoedingen voor onze vermogensbeheeractiviteiten (onder meer gerelateerd aan de daling van het beheerd vermogen, zie hieronder) en lagere provisie-inkomsten in verband met betalingen, effecten en kredieten, die tot op zekere hoogte werden gecompenseerd door de lagere provisies betaald op de verkoop van verzekeringen en hogere instapvergoedingen in het kader van vermogensbeheer. Jaar-op-jaar daalden de nettoprovisie-inkomsten met 3% op vergelijkbare basis (lagere instapvergoedingen voor vermogensbeheer en een daling van de effecten- en kredietgerelateerde provisies, deels gecompenseerd door de opname van UBB/Interlease en hogere provisie-inkomsten voor betalingsverkeer). Eind maart 2018 bedroeg ons totale beheerde vermogen 213 miljard euro, ruwweg stabiel jaar-op-jaar en een daling van 1,5% op kwartaalbasis als gevolg van de negatieve prijsontwikkeling.

Alle overige inkomsten samen bedroegen 189 miljoen euro, tegenover 118 miljoen euro in het vorige kwartaal en 236 miljoen euro in hetzelfde kwartaal van vorig jaar (op vergelijkbare basis). Het cijfer voor het eerste kwartaal van 2018 omvat 21 miljoen euro dividendinkomsten en 1 miljoen euro netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde. Het omvat ook 71 miljoen euro overige netto-inkomsten, 85 miljoen euro meer dan in het vorige kwartaal, dat was beïnvloed door de boeking van een bijkomende voorziening van 61,5 miljoen euro met betrekking tot de sectorwijde herziening van Ierse hypotheekleningen met trackerrente van voor 2009. De overige netto-inkomsten in het eerste kwartaal van 2018 profiteerden bovendien van eenmalige elementen naar aanleiding van de afwikkeling van een oud juridisch dossier en de verkoop van een gebouw. De resterende overige inkomsten omvatten eveneens 96 miljoen euro nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde (trading- en reëlewaarderesultaat). Op vergelijkbare basis was dat 19% lager dan in het vorige kwartaal en 26% lager dan een jaar eerder, in beide gevallen als gevolg van lagere dealingroomresultaten en het negatieve effect van diverse (markt-, krediet- en financierings) waarde-aanpassingen.

Exploitatiekosten

1 291 miljoen euro

De kosten werden vertekend doordat het grootste deel van de bankenheffing voor het volledige jaar traditioneel al in het begin van het jaar wordt geboekt. Zonder die bankenheffing daalden de kosten met 6% ten opzichte van het seizoensgebonden hoge niveau van het voorgaande kwartaal.

De exploitatiekosten bedroegen 1 291 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018. De vergelijking met het vorige kwartaal wordt vertekend doordat het grootste deel van de bankenheffing voor het hele jaar traditioneel op voorhand wordt geboekt in het eerste

kwartaal (371 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018, 41 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2017, 361 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2017). Zonder de bankenheffing daalden de kosten met 6% ten opzichte van het vorig kwartaal - ondanks een negatief eenmalig element van 12 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018 - omdat het voorgaande kwartaal werd geïmpacteerd door de traditionele seizoensgebonden kostenstijging, met name voor marketingkosten (eindejaarscampagnes) en professionele vergoedingen. De kosten exclusief bankenheffing stegen met 6% jaar-op-jaar, vooral door de opname van UBB/Interlease, en waarbij de rest van de stijging werd veroorzaakt door onder andere hogere ICT-kosten, iets hogere personeelskosten (voornamelijk in Tsjechië en Ierland), hogere afschrijvingskosten, wisselkoersschommelingen (CZK) en een negatief eenmalig element.

Daardoor kwam de kosten-inkomstenratio van onze bankactiviteiten op 70% voor het eerste kwartaal van 2018. Als de bankenheffing gelijkmatig over het jaar zou worden gespreid en bepaalde niet-operationele posten buiten beschouwing worden gelaten, bedroeg de kosten-inkomstenratio 55%, volledig in de lijn van het cijfer voor het boekjaar 2017.

Waardeverminderingen voor kredieten

63 miljoen euro nettoterugname

Opnieuw een nettoterugname van waardeverminderingen op kredieten, voornamelijk dankzij Ierland. Zeer gunstige kredietkostenratio van -0,15%.

In het eerste kwartaal van 2018 noteerden we een nettoterugname van waardeverminderingen op kredieten van 63 miljoen euro, in vergelijking met een nettoterugname van 30 miljoen euro in het vorige kwartaal en een nettotoename van 6 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2017. De nettoterugname van de waardeverminderingen op kredieten in het afgelopen kwartaal was voornamelijk toe te schrijven aan een terugname van 43 miljoen euro in Ierland, die vooral het gevolg was van de stijgende huizenprijzen en - in mindere mate - de verbeterde kwaliteit van de portefeuille in het algemeen. Bovendien was er in alle andere kernlanden ofwel een kleine terugname van waardeverminderingen op kredieten (Bulgarije, Hongarije, Slowakije, Groepscenter) ofwel een over het algemeen zeer laag niveau van waardeverminderingen op kredieten (België, Tsjechië). De kredietkostenratio voor de hele groep kwam bijgevolg voor het eerste kwartaal van 2018 uit op een zeer gunstige -0,15% (een negatief cijfer wijst op een nettoterugname en heeft bijgevolg een positieve invloed op het resultaat), tegenover -0,06% voor het boekjaar 2017. De ratio van impaired kredieten verbeterde verder. Eind maart 2018 stond ongeveer 5,9% van onze kredietportefeuille te boek als impaired, tegenover 6,0% eind 2017. Ongeveer 3,5% van de kredietportefeuille had betrekking op impaired kredieten die meer dan 90 dagen achterstallig zijn.

Inkomstenbelastingen

127 miljoen euro

De inkomstenbelastingen zijn gedaald tegenover het vorige kwartaal, dat negatief was beïnvloed door het *upfront* effect van de gewijzigde vennootschapsbelasting in België.

De inkomstenbelastingen bedroegen 127 miljoen euro, tegenover 451 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2017 en 85 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2017. De stevige daling tegenover het vorige kwartaal werd voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het vierde kwartaal van 2017 het *upfront* effect van -211 miljoen euro bevatte als gevolg van de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting vanaf 2018 (wat onder meer een invloed had op het bestaande bedrag aan uitgestelde belastingvorderingen). De stijging ten opzichte van hetzelfde kwartaal vorig jaar hield deels verband met het feit dat het eerste kwartaal van 2017 begunstigd was door een eenmalige uitgestelde belastingvordering van 66 miljoen euro met betrekking tot de liquidatie van een groepsmaatschappij.

Nettoresultaat

per divisie

België	Tsjechië	Internationale Markten	Groepscenter
243 miljoen euro	171 miljoen euro	137 miljoen euro	5 miljoen euro

België: op het eerste gezicht daalde het nettoresultaat met 28% tegenover het vorige kwartaal, maar dat is vertekend door de *upfront* boeking in het eerste kwartaal van 2018 van het grootste deel van de bankenheffing voor het volledige jaar en het *upfront* effect in het laatste kwartaal van 2017 van de wijziging in de vennootschapsbelasting. Als we die twee factoren buiten beschouwing laten, steeg het nettoresultaat met 3% tegenover het vorige kwartaal en omvatte het (op vergelijkbare basis) lagere nettorente-inkomsten, nagenoeg ongewijzigde nettoprovisie-inkomsten, hogere technische verzekeringsinkomsten (ondanks de invloed van de stormen in januari), een lager trading- en reëlewaarderresultaat, hogere dividendinkomsten en hogere overige netto-opbrengsten (dankzij een eenmalig item naar aanleiding van de afwikkeling van een oud juridisch dossier). De kosten - exclusief de bankenheffing - daalden (deels seizoensgebonden) en de waardeverminderingen op kredieten bleven op een zeer laag niveau.

Tsjechië: het nettoresultaat steeg met 2% ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Exclusief de bankenheffing steeg het nettoresultaat met maar liefst 16%, vooral dankzij (op vergelijkbare basis) hogere nettorente-inkomsten, een lager maar nog altijd

goed trading- en reëlewaarderesultaat en hogere nettoprovisie-inkomsten. De waardeverminderingen op kredieten bleven uiterst laag en de kosten - exclusief de bankheffing - daalden (deels seizoensgebonden).

Internationale Markten: het nettoresultaat van 137 miljoen euro is als volgt samengesteld: 23 miljoen euro voor Slowakije, 34 miljoen euro voor Hongarije, 21 miljoen euro voor Bulgarije en 57 miljoen euro voor Ierland. Voor de hele divisie steeg het nettoresultaat met 85% tegenover het vorig kwartaal. Dat is voornamelijk door Ierland, waar het resultaat van het vorige kwartaal negatief werd beïnvloed door een bijkomende voorziening van 61,5 miljoen euro voor een sectorwijde herziening van Ierse hypotheekleningen met trackerrente van voor 2009. Net als in het vorige kwartaal werd het resultaat voor Ierland bovendien begunstigd door een aanzienlijke terugname van waardeverminderingen op kredieten (43 miljoen euro, tegenover 52 miljoen euro in het vorige kwartaal).

Groepscenter: het nettoresultaat steeg met 184 miljoen euro ten opzichte van het vorig kwartaal, dat toen negatief beïnvloed werd door het upfront effect van de hervorming van de vennootschapsbelasting in België. Bovendien omvatte het eerste kwartaal van 2018, op vergelijkbare basis, lagere totale opbrengsten, een daling van de kosten en een nettoterugname van waardeverminderingen op kredieten (17 miljoen euro, tegenover een nettotoename van 4 miljoen euro in het vorige kwartaal).

Selectie van ratio's per divisie	België		Tsjechië		Internationale Markten	
	1KW2018	FY2017	1KW2018	FY2017	1KW2018	FY2017
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten exclusief bepaalde niet-operationele elementen en bij een gelijkmatige spreiding van de bankheffing over het jaar	56%	53%	42%	43%	64%	72%
Gecombineerde ratio niet-levenverzekeringen	93%	86%	93%	97%	86%	93%
Kredietkostenratio ¹	0,05%	0,09%	0,01%	0,02%	-0,86%	-0,74%
Ratio impaired kredieten ²	2,6%	2,8%	2,4%	2,4%	20,4%	19,7%

¹ Een negatief cijfer duidt op een terugname van waardeverminderingen (met positieve resultaatsinvloed). Zie Details van ratio's en termen in het kwartaalverslag.

² Vanaf 2018 gebaseerd op een licht gewijzigde definitie van de kredietportefeuille. Zie 'Credit Risk' in het Engelstalige kwartaalverslag.

In het deel *Additional information* van het Engelstalig *Quarterly report* vindt u een volledige resultatentabel. Een korte analyse van de resultaten per divisie vindt u in onze analistenpresentatie op www.kbc.com.

Eigen vermogen, solvabiliteit, liquiditeit	Totaal eigen vermogen	Common equity ratio (fully loaded)	Liquidity coverage ratio	Net stable funding ratio
	18,5 miljard euro	15,9%	139%	137%

Eind maart 2018 bedroeg het totale eigen vermogen 18,5 miljard euro (17,1 miljard euro eigen vermogen van aandeelhouders en 1,4 miljard euro additional tier 1-instrumenten). Dat is een stijging van 0,5 miljard euro ten opzichte van het begin van het jaar op een like-for-like basis (dit is na correctie voor de impact van de eerste toepassing van IFRS 9, die leidde tot een daling van 0,7 miljard euro). De 'like-for-like'-stijging van 0,5 miljard euro tijdens het eerste kwartaal van het jaar is het gevolg van de opname van de winst over het eerste kwartaal (+0,6 miljard euro), wijzigingen in de diverse herwaarderingsreserves (in totaal -0,1 miljard euro) en een aantal kleinere items. U vindt meer details in het deel Geconsolideerde jaarrekening van het kwartaalverslag (onder Geconsolideerde vermogensmutaties).

Op 31 maart 2018 bedroeg onze fully loaded common equity ratio (Basel III, volgens de Deense compromismethode) een stevige 15,9%, tegenover 16,3% drie maanden eerder. Het verschil wordt bijna volledig verklaard door het effect van de eerste toepassing van IFRS 9 (-41 basispunten). Onze leverage ratio (Basel III, fully loaded) bedroeg 5,7%. De solvabiliteitsratio van KBC Verzekeringen volgens het Solvency II-kader bedroeg een solide 218% op 31 maart 2018. Onze liquiditeitspositie bleef ook uitstekend, wat zich uit in een LCR-ratio van 139% en een NSFR-ratio van 137% eind maart 2018.

Risicoverklaring, economische visie en verwachtingen

Verklaring met betrekking tot risico: omdat we hoofdzakelijk actief zijn als bank-verzekeraar en vermogensbeheerder, zijn we blootgesteld aan een aantal typische risico's voor de financiële sectoren, zoals – maar zeker niet uitsluitend – kredietrisico, tegenpartijrisico, concentratierisico, interestrisico, muntrisico, marktrisico, liquiditeits- en financieringsrisico, risico van aangegane verzekeringsverplichtingen, wijzigingen in de regelgeving, operationeel risico, betwistingen van klanten, concurrentie van andere en nieuwe spelers en de economie in het algemeen. Hoewel we al die risico's nauwlettend opvolgen en beheren binnen een strikt risicokader dat governance en limieten vastlegt, kunnen ze toch een negatieve invloed hebben op de waarde van activa of bijkomende kosten genereren boven de verwachte niveaus.

Momenteel wordt een aantal factoren als de belangrijkste uitdagingen beschouwd voor de financiële sector in het algemeen en die zijn bijgevolg ook relevant voor ons. De onzekerheid over de regelgeving blijft een overheersend thema in de sector (al heeft de Basel IV-overeenkomst in december enige verduidelijking gebracht omtrent de toekomstige kapitaalvereisten), naast een betere bescherming van de consument. Een andere blijvende uitdaging is de lagerenteomgeving, in combinatie met het

toegenomen risico van activazeepbellen. De financiële sector moet ook rekening houden met mogelijke systemische gevolgen van politieke en financiële ontwikkelingen, zoals brexit of de protectionistische maatregelen in de VS, die ook een invloed zullen hebben op de Europese economie. De technologie die in de financiële sector wordt gebruikt, vormt een extra uitdaging voor het bedrijfsmodel van traditionele financiële instellingen. Ten slotte is het cyberrisico de voorbije jaren een belangrijke bedreiging geworden, niet alleen voor de financiële sector, maar voor de economie in haar geheel.

We verstrekken informatie met betrekking tot risicobeheer in ons jaarverslag, onze kwartaalverslagen en risk reports, die beschikbaar zijn op www.kbc.com.

Onze visie op rentevoeten en wisselkoersen: we verwachten dat de ECB haar versoepelingsprogramma nog minstens tot september 2018 zal voortzetten. Daarna wordt het mogelijk geleidelijk afgebouwd ('tapering'). We verwachten dat de ECB tot 2019 zal wachten om haar beleidsrente te verhogen. Ondertussen verwachten we dat de Fed de rente in 2018 nog twee keer zal verhogen (dus drie voor het hele jaar), telkens met 25 basispunten. Daardoor geloven we dat de Amerikaanse dollar op korte termijn in waarde zal stijgen tegenover de euro, ondersteund door de kortetermijnrente. Vanaf midden 2018 zou de euro echter weer in waarde beginnen te stijgen. Door de lage inflatie en het nog altijd zeer soepele monetaire beleid van de ECB zal de Duitse rente op langlopende obligaties de komende periode naar verwachting slechts beperkt stijgen. In tegenstelling tot het soepele beleid van de ECB, is de Tsjechische Nationale Bank al begonnen met een verkrapping van haar monetaire beleid en verwacht wordt dat ze daar in 2018 mee doorgaat, gezien het Tsjechische groei- en inflatieklimaat. We voorspellen nog een renteverhoging voor dit jaar in Tsjechië, waardoor de reporente eind 2018 1% zou bedragen. Bijgevolg verwachten we dat de Tsjechische kroon licht in waarde zal stijgen tot 25 CZK per EUR tegen eind 2018.

Onze visie op economische groei: het Europese economische klimaat blijft aantrekkelijk, met een stevige groei en lage inflatie. De positieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de binnenlandse vraag blijven de drijvende kracht achter de groei. Maar nu de sentimentsindicatoren van hun recente hoogtepunt zijn teruggevallen, is de periode van versnelde groei wellicht ten einde. Het risico van een verdere economische deglobalisering, met oplopende handelsconflicten en geopolitieke spanningen, zou tot extra onzekerheid kunnen leiden en daarmee het economische sentiment en de groei verder kunnen beïnvloeden.

Verwachtingen voor de rest van 2018

- Stevige rendementen in alle divisies
- Voor Ierland gaan we uit van een nettoterugname van waardeverminderingen op kredieten van 100 tot 150 miljoen euro voor het volledige boekjaar 2018.
- Voor België verwachten we dat de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting een recurrent positief effect zal hebben op het resultaat. Het negatieve upfront effect in het laatste kwartaal van 2017 zou in ongeveer drie jaar volledig moeten zijn gecompenseerd.

Bijlage

Pro forma herberekening van de referentiecijfers voor de belangrijkste inkomstenlijnen, KBC Groep (in miljoenen euro, niet-geauditeerde cijfers)	1KW2018	4KW2017	3KW2017	2KW2017	1KW2017
Nettorente-inkomsten	1 125	1 029	1 039	1 028	1 025
+ geprorateerde rente valutaderivaten		+108	+75	+66	+56
= pro-forma referentiecijfer (gebruikt bij de analyse van de resultaten)		=1 137	=1 114	=1 094	=1 081
Nettoresultaat uit fin.instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FIFV)	96	235	182	249	191
- geprorateerde rente valutaderivaten		-108	-75	-66	-56
- netwerkinkomsten		-26	-25	-24	-24
+ resultaat uit eigenvermogensinstrumenten ('overlaybenadering')		+17	+12	+21	+19
= pro-forma referentiecijfer (gebruikt bij de analyse van de resultaten)		=118	=94	=180	=130
Nettoprovisie-inkomsten	450	430	408	430	439
+ netwerkinkomsten		+26	+25	+24	+24
= pro-forma referentiecijfer (gebruikt bij de analyse van de resultaten)		=456	=433	=454	=463

Geprorateerde rente op valutaderivaten: verplaatst van FIFV naar Nettorente-inkomsten (conform de overgang naar IFRS9).

Netwerkinkomsten (inkomsten uit marges verdiend op valutatransacties uitgevoerd door het netwerk voor klanten): verplaatst van FIFV naar Nettoprovisie-inkomsten.

Resultaat uit eigenvermogensinstrumenten: in overeenstemming met de overlaybenadering volgens IFRS 9 zijn gerealiseerde winsten en verliezen en bijzondere waardeverminderingen op (voorheen) voor verkoop beschikbare aandelen in de verzekeringsportefeuille verplaatst van Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare fin. activa en Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare fin. activa naar FIFV. Noteer dat in overeenstemming met IFRS 9 gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen op (voorheen) voor verkoop beschikbare aandelen in de bankportefeuille opgenomen worden in het eigen vermogen (en niet in het nettoresultaat).

Dit deel werd nagezien door de Commissaris

Terminologie

AC: Geamortiseerde kostprijs

AFS: Voor verkoop beschikbaar (IAS 39)

ALM: Asset Liability Management

ECL: Verwachte kredietverlies

FA: Financiële Activa

FTA: First Time Application/Adoption (de eerste toepassing van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9 op 1 januari 2018)

FV: Reële waarde

FVA: Funding Value Adjustment

FVI: gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – overlaybenadering

FVO: Fair Value Optie, gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening

FVOCI: waardering tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via OCI

FVPL: reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening

GCA: Bruto-boekwaarde

HFT: Aangehouden voor handelsdoeleinden

HTM: Aangehouden tot einde looptijd (IAS 39)

MFVPL: Verplicht aan reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening

OCI: Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen

POCI: Aangekochte of uitgegeven activa met verminderde kredietwaardigheid

SPPI: Beoordeling of contractuele kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen

SRB: Single Resolution Board

R/E: Overgedragen resultaat

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

1KW 2018 4KW 2017 1KW 2017

(in miljoenen euro)	Toelichting	IFRS 9	IAS 39	IAS 39
Nettorente-inkomsten	3.1	1 125	1 029	1 025
Rente-inkomsten	3.1	1 682	1 590	1 576
Rentelasten	3.1	- 557	- 561	- 551
Verzekeringen Niet-leven vóór herverzekering	3.7	162	152	187
Verdiende premies Niet-leven	3.7	378	384	360
Technische lasten Niet-leven	3.7	- 216	- 232	- 173
Verzekeringen Leven vóór herverzekering	3.7	- 7	- 3	- 28
Verdiende premies Leven	3.7	336	410	312
Technische lasten Leven	3.7	- 343	- 414	- 341
Nettore resultaat uit afgestane herverzekering	3.7	- 9	- 10	- 4
Dividendinkomsten		21	8	15
Nettore resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	3.3	96	235	191
Waarvan resultaat op eigenvermogensinstrumenten (overlaybenadering)		19	-	-
Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare financiële activa		-	51	45
Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI		1	-	-
Nettoprovisie-inkomsten	3.5	450	430	439
Ontvangen provisies	3.5	648	641	620
Betaalde provisies	3.5	- 197	- 210	- 181
Overige netto-inkomsten	3.6	71	- 14	77
TOTALE OPBRENGSTEN		1 912	1 878	1 946
Exploitatiekosten	3.8	- 1 291	- 1 021	- 1 229
Personeelskosten	3.8	- 583	- 584	- 565
Algemene beheerskosten	3.8	- 640	- 368	- 601
Afschrijvingen vaste activa	3.8	- 68	- 70	- 63
Bijzondere waardeverminderingen	3.10	56	- 2	- 8
Op leningen en vorderingen	3.10	-	30	- 6
Op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	3.10	63	-	-
Op voor verkoop beschikbare financiële activa	3.10	-	- 3	- 1
Op financiële activa tegen reële waarde via OCI	3.10	0	-	-
Op goodwill	3.10	0	0	0
Op overige	3.10	- 6	- 29	0
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures		6	- 5	5
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN		683	850	715
Belastingen		- 127	- 451	- 85
RESULTAAT NA BELASTINGEN		556	398	630
Toerekenbaar aan belangen van derden		0	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		556	399	630
Winst per aandeel, in euro				
Gewoon		1,30	0,92	1,47
Verwaterd		1,30	0,92	1,47

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9.

Meer informatie vindt u in de Verklaring van overeenstemming en (veranderingen in) grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.1) verderop in dit verslag, inclusief informatie over de overgang. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende informatie.

Overzicht van de impact van de ‘overlay’ benadering op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

Op de eigenvermogensinstrumenten van de verzekeringsondernemingen in de Groep wordt de overlaybenadering toegepast. Die eigenvermogensinstrumenten, die volgens IAS 39 voornamelijk werden geclassificeerd als Voor verkoop beschikbaar, zouden volgens IFRS 9 worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Zolang IFRS 17 niet is ingevoerd, d.w.z. tot 1 januari 2021, herclassificeert de overlaybenadering de extra volatiliteit die resulteert uit de toepassing van IFRS 9 van de winst-en-verliesrekening naar OCI.

De extra volatiliteit als gevolg van IFRS 9, die wordt geherclassificeerd van het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar de herwaarderingsreserve van eigenvermogensinstrumenten (overlaybenadering), verwijst naar de niet-gerealiseerde reëlewaardeschommelingen voor een bedrag van -88 miljoen euro. Ze kan worden samengevat als het verschil tussen

- het IFRS 9-resultaat (zonder toepassing van de overlaybenadering): -68 miljoen euro aan gerealiseerde en niet-gerealiseerde reëlewaardeschommelingen opgenomen in Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening;
- het IAS 39-resultaat: 19 miljoen euro, bestaande uit een netto gerealiseerd resultaat van 24 miljoen euro en een bijzondere waardevermindering van 5 miljoen euro.
- De fiscale impact op de herclassificatie bedraagt -1 miljoen euro.

Meer informatie vindt u onder Belangrijkste grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.2) verderop in dit verslag.

Vereenvoudigd geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (comprehensive income)

(in miljoenen euro)

	1KW 2018	4KW 2017	1KW 2017
	IFRS 9	IAS 39	IAS 39
RESULTAAT NA BELASTINGEN	556	398	630
toerekenbaar aan belangen van derden	0	0	0
toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	556	399	630
OCI - verwerkt in de winst- en verliesrekening	- 75	- 23	- 106
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve voor aandelen	-	- 12	37
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve voor obligaties	-	153	- 214
Nettomutatie van de herwaarderingsreserve (FVOCI schuldinstrumenten)	- 33	-	-
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve voor andere activa	-	0	0
Nettowijziging in herwaarderingsreserve (FVPL eigenvermogensinstrumenten - overlaybenadering)	- 88	-	-
Nettowijziging van de afdekkingsreserve (kasstroomafdekkingen)	48	- 174	79
Nettowijziging van de omrekeningsverschillen	0	11	- 2
Indekking van een nettoinvestering in buitenlandse entiteiten	- 1	0	0
Nettowijziging mbt geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	1	- 7
Overige mutaties	- 1	- 1	0
OCI - niet verwerkt in de winst-en-verliesrekening	0	22	38
Nettowijziging in herwaarderingsreserve (FVOCI eigenvermogensinstrumenten)	3	-	-
Nettowijziging van de toegezegdpensioenregelingen	- 3	23	41
Nettowijziging van het eigen kredietrisico	0	- 1	- 2
Nettowijziging mbt geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	0	0
TOTAAL OCI	482	398	562
toerekenbaar aan belangen van derden	0	0	0
toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	482	398	562

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Meer informatie vindt u in de Verklaring van overeenstemming en (veranderingen in) grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.1) verderop in dit verslag, inclusief informatie over de overgang. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangmaatregelen voor vergelijkende informatie.

De belangrijkste bewegingen in OCI (eerste kwartaal 2018 tegenover eerste kwartaal 2017):

- Nettowijziging in herwaarderingsreserve (FVPL eigenvermogensinstrumenten - overlaybenadering): de -88 miljoen euro in het eerste kwartaal van 2018 kan grotendeels worden verklaard door negatieve reëlewaardeontwikkelingen. In het eerste kwartaal van 2017 werd de nettowijziging in herwaarderingsreserve (voor verkoop beschikbare financiële activa) - Eigen vermogen van +37 miljoen euro beïnvloed door positieve reëlewaardeontwikkelingen.
- De herwaarderingsreserve daalde in het eerste kwartaal van 2018 met 33 miljoen euro, wat werd gecompenseerd door de afdekkingsreserve (kasstroomafdekking) van 48 miljoen euro. Beide wijzigingen werden voornamelijk beïnvloed door "unwinding effect". In het eerste kwartaal van 2017 bedroeg de nettowijziging in de herwaarderingsreserve (voor verkoop beschikbare financiële activa) - Obligaties en in de afdekkingsreserve (kasstroomafdekking) respectievelijk -214 miljoen euro en +79 miljoen euro. Beide wijzigingen werden vooral verklaard door een stijging van de langetermijnrentes.
- Nettowijziging van toegezegdpensioenregelingen: +41 miljoen euro voor het eerste kwartaal van 2017 door een stijging van de disconteringsvoet.

Geconsolideerde balans

		31-03-2018	31-12-2017	1-1-2018
ACTIVA (in miljoenen euro)	Toelichting	IFRS 9	IAS 39	IFRS9
Geldmiddelen, tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen		32 642	29 727	
Financiële activa	4.0	262 748	254 753	253 817
Aangehouden voor handelsdoeleinden	4.0	-	7 431	-
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	4.0	-	14 484	-
Voor verkoop beschikbaar	4.0	-	34 156	-
Leningen en vorderingen	4.0	-	167 458	-
Tot einde looptijd aangehouden	4.0	-	30 979	-
Geamortiseerde kostprijs	4.0	220 190	-	210 865
Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten	4.0	18 713	-	19 516
Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening waarvan aangehouden voor handelsdoeleinden	4.0	23 629	-	23 191
	4.0	7 869	-	7 148
Afdekkingsderivaten	4.0	217	245	245
Deel van de herverzekeraar in de technische voorzieningen		141	131	
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille		150	- 78	
Belastingvorderingen		1 722	1 625	
Actuele belastingvorderingen		88	82	
Uitgestelde belastingvorderingen		1 634	1 543	
Vaste activa aangehouden voor verkoop en activa met betrekking tot groepen activa die worden afgestoten		13	21	
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen		3 245	3 207	
Goodwill en andere immateriële vaste activa		1 219	1 205	
Overige activa		1 915	1 512	
TOTAAL ACTIVA		304 022	292 342	

VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN (in miljoenen euro)	Toelichting	31-03-2018	31-12-2017	31-12-2017
Financiële verplichtingen	4.0	262 515	251 260	251 260
Geamortiseerde kostprijs	4.0	240 280	227 944	
Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening waarvan aangehouden voor handelsdoeleinden	4.0	21 007	22 032	
	4.0	6 236	6 998	
Afdekkingsderivaten	4.0	1 228	1 284	
Technische voorzieningen vóór herverzekering		18 754	18 641	
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille		130	- 86	
Belastingverplichtingen		522	582	
Actuele belastingverplichtingen		195	148	
Uitgestelde belastingverplichtingen		327	434	
Verplichtingen met betrekking tot groepen activa die worden afgestoten		0	0	
Voorzieningen voor risico's en kosten		348	399	
Overige verplichtingen		3 233	2 743	
TOTAAL VERPLICHTINGEN		285 503	273 540	
Totaal eigen vermogen	5.10	18 519	18 803	
Eigen vermogen van de aandeelhouders	5.10	17 119	17 403	16 658
Additionele tier-1 instrumenten opgenomen in het eigen vermogen	5.10	1 400	1 400	
Belangen van derden	-	0	0	
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		304 022	292 342	

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Meer informatie vindt u in de Verklaring van overeenstemming en (veranderingen in) grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.1) verderop in dit verslag, inclusief informatie over de overgang. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangmaatregelen voor vergelijkende informatie. Uit transparantieoverweging is de openingsbalans toegevoegd voor de belangrijkste geïmpacteerde balans lijnen (meer details zijn terug te vinden in de overgangstabellen verderop in het rapport).

Geconsolideerde vermogensmutaties

31-03-2018

In miljoenen euro	Geplaatst en volggestort aandelenkapitaal	Uitgiftepremie	Eigen aandelen	Overgedragen resultaat	Totaal herwaarde- ringsreserves	Eigen vermogen van aandeel- houders	Additioneel tier-1 instrument opgenomen in eigen vermogen	Belangen van derden	Totaal eigen vermogen
IFRS 9									
Saldo aan het eind van het jaar (31-12-2017)	1 456	5 467	- 5	10 101	383	17 403	1 400	0	18 803
Impact gerelateerd aan IFRS 9	0	0	0	- 247	- 499	- 746	0	0	- 746
Saldo aan het begin van het jaar (01-01-2018) na impact van IFRS 9	1 456	5 467	- 5	9 854	- 116	16 658	1 400	0	18 057
Nettoresultaat over de periode	0	0	0	556	0	556	0	0	556
Niet gerealiseerde resultaten erkend in eigen vermogen over de periode	0	0	0	- 1	- 74	- 74	0	0	- 74
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over de periode	0	0	0	555	- 74	482	0	0	482
Dividenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Couponbetaling additioneel tier-1-instrument	0	0	0	- 14	0	- 14	0	0	- 14
Impact verkopen in het overgedragen resultaat	0	0	0	- 7	0	- 7	0	0	- 7
Inkoop/verkoop van eigen aandelen	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Wijzigingen in belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	0	0	1	535	- 74	462	0	0	462
Saldo aan het einde van de periode	1 456	5 467	- 4	10 389	- 189	17 119	1 400	0	18 519
waarvan gerelateerd aan de vermogensmutatiemethode					27	27			27

In miljoenen euro	Herwaarde- ringsreserves (voor verkoop beschikbare financiële activa)	Herwaarderings- reserve (FVOCI schuld- instrumenten)	Herwaarderings- reserve (FVPL eigenvermogens- instrumenten - overlaybenadering)	herwaarderings- reserve FVOCI Eigenvermogens- instrumenten	Afdekkings- reserve (kasstroom- afdekkingen)	Omrekenings- verschillen	Afdekking van een netto- investering in een buitenlandse entiteit	Wijziging in toegezegd- pensioen- regelingen	Eigen kredietrisico (via eigen vermogen)	Totaal herwaarde- ringsreserves
IFRS 9										
Saldo aan het eind van het jaar (31-12-2017)	1 751	0	0	0	- 1 339	- 11	45	- 52	- 10	383
Impact gerelateerd aan IFRS 9	- 1 751	837	387	29	0	0	0	0	0	- 499
Saldo aan het begin van het jaar (01-01-2018) na impact van IFRS 9	0	837	387	29	- 1 339	- 11	45	- 52	- 10	- 116
Nettoresultaat over de periode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet gerealiseerde resultaten erkend in eigen vermogen over de periode	0	- 34	- 88	3	48	0	- 1	- 3	0	- 74
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over de periode	0	- 34	- 88	3	48	0	- 1	- 3	0	- 74
Dividenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Couponbetaling additioneel tier-1-instrument	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Impact verkopen in het overgedragen resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inkoop/verkoop van eigen aandelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijzigingen in belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	0	- 34	- 88	3	48	0	- 1	- 3	0	- 74
Saldo aan het einde van de periode	0	803	300	32	- 1 291	- 11	44	- 55	- 10	- 189
waarvan gerelateerd aan de vermogensmutatiemethode	0	9	0	1	0	16	0	0	0	27

31-03-2017	Geplaatst en volgestort aandelenkapitaal	Uitgifte- premie	Eigen aandelen	Overgedragen resultaat	Herwaarde- ringsreserves (voor verkoop beschikbare financiële activa)	Afdekkings- reserve (kasstroom- afdekkingen)	Omrekenings- verschillen	Wijziging in toegezegd- pensioen- regelingen	Eigen kredietrisico (via eigen vermogen)	Totaal herwaarde- ringsreserves	Eigen vermogen van aandeel- houders	Additioneel tier-1 instrument opgenomen in eigen vermogen	Belangen van derden	Totaal eigen vermogen
IAS 39														
Saldo aan het begin van het jaar (01-01-2017)	1 455	5 453	0	8 751	1 756	- 1 347	31	- 138	- 4	298	15 957	1 400	0	17 357
Nettoresultaat over de periode	0	0	0	630	0	0	0	0	0	0	630	0	0	630
Niet gerealiseerde resultaten erkend in eigen vermogen	0	0	0	0	- 184	79	- 2	41	- 2	- 68	- 68	0	0	- 68
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0	0	0	630	- 184	79	- 2	41	- 2	- 68	562	0	0	562
Dividenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Couponbetaling additioneel tier-1-instrument	0	0	0	- 13	0	0	0	0	0	0	- 13	0	0	- 13
Kapitaalverhoging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijzigingen in belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	0	0	0	617	- 184	79	- 2	41	- 2	- 68	549	0	0	549
Saldo aan het einde van de periode	1 455	5 453	0	9 368	1 572	- 1 268	29	- 97	- 7	230	16 506	1 400	0	17 906
waarvan herwaarderingsreserve voor aandelen					527									
waarvan herwaarderingsreserve voor obligaties					1 045									
waarvan gerelateerd aan de vermogensmutatiemethode					19	0	7	0		25	25			25

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Meer informatie vindt u in de Verklaring van overeenstemming en (veranderingen in) grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.1) verderop in dit verslag, inclusief informatie over de overgang. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende informatie.

Dividend met betrekking tot 2017: in overeenstemming met ons dividendbeleid betaalden we een interimdividend van 1 euro per aandeel (in totaal 418 miljoen euro) als voorschot op het totale dividend (reeds afgetrokken van de ingehouden winst in 2017). Daarnaast heeft de Raad van Bestuur voor 2017 aan de Algemene Vergadering een slotdividend van 2 euro per aandeel voorgesteld (in totaal zal 837 miljoen euro worden afgetrokken van de ingehouden winst in het tweede kwartaal van 2018; zie ook toelichting Gebeurtenissen na balansdatum). De Algemene Vergadering heeft dat goedgekeurd op 3 mei 2018. Ook een terugkoop van 2,7 miljoen aandelen (ongeveer 0,2 miljard euro) werd voorgesteld aan en goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 3 mei 2018 (dat betekent een uitkeringsratio van 59%, inclusief het totale dividend, additional tier 1-coupon en terugkoop van de aandelen).

Vereenvoudigd geconsolideerd kasstroomoverzicht

	1KW 2018	1KW 2017
in miljoenen euro	IFRS9	IAS39
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van het boekjaar	40 413	26 747
Nettokasstromen uit of aangewend bij bedrijfsactiviteiten	11 341	9 163
Nettokasstromen uit of aangewend bij investeringsactiviteiten	942	533
Nettokasstromen uit of aangewend bij financieringsactiviteiten	- 148	80
Gevolgen van wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	78	1
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	52 627	36 524

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Meer informatie vindt u in de Verklaring van overeenstemming en (veranderingen in) grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.1) verderop in dit verslag, inclusief informatie over de overgang. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende informatie.

De nettokasstroom uit financieringsactiviteiten in het eerste kwartaal van 2018 omvat de call door KBC Bank van de in januari 2013 uitgegeven contingent capital note (CoCo) voor een bedrag van 1 miljard Amerikaanse dollar, maar deze was grotendeels gecompenseerd door de uitgifte van 750 miljoen euro gedekte obligaties.

Toelichting bij de grondslagen voor financiële verslaggeving

Verklaring van overeenstemming (toelichting 1.1 in de jaarrekening 2017)

Het verkorte tussentijdse financiële verslag van de KBC-groep over het eerste kwartaal dat eindigde op 31 maart 2018 is opgesteld in overeenstemming met IAS 34, 'Tussentijdse financiële verslaggeving'. Het verkorte tussentijdse financiële verslag moet worden gelezen samen met de jaarrekening voor het boekjaar dat eindigde op 31 december 2017, die is opgesteld volgens de International Financial Reporting Standards, zoals goedgekeurd voor toepassing in de EU ('*endorsed IFRS*').

De volgende IFRS-normen werden van kracht op 1 januari 2018 en werden toegepast in deze rapportering:

- IFRS 9
 - o IFRS 9 (Financiële instrumenten) met betrekking tot de classificatie en de waardering van financiële instrumenten is van kracht sinds 1 januari 2018 en vervangt IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering). KBC past IFRS 9 ook toe op zijn verzekeringsentiteiten en maakt dus geen gebruik van de mogelijkheid die de IAS Board biedt om de invoering van IFRS 9 tijdelijk uit te stellen voor zijn verzekeringsentiteiten.
 - o Classificatie en waardering: voor financiële activa is de classificatie en waardering volgens IFRS 9 afhankelijk van het specifieke bedrijfsmodel en de kenmerken van de contractuele kasstromen van het instrument. Voor niet voor handelsdoeleinden bestemde eigenvermogensinstrumenten in onze verzekeringsactiviteiten, past KBC de *overlaybenadering* toe voor in aanmerking komende eigenvermogensinstrumenten (hetgeen een consistente behandeling reflecteert zoals onder IAS 39). De IASB stelt de *overlaybenadering* ter beschikking om tijdens de overgangperiode tussen de invoering van IFRS 9 en die van IFRS 17 te verzekeren dat er een *level playing field* is met andere verzekeraars en bank-verzekeraars.

- o Waardeverminderingen op financiële instrumenten: financiële instrumenten die onderhevig zijn aan waardeverminderingen worden ingedeeld in drie categorieën, namelijk: *Stage* (of stap) 1: *performing*; *Stage* 2: *underperforming* (waarbij verwachte kredietverliezen over de volledige resterende looptijd berekend moeten worden) en *Stage* 3: *non-performing of impaired*. KBC heeft gedragslijnen en procedures opgemaakt om op het einde van elke verslagperiode te beoordelen of het kredietrisico aanzienlijk is gestegen en of daarom *staging* nodig is, d.i. overgaan van een *stage* (stap) naar een andere. Voor de kredietportefeuille gebeurt die overgang naar een volgende *stage* volgens een meervoudige benadering op basis van een interne kredietrating, kredietherstructureringsmaatregelen, collectieve beoordeling en dagen achterstalligheid. Voor de beleggingsportefeuille wordt een gelijkaardige meervoudige benadering gebruikt, behalve dat KBC gebruikmaakt van de vrijstelling met betrekking tot laag kredietrisico. Dat betekent dat ervan wordt uitgegaan dat alle obligaties met *investment grade*-rating in *stage* 1 zitten, tenzij een van de andere factoren iets anders aangeeft. Voor de *stages* 1 en 2 boekte KBC op grond van IAS 39 al *incurred but not reported* (IBNR)-waardeverminderingen, die worden beïnvloed door *emergence* periodes. Onder IFRS 9 worden de waardeverminderingen op financiële activa berekend op basis van het verwachte kredietverlies over 12 maanden voor *stage* 1 en op basis van het verwachte kredietverlies over de resterende looptijd voor *stage* 2. Bij zowel de criteria voor de bepaling van de *stages* als de meting van het verwachte kredietverlies wordt rekening gehouden met toekomstgerichte informatie. Diverse macro-economische factoren worden in overweging genomen en KBC gebruikt drie scenario's om een reeks van mogelijke uitkomsten te beoordelen.
 - o Afdekkingstransacties: KBC gebruikt de optie om afdekkingstransacties volgens IAS 39 te blijven toepassen en wacht de verdere ontwikkelingen betreffende *macro hedging* bij de IASB af.
 - o Door de toepassing van IFRS 9 zijn de winst-en-verliesrekening, de balans, het overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en de vermogensmutaties, net zoals de Toelichtingen aanzienlijk veranderd. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende informatie. De grondslagen van de financiële verslaggeving in Toelichting 1.2 zijn aangepast en IFRS 9 is erin opgenomen. Voor de grondslagen van de financiële verslaggeving die van toepassing zijn op de vergelijkende cijfers, verwijzen we naar de jaarrekening van de groep per 31 december 2017. De informatie over de overgang is opgenomen in Toelichting 1.4 en waar nodig wordt bijkomende uitleg gegeven in de toelichtingen.
 - o Voor financiële verplichtingen werden de delen van IFRS 9 die betrekking hebben op de voorstelling van winsten en verliezen als gevolg van eigen kredietrisico voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening vervroegd toegepast met ingang van 1 januari 2017.
 - o Gewijzigde voorstelling van geprojecteerde rente voor valutaderivaten, die is verplaatst van Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar Netto-rente-inkomsten. Die nieuwe voorstelling hangt samen met IFRS 9 als gevolg van een beslissing van het IFRIC (International Financial Reporting Interpretation Committee) van 20 november 2017. De nieuwe voorstelling vermijdt een vertekend beeld, omdat de geprojecteerde rente van de onderliggende transactie ook wordt opgenomen onder Netto-rente-inkomsten. De invloed ervan bedraagt 56 miljoen euro in 1kw 2017, 66 miljoen euro in 2kw 2017, 75 miljoen euro in 3kw 2017, 108 miljoen euro in 4kw 2017 en een totaal van 305 miljoen euro in 2017.
 - o KBC past geen overgangsmaatregelen toe voor de invloed van IFRS 9 op het kapitaal, omdat het volledige transparantie wil bieden. Bijgevolg geven het eigen vermogen, het kapitaal en de *leverage ratio* de volledige invloed van IFRS 9 weer.
- IFRS 15 (Opbrengsten van contracten met klanten) geeft richtlijnen over de verantwoording van opbrengsten. KBC heeft de betreffende contracten geïdentificeerd en ze beoordeeld tegenover het nieuwe model voor de verantwoording van opbrengsten volgens het vijfstappenplan. De focus lag vooral op (i) de vaststelling van de prestatieverplichtingen en (ii) de variabele vergoeding van enkele vermogensbeheerovereenkomsten. De nieuwe vereisten hadden geen belangrijke invloed op de opbrengstenverantwoording van KBC.

Ook de volgende wijziging in de voorstelling en de grondslagen van de financiële verslaggeving wordt toegepast in 2018:

- o Een gewijzigde voorstelling van Netwerkinkomsten, die worden verplaatst van Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening

naar Nettoprovisie-inkomsten. Netwerkinkomsten zijn inkomsten uit marges op valutatransacties (in verband met betalingen, kredieten, deposito's, beleggingen) die zijn uitgevoerd door het netwerk (kantoren, online) voor klanten. De nieuwe voorstelling geeft een betrouwbaarder beeld, omdat Netwerkinkomsten inkomsten uit marges weergeeft die kunnen worden beschouwd als een onderdeel van de beleggings- en betalingsactiviteit, waarvoor een vergoeding verschuldigd is. De jaarrekening werd niet retroactief aangepast volgens IAS 8, omdat de invloed erop als onbelangrijk wordt beschouwd (een eenmalige invloed van 25 miljoen euro vóór belastingen).

De volgende IFRS-normen werden gepubliceerd, maar zijn nog niet van kracht in 2018. KBC zal die normen toepassen zodra dat verplicht wordt.

- IFRS 16:
 - o In januari 2016 publiceerde de IASB IFRS 16 (Leases), die in werking treedt op 1 januari 2019. De nieuwe standaard verandert niet veel aan de boekhoudkundige verwerking van leasing voor leaseverstrekkers en dus zullen de boekhoudkundige gevolgen naar verwachting beperkt zijn voor KBC (omdat KBC voornamelijk optreedt als leaseverstrekker en niet als leasingnemer). De impactanalyse loopt nog.
- IFRS 17
 - o In mei 2017 publiceerde de IASB IFRS 17 (Verzekeringscontracten), een omvattende nieuwe boekhoudnorm voor verzekeringscontracten die de grondslagen bevat voor opname en waardering, voorstelling en informatieverschaffing. Zodra IFRS 17 van kracht is, zal hij IFRS 4 (Verzekeringscontracten) vervangen, die werd gepubliceerd in 2005. IFRS 17 geldt voor alle types verzekeringscontracten (leven, schade, directe verzekering, herverzekering), ongeacht het type entiteiten waardoor ze worden uitgegeven, en voor bepaalde garanties en financiële instrumenten met discretionaire winstdeling. Daarop zullen enkele uitzonderingen gelden. De algemene doelstelling van IFRS 17 is een boekhoudkundig model voor verzekeringscontracten te bieden dat nuttiger en consistent is voor verzekeraars. In tegenstelling tot de verplichtingen van IFRS 4, die grotendeels gebaseerd zijn op grandfathering van de vroegere lokale grondslagen van de financiële verslaggeving, biedt IFRS 17 een compleet model voor verzekeringscontracten dat alle relevante boekhoudkundige aspecten omvat. De kern van IFRS 17 is het algemene model, aangevuld met een specifieke aanpassing voor contracten met directe winstdeling (de variabelevergoedingsaanpak) en een vereenvoudigde aanpak (de premie-allocatieaanpak) vooral voor contracten met een korte looptijd. IFRS 17 zal gelden voor de verslagperiodes die beginnen op of na 1 januari 2021 (onder voorbehoud van goedkeuring door de EU), en vergelijkende cijfers zijn vereist. Een impactstudie maakt deel uit van het IFRS 17-project dat momenteel loopt in KBC.
- Overige
 - o De IASB heeft enkele beperkte aanpassingen aan bestaande IFRS-normen gepubliceerd. Ze zullen worden toegepast zodra dat verplicht is, maar hun impact wordt momenteel als verwaarloosbaar ingeschat.

Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving (toelichting 1.2 in de jaarrekening 2017)

De belangrijkste grondslagen van de financiële verslaggeving werden aangepast om rekening te houden met IFRS 9.

1. Algemeen / Basisprincipe

De algemene boekhoudkundige principes van KBC Groep NV ('KBC') zijn gebaseerd op de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aangenomen door de Europese Unie, en op de IFRS-grondslagen. De jaarrekening van KBC is gebaseerd op de going concern veronderstelling. KBC presenteert elke materiële categorie van soortgelijke posten afzonderlijk, ongelijksoortige posten worden afzonderlijk gepresenteerd, tenzij ze niet van materieel belang zijn, en posten worden alleen gesaldeerd als de IFRS in kwestie dat expliciet voorschrijft of toestaat.

2. Financiële activa

KBC past met ingang van 1 januari 2018 alle voorschriften van IFRS 9 toe, met uitzondering van afdekkingstransacties (hedge-accounting), die nog altijd worden geboekt in overeenstemming met IAS 39.

- **Financiële activa – in-en uitboekingen**

- *Opname van de balans*

Financiële activa en verplichtingen worden in de balans opgenomen als KBC een betrokken partij wordt met betrekking tot de contractuele voorzieningen van de instrumenten. Aan- en verkopen van alle financiële activa die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden in de balans verwerkt op de afwikkelingsdatum. Alle financiële activa, behalve de financiële activa die worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden bij hun eerste opname in de balans gewaardeerd tegen reële waarde, vermeerderd met de transactiekosten die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan de verwerving ervan.

- *Verwijderen uit de balans en herziening*

KBC verwijderd financiële activa uit de balans wanneer de contractueel vastgelegde kasstromen eruit aflopen of KBC zijn contractuele rechten op het ontvangen van de kasstromen uit de financiële activa overdraagt in een transactie waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom worden overgedragen.

In geval van een wijziging van de voorwaarden tijdens de looptijd van een financieel actief beoordeelt KBC of de nieuwe voorwaarden aanzienlijk verschillen van de oorspronkelijke voorwaarden en of de wijziging inhoudt dat de oorspronkelijke rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het instrument zijn verlopen. Als wordt besloten dat de voorwaarden aanzienlijk verschillen, wordt de transactie geboekt als verwijdering van een financieel actief, wat inhoudt dat het bestaande financieel actief uit de balans wordt verwijderd en op basis van de gewijzigde voorwaarden een nieuw financieel actief wordt opgenomen. Als KBC daarentegen oordeelt dat de voorwaarden niet aanzienlijk verschillen, wordt de transactie geboekt als herziening van een financieel actief.

- **Classificatie van eigenvermogensinstrumenten en schuldinstrumenten**

Bij de eerste opname van een financieel actief beoordeelt KBC eerst de contractuele voorwaarden van het instrument om het te classificeren als een eigenvermogensinstrument of een schuldinstrument. Onder eigenvermogensinstrument wordt elk contract verstaan op grond waarvan een overblijvend belang in de nettoactiva van een andere entiteit wordt verkregen. Om na te gaan of aan die voorwaarde is voldaan, controleert KBC of het instrument niet gepaard gaat met een contractuele verplichting voor de emittent om geldmiddelen te leveren of financiële activa of financiële verplichtingen te ruilen met een andere entiteit onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor de emittent. Alle instrumenten die niet voldoen aan de criteria om als eigenvermogensinstrumenten te worden aangemerkt, worden door KBC geclassificeerd als schuldinstrument.

- **Classification en waardering - schuldinstrumenten**

Indien KBC besluit dat een financieel actief een schuldinstrument is, kan het bij eerste opname in een van de volgende categorieën worden ondergebracht:

- verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVPL);
 - bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO);
 - gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet gerealiseerde resultaten (FVOCI);
 - gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (AC); of

- gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – overlaybenadering (FVI) (alleen mogelijk voor schuldinstrumenten die worden aangehouden in het kader van een activiteit die verband houdt met de verzekeringsactiviteit en niet voldoen aan de SPPI-test).

Schuldinstrumenten moeten worden geclassificeerd in de categorie FVPL als (i) ze niet worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen of binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen, of (ii) ze worden aangehouden binnen een bedoeld bedrijfsmodel maar de contractuele voorwaarden van het instrument op bepaalde data aanleiding geven tot kasstromen die niet uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Voorts kan KBC in sommige gevallen een financieel actief dat voldoet aan de voorwaarden om te worden gewaardeerd tegen AC of FVOCI, bij eerste opname onherroepelijk aanduiden als gewaardeerd tegen reële waarde (FVO) indien een dergelijke keuze een boekhoudkundige mismatch voorkomt of aanzienlijk beperkt.

Een schuldinstrument wordt alleen gewaardeerd tegen FVOCI als het niet is aangeduid voor waardering tegen FVO en aan beide onderstaande voorwaarden voldoet:

- het actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen; en
- op bepaalde data geven de contractvoorwaarden van het financieel actief aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Een schuldinstrument wordt alleen gewaardeerd tegen AC als het aan beide van volgende voorwaarden voldoet en niet is aangeduid voor waardering tegen FVO:

- het actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen; en
- op bepaalde data geven de contractvoorwaarden van het financieel actief aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Een schuldinstrument wordt geclassificeerd als FVI wanneer het wordt aangehouden in het kader van een bedrijfsactiviteit die verband houdt met contracten die onder het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen en als het op grond van IFRS 9 wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar krachtens IAS 39 niet integraal zou zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en het een instrument betreft waarvoor KBC heeft besloten de overlaybenadering toe te passen. Meer informatie over de overlaybenadering is te vinden in het hoofdstuk 'overlaybenadering'

• **Businessmodelbeoordeling**

De beoordeling van het bedrijfsmodel wordt gebruikt om te oordelen of schuldinstrumenten mogen worden gewaardeerd tegen AC of FVOCI. Bij de beoordeling licht KBC op portefeuilleniveau de doelstelling door van het bedrijfsmodel in het kader waarvan een actief wordt aangehouden, omdat dit het best weerspiegelt hoe de bedrijfsactiviteiten worden beheerd en informatie aan het bestuur wordt verstrekt. De in aanmerking genomen informatie behelst:

- het beleid en de doelstellingen die voor de portefeuille zijn vooropgesteld en hoe dat beleid in de praktijk wordt gebracht, en in het bijzonder of de strategie van het bestuur erop is gericht contractuele rente-inkomsten te verwerven, een bepaald renteprofiel in stand te houden, de rentegevoeligheid van de financiële activa in overeenstemming te houden met die van de verplichtingen waarmee die activa zijn gefinancierd of kasstromen te realiseren door de activa te verkopen;
- hoe de prestatie van de portefeuille wordt beoordeeld en gerapporteerd aan het Groepsdirectiecomité en de Raad van Bestuur van KBC;
- de risico's die van invloed zijn op de prestaties van het bedrijfsmodel (en van de binnen dat bedrijfsmodel aangehouden financiële activa) en de wijze waarop deze risico's worden beheerd;
- hoe bestuurders van het bedrijf worden beloond – bijvoorbeeld of de beloning is gebaseerd op de reële waarde van de beheerde activa, dan wel op de ontvangen contractuele kasstromen; en
- de frequentie, het volume en het tijdstip van de verkopen in voorgaande perioden, de redenen voor die verkopen en de verwachtingen van KBC betreffende toekomstige verkoopactiviteiten. Informatie over de verkopen wordt evenwel niet afzonderlijk beschouwd, maar in aanmerking genomen in het kader van een globale beoordeling van de wijze waarop het doel dat KBC met het beheer van de financiële activa beoogt, wordt bereikt en van de wijze waarop kasstromen worden gerealiseerd.

Financiële activa die worden aangehouden voor handelsdoeleinden of waarvan de prestaties worden beoordeeld op basis van de reële waarde, worden gewaardeerd tegen FVPL omdat zij noch worden aangehouden om

contractuele kasstromen te ontvangen, noch om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen.

- **Beoordeling of contractuele kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen (SPPI)**

In het kader van deze beoordeling wordt 'hoofdsom' gedefinieerd als de reële waarde van het financieel actief bij eerste opname. 'Rente' wordt gedefinieerd als een vergoeding voor de tijdswaarde van geld, voor het tijdens een bepaalde periode aan de uitstaande hoofdsom verbonden kredietrisico en voor andere met kredietverlening samenhangende basisrisico's en -kosten (bv. het liquiditeitsrisico en administratieve kosten), alsook een winstmarge. Om te beoordelen of contractuele kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen, houdt KBC rekening met de contractvoorwaarden van het instrument, wat een beoordeling inhoudt of het financieel actief een contractvoorwaarde bevat die het tijdstip of het bedrag van contractuele kasstromen kan wijzigen waardoor het instrument niet aan deze voorwaarde zou voldoen. Bij die beoordeling houdt KBC rekening met:

- onvoorziene gebeurtenissen die het tijdstip of het bedrag van de kasstromen kunnen wijzigen;
- hefboomwerking;
- voorwaarden voor vervroegde aflossing en verlenging;
- voorwaarden die de vordering van KBC op kasstromen uit nader omschreven activa beperken (bv. overeenkomsten aangaande activa zonder verhaalrechten); en
- kenmerken die de vergoeding voor de tijdswaarde van geld wijzigen (bv. periodieke herziening van de rente).

- **Reclassificaties**

Financiële activa worden na eerste opname niet geherclassificeerd, behalve in een periode volgend op een besluit van KBC om zijn bedrijfsmodel voor het beheer van financiële activa te wijzigen, wat zich kan voordoen wanneer KBC een voor zijn bedrijfsactiviteiten belangrijke activiteit begint of stopt (bv. wanneer KBC een bedrijfsactiviteit verwerft, afstoot of beëindigt). De herclassificatie gaat in bij aanvang van de verslagperiode onmiddellijk na de wijziging.

- **Classificatie en waardering - eigenvermogensinstrumenten**

Financiële eigenvermogensinstrumenten worden ondergebracht in een van de volgende categorieën:

- verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVPL);
- eigenvermogensinstrumenten waarvoor gekozen is voor waardering tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI); of
- eigenvermogensinstrumenten die worden aangehouden in het kader van een activiteit die verband houdt met de verzekeringsactiviteit, die KBC waardeert tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – overlay (FVI).

KBC kan eigenvermogensinstrumenten die verband houden met de verzekeringsactiviteit toewijzen aan de categorie FVI tot de datum van inwerkingtreding van IFRS 17 (1 januari 2021). Elk eigenvermogensinstrument dat de verzekeringsactiviteit van KBC classificeert als FVI, moet aan beide onderstaande criteria voldoen:

- het wordt op grond van IFRS 9 gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar zou krachtens IAS 39 niet integraal zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening; en
- het wordt niet aangehouden in het kader van een activiteit die geen verband houdt met een verzekeringscontract.

Meer informatie over de overlaybenadering is te vinden in het hoofdstuk 'overlaybenadering'. In de bankactiviteit geldt de weerlegbare veronderstelling dat alle eigenvermogensinstrumenten worden beschouwd als FVOCI indien zij niet worden aangehouden voor handelsdoeleinden of een voorwaardelijke vergoeding in een bedrijvencombinatie waarop IFRS 3 van toepassing is. De keuze om eigenvermogensinstrumenten op te nemen in de categorie FVOCI is onherroepelijk bij eerste opname en kan gebeuren per instrument, wat door KBC wordt geïnterpreteerd als per aandeel. Als FVOCI geclassificeerde eigenvermogensinstrumenten worden nadien gewaardeerd tegen reële waarde met opname van alle waardeveranderingen in OCI en kunnen niet worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zelfs niet wanneer het instrument van de hand wordt gedaan. De enige uitzondering betreft dividendinkomsten, die worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de post 'Dividendinkomsten'.

- **Classificatie en waardering – derivative (handelsdoeleinden en afdekkingsdoeleinden)**

KBC kan derivaten opnemen voor handelsdoeleinden of voor afdekkingsdoeleinden. Derivaten kunnen, afhankelijk van hun éctuele marktwaarde, als activa of verplichtingen worden geboekt.

- **Derivaten voor handelsdoeleinden**

Derivaten worden altijd gewaardeerd tegen reële waarde en KBC maakt het volgende onderscheid:

- Derivaten die worden aangehouden met het oog op afdekking maar waarvoor geen hedge accounting (kunnen) worden toegepast (economische afdekkingen): afdekkingsinstrumenten kunnen worden verworven om een externe blootstelling economisch af te dekken zonder toepassing van hedge accounting. De rentecomponent van die derivaten wordt opgenomen onder 'Nettorente-inkomsten', terwijl alle andere wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen onder 'Nettore resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'.
- Derivaten die niet voor afdekkingsdoeleinden worden aangehouden (derivaten voor handelsdoeleinden): operationele eenheden van KBC kunnen ook derivatencontracten aangaan die niet tot doel hebben een positie economisch af te dekken. Dat kan gebeuren in het kader van de nakende sluiting of verkoop van een externe positie of om op korte termijn winst te genereren. Alle wijzigingen in de reële waarde van dergelijke derivaten worden opgenomen onder 'Nettore resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'.

- **Afdekkingsderivaten**

Afdekkingsderivaten zijn derivaten die uitdrukkelijk zijn aangeduid als onderdeel van een afdekkingsconstructie. Het proces voor de boeking van dergelijke derivaten wordt uitvoerig beschreven in het hoofdstuk '*Hedge accounting – afdekkingsinstrumenten*'.

3. Financiële active – Bijzondere waardervermindering

- **Definitie van default**

KBC hanteert dezelfde definitie van het begrip financiële activa waarbij sprake is van default als voor interne risicobeheerdoeleinden, overeenkomstig de leidraden en standaarden van toezichthouders op de financiële sector. Bij een financieel actief wordt geacht sprake te zijn van default wanneer aan minstens een van volgende voorwaarden is voldaan:

- een aanzienlijke verslechtering van de kredietwaardigheid;
- het actief is aangeduid als actief dat geen rente meer opbouwt;
- het actief is aangemerkt als een geherstructureerd actief in overeenstemming met het interne beleid inzake herstructurering;
- KBC heeft de rechtbank verzocht de kredietnemer failliet te verklaren;
- de tegenpartij heeft het faillissement of een gelijkaardige bescherming tegen haar schuldeisers aangevraagd;
- de aan de klant verleende kredietopening wordt beëindigd.

KBC hanteert een 'backstop' voor kredietopeningen met een betalingsachterstand van 90 dagen of meer. Onder 'backstop' wordt in dit kader een laatste controle verstaan om te garanderen dat alle activa die moeten worden aangemerkt als 'activa waarbij sprake is van default', dat ook daadwerkelijk zijn.

- **Model van te verwachten kredietverliezen (ECL) - algemeen**

Het model voor bijzondere waardeverminderingen van financiële activa heet 'het model van te verwachten kredietverliezen', behalve voor schuldinstrumenten en eigenvermogensinstrumenten die verband houden met de verzekeringsactiviteit, waarvoor KBC heeft besloten de overlaybenadering toe te passen. Het op deze instrumenten van toepassing zijnde beleid inzake bijzondere waardeverminderingen wordt besproken in het hoofdstuk '*Overlaybenadering*'.

Het toepassingsgebied van het model van te verwachten kredietverliezen is gebaseerd op de classificatie van de financiële activa. Het model van te verwachten kredietverliezen is van toepassing op de volgende financiële activa:

- financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs;
- schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de OCI;
- verplichtingen uit hoofde van leningen en financiële garantiecontracten;
- vorderingen voor financiële leasing; en

- handels- en overige vorderingen.

Voor beleggingen in eigenvermogensinstrumenten worden geen te verwachten verliezen berekend.

Op financiële activa waarop het model van te verwachten kredietverliezen van toepassing is, wordt een bijzondere waardevermindering geboekt ten belope van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen indien het kredietrisico na de eerste opname significant toeneemt. In andere gevallen komt de voorziening voor verliezen overeen met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen (zie hierna voor nadere toelichting van het begrip 'significante toename van het kredietrisico').

Om een onderscheid te maken tussen de verschillende categorieën met het oog op de kwantificering van de te verwachten kredietverliezen, gebruikt KBC de internationaal aanvaarde terminologie voor indeling van financiële activa in categorie 1, categorie 2 en categorie 3.

Tenzij het activa met verminderde kredietwaardigheid betreft, worden alle financiële activa bij eerste opname geclassificeerd in categorie 1 en geboekt met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen. Zodra zich een significante toename van het kredietrisico voordoet na de eerste opname, wordt het actief ondergebracht in categorie 2 en geboekt met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Zodra een actief aan de definitie van default voldoet, wordt het ondergebracht in categorie 3.

Voor handelsvorderingen staat IFRS 9 het gebruik van een praktisch hulpmiddel toe. De te verwachten kredietverliezen voor handelsvorderingen kunnen worden gewaardeerd als een bedrag dat overeenkomt met hun tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. KBC past dit praktische hulpmiddel toe op handels- en overige vorderingen.

Bijzondere waardeverminderingswinsten en -verliezen op financiële activa worden opgenomen onder de noemer 'Bijzondere waardeverminderingen' in de winst-en-verliesrekening.

Financiële activa die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden in de balans gepresenteerd tegen hun boekwaarde, die overeenkomt met de bruto boekwaarde verminderd met de voorzieningen voor verliezen. Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI worden in de balans gepresenteerd tegen hun boekwaarde, die overeenkomt met hun reële waarde op de datum van verslaggeving. De aanpassing voor te verwachten verliezen wordt opgenomen als een herclassificatie-aanpassing tussen de winst-en-verliesrekening en OCI.

- **Significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname**

In overeenstemming met het model van te verwachten kredietverliezen worden financiële activa geboekt met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen zodra hun kredietrisico na de eerste opname significant toeneemt; bijgevolg bepaalt de beoordeling van wat 'een significante toename van het kredietrisico' uitmaakt hoe financiële activa in categorieën worden ingedeeld. De beoordeling van een significante toename van het kredietrisico is een relatieve beoordeling op basis van het kredietrisico dat bij de eerste opname werd toegewezen. Dit is een beoordeling op grond van meerdere factoren en dienovereenkomstig heeft KBC een benadering met meerdere niveaus ontwikkeld.

- **Benadering met meerdere niveau's - obligatieportefeuille**

Voor de obligatieportefeuille bestaat de benadering uit drie niveau's:

- Uitzondering voor laag kredietrisico: obligaties worden altijd geboekt met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen indien zij op de datum van verslaggeving een laag kredietrisico hebben (d.w.z. categorie 1). KBC gebruikt de uitzondering voor laag kredietrisico voor obligaties met een rating van beleggingskwaliteit.
- Interne rating: [alleen van toepassing indien niet aan het eerste niveau wordt voldaan] dit is een relatieve beoordeling die de kans op default bij de eerste opname vergelijkt met die op de datum van verslaggeving. KBC voert voor elke verslagperiode de beoordeling uit op het niveau van de faciliteit.
- Beoordeling door het bestuur: tot slot bestudeert en beoordeelt het bestuur de significante toename van het kredietrisico van financiële activa op individueel niveau en op portefeuilleniveau.

Indien geen van deze beoordelingen leidt tot een overheveling naar categorie 2, blijft de obligatie in categorie 1. Er wordt geacht sprake te zijn van default bij een financieel actief (d.w.z. het financieel actief wordt geacht tot categorie 3 te behoren) zodra het aan de definitie van default voldoet. De benadering met meerdere niveaus is symmetrisch, wat betekent dat kredieten die zijn overgeheveld naar categorie 2 of 3 kunnen terugkeren naar categorie 1 of 2 indien op een latere datum van verslaggeving niet meer aan de voorwaarden die tot de overheveling hebben geleid, wordt voldaan.

- **Kredietportefeuille**

Voor de kredietportefeuille gebruikt KBC een benadering met vijf niveaus. Deze benadering met meerdere niveaus is een getrapt systeem (indien de beoordeling van het eerste niveau niet leidt tot overheveling naar categorie 2 wordt het tweede niveau beoordeeld, enz.). Indien na beoordeling van alle niveaus overheveling naar categorie 2 niet nodig is gebleken, blijft het financieel actief in categorie 1.

- Interne rating: de interne rating wordt gebruikt als het voornaamste criterium om een toename van het kredietrisico te beoordelen. Dit is een relatieve beoordeling die de kans op default bij de eerste opname vergelijkt met die op de datum van verslaggeving. KBC voert voor elke verslagperiode de beoordeling uit op het niveau van de faciliteit.
- Kredietherstructurering: geherstructureerde financiële activa worden altijd beschouwd als categorie 2, tenzij ze reeds aan de definitie van default voldoen. In dat geval worden ze overgeheveld naar categorie 3.
- Aantal dagen betalingsachterstand: KBC gebruikt de 'backstop' zoals omschreven in de standaard. Een financieel actief met meer dan 30 dagen betalingsachterstand wordt overgeheveld naar categorie 2.
- Interne rating als 'backstop': KBC gebruikt een absolute waarde van de kans op default als 'backstop' voor financiële activa die moeten worden overgeheveld naar categorie 2. Deze 'backstop' stemt overeen met de hoogste kans op default (d.w.z. PD9 op basis van de interne rating van KBC), vooraleer een financieel actief als default beschouwd wordt.
- Beoordeling door het bestuur: tot slot bestudeert en beoordeelt het bestuur de significante toename van het kredietrisico van financiële activa op individueel niveau en op portefeuilleniveau.

Er wordt geacht sprake te zijn van default bij een financieel actief (d.w.z. het financieel actief wordt geacht tot categorie 3 te behoren) zodra het aan de definitie van default voldoet. De benadering met meerdere niveaus is symmetrisch, wat betekent dat kredieten die zijn overgeheveld naar categorie 2 of 3 kunnen terugkeren naar categorie 1 of 2 indien op de datum van verslaggeving niet meer aan de voorwaarden die tot de overheveling hebben geleid, wordt voldaan.

- **Waardering van te verwachten kredietverliezen**

De te verwachten kredietverliezen worden berekend als het product van probability of default (PD), estimated exposure at default (EAD) en loss given default (LGD).

De te verwachten kredietverliezen worden berekend als weergave van:

- een objectief en kansgewogen bedrag;
- de tijdswaarde van geld; en
- informatie over gebeurtenissen uit het verleden, de heersende omstandigheden en prognoses van economische omstandigheden.

De tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen komen overeen met de som van alle tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet.

De binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen komen overeen met het deel van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen dat voortvloeit uit een default binnen de periode van twaalf maanden die volgt op de datum van verslaggeving.

KBC gebruikt om de te verwachten kredietverliezen te berekenen specifieke IFRS 9-modellen voor probability of default (PD), estimated exposure at default (EAD) en loss given default (LGD). In de mate van het mogelijke en om de efficiëntie te bevorderen gebruikt KBC modelvormingstechnieken die vergelijkbaar zijn met de technieken die werden ontwikkeld voor prudentiële doeleinden (d.w.z. de Basel-modellen). KBC ziet er niettemin op toe dat de Basel-modellen worden aangepast om te voldoen aan IFRS 9. Zo

- maakt KBC geen gebruik van de voorzichtigheidsmarges die de toezichthouder voor de Basel-modellen voorschrijft;
- brengt KBC aanpassingen aan om rekening te houden met de impact van macro-economische factoren op het resultaat om te garanderen dat de IFRS 9-modellen een raming op een bepaald tijdstip weerspiegelen (point-in-time) en geen raming over de cyclus als geheel (through-the-cycle), in tegenstelling tot de toezichthouder.
- KBC maakt in de modellen gebruik van macro-economische prognoses.

KBC neemt bij de berekening van de te verwachten kredietverliezen ook drie verschillende macro- economische toekomstscenario's met verschillende wegen in aanmerking. Het macro-economische basisscenario komt overeen met de meest waarschijnlijke ontwikkelingen volgens KBC en fungeert ook als primair uitgangspunt voor andere interne en externe doeleinden.

De maximale periode voor waardering van de te verwachten kredietverliezen is de maximale contractuele periode (inclusief verlengingsopties), behalve voor specifieke financiële activa die bestaan uit een opgenomen en een opvraagbaar niet-opgenomen bedrag, waarbij de blootstelling aan het kredietrisico niet beperkt wordt tot de contractuele periode in verband met de contractuele mogelijkheid van KBC om terugbetaling van het opgenomen bedrag te vragen en het niet-opgenomen bedrag te annuleren. Alleen voor dergelijke activa kan de waarderingsperiode langer zijn dan de contractuele periode.

- **Verworven of gecreëerde activa met verminderde kredietwaardigheid (*Purchased or Originated Credit impaired, POCI*)**

KBC definieert verworven of gecreëerde activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI) als financiële activa waarop bijzondere waardevermindering conform IFRS 9 van toepassing is en waarbij reeds bij de creatie sprake was van default (d.w.z. die op het ogenblik van creatie aan de definitie van default beantwoorden). POCI activa worden bij eerste opname erkend aan een bedrag netto van waarderverminderingen en worden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs op basis van een effectieve interestvoet die aangepast wordt voor de kredietwaardigheid. In volgende periodes wordt elke wijziging in tijdens de looptijd te verwachte kredietverliezen erkend in de resultatenrekening. Gunstige wijzigingen worden erkend als terugname van waardevermindering, zelfs indien de tijdens de looptijd te verwachte kredietverliezen op rapporteringsdatum lager zijn dan deze op moment van uitgifte.

- **Verregaande oordeelsvorming en onzekerheden**

De berekening van de te verwachten kredietverliezen vereist een verregaande oordeelsvorming over verschillende aspecten, waaronder, zonder daartoe beperkt te zijn, de financiële situatie en aflossingscapaciteit van de kredietnemer, de realiseerbare waarde van waarborgen, en prognoses en macro-economische informatie. KBC past een neutrale, onbevooroordeelde benadering toe ten aanzien van onzekerheden en bij het nemen van beslissingen op basis van verregaande oordeelsvorming.

4. Overlaybenadering

In overeenstemming met de wijziging van IFRS 4, die werd gepubliceerd in september 2016, gebruikt KBC de overlaybenadering om de tijdelijke gevolgen van het feit dat IFRS 9 en IFRS 17 (ter vervanging van IFRS 4) niet op dezelfde datum in werking treden, op te vangen. Dienovereenkomstig gebruikt KBC de overlaybenadering, waardoor de extra volatiliteit in verband met de toepassing van IFRS 9 wordt geherclassificeerd van de winst-en-verliesrekening naar de niet-ge realiseerde resultaten. De geherclassificeerde bedragen worden opgenomen in de overlayreserve van OCI. De overlaybenadering wordt toegepast op de financiële activa uit de verzekeringsactiviteit van KBC die daarvoor in aanmerking komen. Dat wordt bepaald aan de hand van de volgende criteria:

- Activa die op grond van IFRS 9 worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar krachtens IAS 39 niet integraal zouden zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.
- Alle activa, uitgezonderd activa die worden aangehouden in het kader van een activiteit die geen verband houdt met contracten die binnen het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen.

Op financiële activa kan de overlaybenadering worden toegepast tot:

- het instrument niet langer wordt opgenomen in de balans;
- het instrument niet langer wordt aangehouden in het kader van een activiteit die verband houdt met verzekeringscontracten;
- KBC bij aanvang van een boekjaar beslist om op dat specifieke instrument de overlaybenadering niet toe te passen; of
- de datum van inwerkingtreding van IFRS 17 (1 januari 2021).

Toepassing van de overlaybenadering vereist dat sommige grondslagen van de financiële verslaggeving voor financiële activa uit IAS 39 moeten worden behouden, namelijk:

- Bijzondere waardevermindering van eigenvermogensinstrumenten: eigenvermogensinstrumenten aangehouden door de verzekeringsactiviteit van KBC werden uit hoofde van IAS 39 doorgaans geclassificeerd als AFS, terwijl ze uit hoofde van IFRS 9 worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Wanneer eigenvermogensinstrumenten worden aangemerkt voor de overlaybenadering, moeten de regels inzake bijzondere waardevermindering van IAS 39 erop worden toegepast. Bij de overlaybenadering worden alle wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de overlayreserve, maar wordt, wanneer de afname significant is in vergelijking met de aanschaffingskosten (meer dan 30%) of langdurig is (langer dan een jaar), het verlies aan reële waarde

opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Elke latere afname wordt eveneens rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening opgenomen, terwijl toenames worden opgenomen in de overlayreserve.

- Opname van winsten en verliezen in de winst-en-verliesrekening bij het afstoten van eigenvermogensinstrumenten: door de eigenvermogensinstrumenten die verband houden met de verzekeringsactiviteit van KBC bij verkoop aan te merken als onder de overlaybenadering vallend, wordt de OCI opgebouwde overlayreserve overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zodat dezelfde resultaten worden bekomen als krachtens IAS 39.
- Bijzondere waardevermindering op schuldinstrumenten: de methodologie van KBC voor het berekenen van geleden maar nog niet gerapporteerde bijzondere waardeverminderingen (IBNR) van tegen geamortiseerde kostprijs geboekte schuldinstrumenten waarbij geen sprake is van default (aangehouden tot einde looptijd (HTM) en L&R) is gebaseerd op de geavanceerde Basel II-modellen van de IRB met een emergenceperiode van 1,5 maand (er wordt geen PIT-factor toegepast). Voor tegen reële waarde gewaardeerde schuldinstrumenten (beschikbaar voor verkoop) wordt geen geleden maar nog niet gerapporteerde bijzondere waardevermindering berekend.

5. Geldmiddelen, tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen

Geldmiddelen omvat contanten en direct opvraagbare deposito's, zoals cheques, kasmiddelen en saldi bij centrale banken en andere banken.

6. Financiële verplichtingen

Financiële instrumenten of hun componenten worden bij eerste opname geclassificeerd als verplichting of als eigen vermogen op grond van de bepalingen van de contractuele overeenkomsten en de definities van financiële verplichtingen en eigenvermogensinstrumenten. Een financieel instrument wordt geclassificeerd als een verplichting indien:

- KBC een contractuele verplichting heeft om aan de houder ervan geldmiddelen of een ander financieel actief te leveren of met de houder een ander financieel instrument te ruilen onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor KBC; of
- KBC een contractuele verplichting heeft om het financiële instrument af te wikkelen in een variabel aantal van zijn eigen eigenvermogensinstrumenten.

Een financieel instrument wordt geclassificeerd als een eigenvermogensinstrument indien aan geen van beide voorwaarden is voldaan. In dat geval wordt het administratief verwerkt zoals omschreven in het hoofdstuk 'Eigen vermogen'.

• Financiële verplichtingen – in- en uitboeking

KBC neemt een financiële verplichting op wanneer het partij wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument, wat doorgaans de ontvangstdatum is van de ontvangen vergoeding in de vorm van geldmiddelen of een ander financieel actief. Bij eerste opname wordt de financiële verplichting gewaardeerd tegen reële waarde verminderd met de transactiekosten die direct aan de uitgifte van het instrument kunnen worden toegerekend, behalve voor financiële verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Financiële verplichtingen worden uit de balans verwijderd wanneer zij tenietgaan, dat wil zeggen wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt. KBC kan ook een financiële verplichting uit de balans verwijderen en een nieuwe financiële verplichting in de balans opnemen wanneer een ruil plaatsvindt tussen KBC en de kredietgever van de financiële verplichting waarbij sprake is van aanzienlijk afwijkende voorwaarden of in geval van aanzienlijke wijziging van de voorwaarden van een bestaande financiële verplichting. Om te bepalen of de voorwaarden verschillen, vergelijkt KBC de contante waarde van de kasstromen onder de nieuwe voorwaarden, met inbegrip van het saldo van betaalde en ontvangen provisies gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet, met de contante waarde van de resterende kasstromen van de oorspronkelijke financiële verplichting. Als het verschil 10% of meer bedraagt, verwijdt KBC de oorspronkelijke financiële verplichting uit de balans en neemt het een nieuwe financiële verplichting in de balans op. Indien een ruil van schuldinstrumenten of wijziging van voorwaarden wordt geboekt als schulddelging, worden gemaakte kosten of provisies opgenomen als deel van de winst of het verlies op de gedelde schuld.

• Financiële verplichtingen – classificatie en waardering

KBC brengt opgenomen financiële verplichtingen onder in drie verschillende categorieën, zoals voorgeschreven door IFRS 9.

- **Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden**

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn financiële verplichtingen die hoofdzakelijk worden aangegaan om winst te behalen uit prijschommelingen op korte termijn of uit de handelsmarge. Een verplichting wordt ook beschouwd als voor handelsdoeleinden aangehouden indien zij deel uitmaakt van een portefeuille van afzonderlijk door de handelsdesk voor handelsdoeleinden aangehouden financiële instrumenten waarvoor aanwijzingen bestaan van een recent patroon van winstnemingen op korte termijn.

Voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen kunnen verplichtingen zijn in de vorm van derivaten, shortposities in schuld- en eigenvermogensinstrumenten, termijndeposito's en schuldcertificaten. Verplichtingen in de vorm van derivaten worden door KBC opgedeeld in derivaten voor handelsdoeleinden en derivaten voor afdekkingsdoeleinden, net als bij activa in de vorm van derivaten.

Bij eerste opname worden voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde. Op het einde van de verslagperiode worden voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen in de vorm van derivaten gewaardeerd tegen reële waarde. Aanpassingen van de reële waarde worden altijd opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

- **Financiële verplichtingen bij eerste opname door de entiteit aangeduid als tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening**

Krachtens IFRS 9 kan een financiële verplichting of groep van financiële verplichtingen bij eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, behalve voor wijzigingen in de reële waarde die betrekking hebben op wijzigingen in het eigen kredietrisico, die afzonderlijk worden gepresenteerd in OCI. KBC gebruikt de waardering tegen reële waarde om de volgende redenen:

- beheerd op basis van de reële waarde: KBC waardeert een financiële verplichting of een groep van financiële verplichtingen tegen reële waarde wanneer die wordt beheerd en de prestaties ervan worden beoordeeld op basis van de reële waarde. Ze wordt gebruikt voor de administratieve verwerking van (ontbundelde) depositocomponenten (d.w.z. financiële verplichtingen die geen discretionaire winstdeling bevatten);
- boekhoudkundige mismatch: waardering tegen reële waarde mag worden gebruikt wanneer dat een opname- of waarderingsinconsistentie voorkomt of aanzienlijk beperkt die anders zou zijn ontstaan indien de waardering van activa of verplichtingen of de opname van de winsten en verliezen hierop op basis van verschillende grondslagen had plaatsgevonden;
- hybride instrumenten: een financieel instrument wordt als hybride beschouwd wanneer het een of meer besloten derivaten omvat die geen nauw verband vertonen met het basiscontract. Waardering tegen reële waarde kan worden gebruikt wanneer het niet mogelijk is om de in een contract besloten derivaten zonder nauw verband te scheiden van het basiscontract, in welk geval het volledige hybride instrument mag worden aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde. Dat betekent dat zowel de in het contract besloten derivaten als het basiscontract worden gewaardeerd tegen reële waarde. KBC gebruikt deze mogelijkheid wanneer gestructureerde producten besloten derivaten zonder nauw verband met het basiscontract omvatten. In dat geval worden zowel het basiscontract als de in het contract besloten derivaten gewaardeerd tegen reële waarde.

- **Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs**

KBC classificeert de meeste van zijn financiële verplichtingen in deze categorie, inclusief financiële verplichtingen die worden gebruikt om handelsactiviteiten te financieren maar zelf niet voor handelsdoeleinden bestemd zijn (bv. uitgegeven obligaties). Deze financiële verplichtingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs, wat overeenkomt met de reële waarde van de ontvangen vergoeding, inclusief transactiekosten. Later worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, wat overeenkomt met het bedrag waartegen de financieringsverplichting bij eerste opname werd gewaardeerd, verminderd met de hoofdsomaflossingen en vermeerderd of verminderd met de cumulatieve amortisatie van het eventuele verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag.

Het verschil tussen het ter beschikking gestelde bedrag en de nominale waarde wordt pro rata temporis opgenomen als een rentelast. De reeds opgelopen maar nog niet betaalde rentelasten worden geboekt op de overlopende rekeningen.

- **Financiële verplichtingen – eigen kredietrisico**

Voor financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde schrijft IFRS 9 voor dat de financiële verplichting bij eerste opname tegen reële waarde moet worden gewaardeerd. Latere wijzigingen in reële waarde worden

opgenomen in de winst-en-verliesrekening, behalve voor wijzigingen die betrekking hebben op wijzigingen in het eigen kredietrisico, die afzonderlijk worden gepresenteerd in de niet-gerealiseerde resultaten.

Dienovereenkomstig worden mutaties in OCI op verschillende plaatsen gepresenteerd: wijzigingen in het eigen kredietrisico worden gepresenteerd in de niet-gerealiseerde resultaten en alle andere wijzigingen in reële waarde worden gepresenteerd in de winst-en-verliesrekening onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. De in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedragen met betrekking tot het eigen kredietrisico worden niet omgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zelfs niet indien de verplichting uit de balans wordt verwijderd en de bedragen worden gerealiseerd. Hoewel overboeking niet is toegelaten, hevelt KBC de in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedragen wel over naar de overige reserves in het eigen vermogen wanneer de verplichting uit de balans wordt verwijderd. De enige situatie waarin opname van het eigen kredietrisico in de niet-gerealiseerde resultaten niet wordt toegepast, is wanneer dit een boekhoudkundige mismatch in de winst-en-verliesrekening zou veroorzaken. Dit kan zich voordoen wanneer er een nauw economisch verband bestaat tussen de tegen reële waarde gewaardeerde financiële verplichting (waarvoor het eigen kredietrisico is opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten) en het financieel actief, waarvan alle wijzigingen in de reële waarde worden gewaardeerd en opgenomen tegen reële waarde in de winst-en-verliesrekening. Dat is het geval bij tak 23-beleggingsovereenkomsten, waar wijzigingen in de reële waarde van de verplichting volledig worden gesaldeerd met het actief.

- **Financiële verplichtingen – Financiëlegarantiecontract**

Een financiëlegarantiecontract is een contract op grond waarvan KBC verplicht is bepaalde betalingen te verrichten om de houders te compenseren voor verliezen die zij lijden omdat een bepaalde debiteur zijn betalingsverplichting uit hoofde van de oorspronkelijke of herziene voorwaarden van een schuldinstrument niet nakomt. Een financiëlegarantiecontract wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en later gewaardeerd tegen het hoogste van de volgende bedragen: (a) het bedrag dat is bepaald overeenkomstig de bepalingen van IFRS 9 inzake bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk 'Financiële activa – Bijzondere waardevermindering') en (b) het oorspronkelijk opgenomen bedrag, verminderd met, in voorkomend geval, de cumulatieve amortisatie die in overeenstemming met het beginsel van IFRS 15 inzake de opname van opbrengsten is opgenomen.

- **Compensatie ("offsetting")**

KBC saldeert en presenteert in zijn balans voor een financieel actief en een financiële verplichting uitsluitend een nettobedrag indien:

- het op dat ogenblik een in rechte afdwingbaar recht heeft om de opgenomen bedragen te compenseren; en
- het voornemens is om de verplichting op nettobasis af te wikkelen of om het actief te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

- **Reële waarde**

KBC definieert 'reële waarde' als 'de prijs die zou worden ontvangen uit de verkoop van een actief of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum'. De reële waarde is niet het bedrag dat een entiteit zou ontvangen of betalen op grond van een gedwongen transactie, een onvrijwillige liquidatie of een gedwongen verkoop. Een onevenwichtigheid tussen vraag en aanbod (bv. minder kopers dan verkopers, waardoor de prijzen dalen) is niet hetzelfde als een gedwongen transactie of een gedwongen verkoop.

Wijzigingen van de marktwaarde worden opgenomen voor alle posities die worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij wijzigingen in reële waarde worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening of in het eigen vermogen. Ze houden verband met afwikkelingskosten, aanpassingen voor posities of markten met verminderde liquiditeit, wijzigingen van waarderingen op basis van een modellenbenadering, tegenpartijrisico (aanpassing van kredietwaardering) en financieringskosten:

- Aanpassingen van kredietwaardering (CVAs) worden gebruikt bij het waarderen van derivaten om te garanderen dat hun marktwaarde wordt aangepast om het kredietrisico van de tegenpartij te weerspiegelen. Daarbij worden zowel de huidige vervangingswaarde van het contract (mark-to-market) als de verwachte toekomstige marktwaarde van het contract in rekening genomen. Die waarderingen worden gewogen op basis van de kredietwaardigheid van de tegenpartij, die bepaald wordt door middel van een gequoteerde Credit Default Swap (CDS)-spread, of, als die er niet is, afgeleid wordt uit obligaties waarvan de emittenten karakteristieken vertonen vergelijkbaar met die van de tegenpartij van het financiële instrument (rating, sector, geografische ligging). Een aanpassing van de schuldwaardering vindt plaats voor contracten waarbij de tegenpartij is blootgesteld aan KBC. Die is gelijkaardig aan de CVA, waarbij de verwachte toekomstige negatieve marktwaarde van de contracten in rekening wordt gebracht.

- Een FVA (funding value adjustment) is een aanpassing van de marktwaarde van niet door waarborgen gedekte derivaten om bij de waardering rekening te houden met de (toekomstige) financieringskosten of -opbrengsten die gepaard gaan met het aangaan en afdekken van dergelijke instrumenten.

- **Hedge accounting**

KBC kiest ervoor om gebruik te maken van de grondslagen van hedge accounting van IAS 39 (conform de versie van IAS 39 met uitzondering voor de EU). KBC wijst bepaalde voor risicobeheerdoeleinden aangehouden derivaten en bepaalde niet-afgeleide financiële instrumenten aan als afdekkingsinstrumenten in aanmerking komende afdekkingsconstructies. Bij de eerste aanduiding van de afdekking legt KBC formeel de relatie vast tussen de afdekkingsinstrumenten en de afgedekte posities, inclusief de risicobeheerdoelstelling en -strategie bij het aangaan van de afdekkingstransactie, evenals de methode die zal worden gebruikt om de effectiviteit van de afdekkingsrelatie te beoordelen. KBC beoordeelt zowel bij aanvang van de afdekkingsrelatie als daarna op doorlopende basis of de door de afdekkingsinstrumenten gerealiseerde compensatie van de wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van de overeenkomstige afgedekte posities tijdens de periode waarvoor de afdekking is aangewezen als zeer effectief kan worden aangemerkt of naar verwachting als zodanig zal kunnen worden aangemerkt, en of de werkelijke resultaten van elke afdekking binnen een vork van 80 tot 125% liggen. KBC beoordeelt voor een kasstroomafdekking van een verwachte toekomstige transactie of het zeer waarschijnlijk is dat deze zal plaatsvinden en een blootstelling aan kasstroomschommelingen inhoudt die uiteindelijk van invloed zou kunnen zijn op de winst-en-verliesrekening.

KBC gebruikt de volgende afdekkingstechnieken: cash-flow hedge, microhedge op basis van reële waarde, fair-value hedges voor een portefeuille met renterisico en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten.

Cash-flow hedges: als een derivaat is aangeduid als afdekkingsinstrument bij een afdekking van kasstroomschommelingen welke toe te rekenen zijn aan een bepaald risico dat aan een opgenomen actief, verplichting of zeer waarschijnlijke, verwachte toekomstige transactie verbonden is en dat invloed zou kunnen hebben op de winst-en-verliesrekening, wordt het effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van het derivaat opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten en gepresenteerd in de afdekkingsreserve (cash-flow hedge) van het eigen vermogen. Het niet-effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van een derivaat

wordt onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Het in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag wordt geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening (als een herclassificatie-aanpassing in de periode waarin de afgedekte kasstromen de winst-en-verliesrekening beïnvloeden) onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. Als het voor afdekkingsdoeleinden aangehouden derivaat afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, als de afdekking niet langer aan de criteria voor cash-flow hedge voldoet of als de aanduiding als afdekking wordt ingetrokken, worden de afdekkingstransacties prospectief beëindigd. Een cumulatieve winst die of een cumulatief verlies dat op dat ogenblik deel uitmaakt van het eigen vermogen, blijft in het eigen vermogen en wordt opgenomen wanneer de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Wanneer verwacht wordt dat een verwachte transactie zich niet meer zal voordoen, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat in het eigen vermogen was gerapporteerd, onmiddellijk overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening.

Microhedging op basis van reële waarde: wanneer een derivaat is aangewezen als afdekkingsinstrument voor het afdekken van de verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of een portefeuille van opgenomen activa of verplichtingen of een vaststaande toezegging die van invloed kan zijn op de winst-en-verliesrekening, worden veranderingen in de reële waarde van het derivaat onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening, evenals de veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie die toerekenbaar zijn aan het afgedekte risico (in dezelfde post van de winst-en-verliesrekening als de afgedekte positie). Maar de geprojecteerde rente van renteswaps wordt opgenomen in 'Nettorente-inkomsten'. Als het voor afdekkingsdoeleinden aangehouden derivaat afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, als de afdekking niet langer aan de criteria voor reëlewaardeafdekking voldoet of als de aanduiding als afdekking wordt ingetrokken, worden de afdekkingstransacties prospectief beëindigd. Elke aanpassing van een afgedekte positie waarvoor de effectieve rentevoet wordt gebruikt wordt tot op het ogenblik van beëindiging geamortiseerd naar de winst-en-verliesrekening als onderdeel van de herberekende effectieve rentevoet van de positie over haar resterende looptijd of rechtstreeks opgenomen wanneer de afgedekte positie niet langer wordt opgenomen.

Fair-value Hedges voor een portefeuille met renterisico (macrohedging): de uitzondering voor de EU inzake macrohedging betekent dat een groep van derivaten (of delen van derivaten) mag worden beschouwd als combinatie en gezamenlijk als afdekkingsinstrument mag worden aangeduid, en neemt een deel van de

beperkingen op reële waardeafdekkingen met betrekking tot de afdekking van kerndeposito's en op onderafdekking gerichte strategieën weg. Krachtens de uitzondering voor de EU mogen afdekkingstransacties worden toegepast op kerndeposito's en zijn ze alleen ineffectief wanneer de herziene raming van het bedrag van de kasstromen in geplande tijdsintervallen daalt tot onder het aangewezen bedrag voor dat tijdsinterval. KBC dekt het renterisico van een portefeuille van leningen en een portefeuille van deposito's van particulieren af met renteswaps. Renteswaps worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in de reële waarde worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening. De geprorateerde rente van renteswaps wordt opgenomen in 'Nettorente-inkomsten'. Het afgedekte bedrag aan leningen wordt eveneens gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de wijzigingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De reële waarde van het afgedekte bedrag wordt in de balans opgenomen als een aparte post bij de activa of de verplichtingen. Als een afdekking niet effectief is, wordt de cumulatieve wijziging in de reële waarde van het afgedekte bedrag geamortiseerd in de winst-en-verliesrekening over de resterende looptijd van de afgedekte activa of onmiddellijk uit de balans verwijderd als de ineffectiviteit voortvloeit uit het feit dat de overeenkomstige leningen niet langer worden opgenomen.

Afdekking van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten: wanneer een derivaat of een niet-afgeleid financieel instrument wordt aangeduid als afdekkingsinstrument voor afdekking van een netto-investering in een buitenlandse activiteit met een andere functionele munt dan die van de directe holdingmaatschappij van de buitenlandse activiteit, wordt het effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument opgenomen in de afdekkingsreserve (investeringen in buitenlandse activiteiten) in de niet-gerealiseerde resultaten van het eigen vermogen. Het niet-effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde van het derivaat wordt onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Het in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag wordt geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening als een herclassificatie-aanpassing bij vervreemding van de buitenlandse activiteit (inclusief een dividenduitkering of kapitaalverlaging).

7. Verzekeringscontracten

• Algemeen

De waarderingsregels van IFRS 4 'Verzekeringscontracten' zijn van toepassing op zowel de verzekeringscontracten (inclusief herverzekeringscontracten) die KBC als verzekeraar aangaat als op de herverzekeringscontracten die KBC als verzekeringnemer aangaat. Ze zijn ook van toepassing op financiële instrumenten met discretionaire winstdeling die KBC aanhoudt.

Een herverzekeringscontract is een vorm van verzekeringscontract, aangezien alle herverzekeringscontracten die het verzekeringsrisico overdragen op zich ook verzekeringscontracten zijn.

Sommige overeenkomsten die krachtens de plaatselijke algemeen aanvaarde boekhoudingsprincipes worden geboekt als verzekeringscontract, zullen krachtens de IFRS niet langer als verzekeringscontract worden beschouwd. Overeenkomsten die KBC niet blootstellen aan enig verzekeringsrisico (bv. zuivere belegging zonder bijkomende (verzekerings-) voordelen/dekking) worden verwerkt als financiële instrumenten, met of zonder discretionaire winstdeling.

De financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling zullen worden opgenomen volgens de beginselen van deposit accounting.

Deposit accounting is van toepassing op de depositocomponent van aandelenverzekeringscontracten (de verzekeringscomponent wordt verwerkt conform IFRS 4 als een verzekeringcontract)

KBC ontbundelt de componenten als beide onderstaande voorwaarden zijn vervuld:

- a) het is mogelijk de depositocomponent te waarderen (inclusief eventuele besloten afkoopties), dat wil zeggen zonder rekening te houden met de verzekeringscomponent;
- b) de grondslagen van de financiële verslaggeving vereisen niet dat alle verplichtingen en rechten die uit 'deposit accounting' voortvloeien, worden opgenomen.

Ontbinding is niet toegestaan als de depositocomponent niet afzonderlijk kan worden gewaardeerd. Bij KBC worden verzekeringcontracten die geen aandelenverzekeringen zijn niet ontbonden tot een depositocomponent en een verzekeringscomponent. De verzekeringscomponent van aandelenverzekeringen, ongeacht of dat verzekeringcontracten of beleggingsovereenkomsten zijn, wordt verwerkt als een verzekeringcontract. Tak 23 financiële instrumenten zonder overlijdensprestatie of winstdeelneming worden in overeenstemming met IFRS 9 geclassificeerd als 'financiële verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening' en worden dienovereenkomstig gewaardeerd tegen reële waarde. Wijzigingen in de reële waarde (activa en verplichtingen), inclusief alle componenten die verband houdt met wijzigingen in wisselkoersen, worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening als 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. De waarde van het deelbewijs wordt geacht de reële waarde te zijn.

Financiële instrumenten met discretionaire winstdeling en de verzekeringscomponent van tak 23-beleggingsovereenkomsten worden behandeld als verzekeringscontracten onder IFRS 4. Op balansdatum worden de verplichtingen die voortkomen uit deze financiële instrumenten of verzekeringscontracten getest of deze afdoende zijn, volgens de 'liability adequacy test'. Indien de boekwaarde van deze verplichtingen lager is dan hun geschatte toekomstige verdisconteerde kasstromen, zal het tekort erkend worden in de resultatenrekening ten opzichte van een toename van de verplichting.

Een actief in de vorm van een herverzekering ondergaat uitsluitend een bijzondere waardevermindering als:

- a) er objectieve aanwijzingen zijn dat KBC, als gevolg van een gebeurtenis na de eerste opname van de herverzekering, mogelijk niet alle bedragen zal ontvangen die op grond van de voorwaarden van het contract zijn verschuldigd;
- b) die gebeurtenis op betrouwbare wijze te bepalen gevolgen heeft voor de bedragen die KBC van de herverzekeraar zal ontvangen. Als een herverzekering een bijzondere waardevermindering ondergaat, vermindert KBC de boekwaarde ervan evenredig en wordt het betreffende bijzondere waardeverminderingverlies in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bij de invoering van IFRS 4 heeft KBC besloten om de toenmalige plaatselijke algemeen aanvaarde boekhoudingprincipes te volgen en geen gebruik te maken van:

- waardering van verzekeringsverplichtingen op niet-gedisconteerde basis;
- gebruik van niet-uniforme grondslagen voor financiële verslaggeving voor de verzekeringscontracten van dochterondernemingen. Indien die grondslagen voor financiële verslaggeving niet uniform zijn, mag een verzekeraar deze wijzigen indien de grondslagen voor financiële verslaggeving als gevolg van de wijziging niet verder uiteen gaan lopen en voor zover aan de andere vereisten van IFRS 4 'Verzekeringscontracten' is voldaan.

KBC is van mening dat het voldoende voorzichtigheid aan de dag legt bij de waardering van zijn verzekeringscontracten. KBC neemt geen voorzieningen voor mogelijke toekomstige vorderingen tot schadevergoeding als een verplichting op indien die vorderingen tot schadevergoeding voortvloeien uit verzekeringscontracten die op de datum van verslaggeving niet bestonden, zoals catastrofe- en egalisatievoorzieningen.

Een verzekeringsverplichting (of een deel van een verzekeringsverplichting) wordt door KBC uitsluitend uit de balans verwijderd als deze tenietgaat – dat wil zeggen wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt.

Herverzekeringsactiva en de daarmee verband houdende verzekeringsverplichtingen worden niet gesaldeerd, noch worden baten of lasten uit hoofde van herverzekeringscontracten en lasten of baten uit hoofde van de daarmee verband houdende verzekeringscontracten gesaldeerd.

- **Technische voorzieningen - verzekeringscontracten**

De technische voorzieningen omvatten de ramingen op balansdatum van de verplichtingen van de vennootschap ten aanzien van verzekerden, begunstigden en verzekeringnemers, inclusief de omrekeningsverschillen op de technische voorzieningen in vreemde valuta'.

- **Voorziening voor niet-verdiende premies (niet-leven)**

- *Voorziening voor niet-verdiende premies (niet-leven)*

Deze voorziening omvat het deel van de brutopremies dat moet worden toegewezen aan een latere periode om vorderingen tot schadevergoeding, administratieve kosten en beheerkosten van beleggingen die verband houden met de onderliggende polissen te dekken.

Voor rechtstreekse zaken wordt de voorziening voor niet-verdiende premies in principe voor elk contract afzonderlijk berekend op dagelijkse basis aan de hand van de brutopremies.

Voor ontvangen herverzekeringen wordt de voorziening voor niet-verdiende premies voor elk contract afzonderlijk berekend. Deze is gebaseerd op informatie die wordt meegedeeld door de cederende onderneming, aangevuld met de eigen opgedane ervaring van de vennootschap met betrekking tot de ontwikkeling van risico's in de tijd

- *Voorziening voor lopende risico's (niet-leven)*

Deze post is een bijkomende voorziening als aanvulling op de voorziening voor niet-verdiende premies. Ze wordt aangelegd als het geraamde totale bedrag van de vorderingen tot schadevergoeding en de administratieve kosten met betrekking tot de lopende contracten in de volgende periode naar verwachting hoger zal zijn dan het totaal van de niet-verdiende premies en de te innen premies. Voor ontvangen herverzekering, de contractuele stipulaties worden geobserveerd en indien nodig wordt het onderliggende aangepast.

- **Voorzieningen voor levensverzekeringen**

Deze voorziening heeft uitsluitend betrekking op levensverzekeringsactiviteiten, uitgezonderd het tak 23-levenbedrijf. Ze omvat de geschatte actuariële waarde van de verplichtingen van KBC en de reeds toegekende winstdeling, verminderd met de geschatte actuariële waarde van de verplichtingen van de verzekeringnemers. De acquisitiekosten worden niet in mindering gebracht op de voorziening.

Deze post omvat ook de voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's, de voorziening voor veroudering, de voorzieningen voor te betalen maar nog niet verschuldigde renten (inclusief de interne schadeafwikkelingskosten) ten aanzien van aanvullende levensverzekeringen en de voorzieningen voor rust- en overlevingsrenten.

Waardering volgens de retrospectieve methode wordt toegepast op (i) de voorziening van conventionele niet-tak 23-levensverzekeringen, (ii) universele niet-tak 23-levensverzekeringsspolissen die een gewaarborgde rente bieden op toekomstige premiebetalingen, en (iii) de voorziening voor extralegale voordelen voor personeelsleden ten aanzien van lopende renten.

Waardering volgens de retrospectieve methode wordt toegepast op de voorzieningen van moderne niet-tak 23-universele levensverzekeringen en op de voorziening voor extralegale voordelen voor personeelsleden ten aanzien van nieuwe, aanvullende premiebetalingen.

De voorziening wordt voor elk verzekeringscontract afzonderlijk berekend

- **Waardering volgens de retrospectieve methode**

België heeft een bijkomende voorziening voor levensverzekeringen, de zogeheten 'knipperlichtvoorziening', die bedoeld is om het risico van de lage rente te dekken. Sinds 1 januari 2009 werden geen nieuwe bedragen aan de voorziening toegevoegd.

- **Voorziening voor uitstaande vorderingen tot schadevergoeding**

Voor de aangegeven schade wordt de voorziening per schadegeval berekend, op basis van de bekende elementen van het schadedossier, ten belope van de nog verschuldigde sommen aan de slachtoffers of begunstigden en verhoogd met de externe kosten nodig voor de afhandeling van de schadegevallen. Wanneer prestaties moeten worden uitbetaald in de vorm van een rente, worden de daartoe te reserveren bedragen berekend met behulp van erkende actuariële methodes.

Voor 'opgelopen maar nog niet gerapporteerde schadegevallen' op de balansdatum wordt een IBNR-voorziening ('incurred but not reported') aangelegd. Voor het rechtstreekse bedrijf is die IBNR-voorziening gebaseerd op een forfaitaire som per verzekeringstak, afhankelijk van opgedane ervaringen en de ontwikkeling van de verzekerde portefeuille. Voor buitengewone gebeurtenissen worden bijkomende bedragen toegevoegd aan de IBNR-voorziening.

Voor 'opgelopen schadegevallen waarvoor onvoldoende voorzieningen aangelegd waren' op de balansdatum wordt een IBNER-voorziening ('incurred but not enough reserved') aangelegd indien de toereikendheidstoets aantoont dat de overige voorzieningen voor schadegevallen niet volstaan om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen. Deze voorziening omvat bedragen voor schade die reeds is gemeld, maar die om technische redenen nog niet kon worden geregistreerd in het schadedossier.

Een voorziening voor de interne schadeafwikkelingskosten wordt berekend als een percentage op basis van opgedane ervaring.

Er worden ook bijkomende voorzieningen aangelegd conform de nationale wettelijke voorschriften, zoals een voorziening voor arbeidsongevallen in België.

8. Leasing

Alle leaseovereenkomsten moeten worden geclassificeerd als financiële leasing of operationele leasing. De classificatie uit hoofde van IAS 17 is gebaseerd op de mate waarin de aan de eigendom van een geleased actief verbonden risico's en voordelen bij de leasinggever of de leasingnemer liggen. Een financiële lease draagt nagenoeg alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen over.

9. Eigen vermogen

Het eigen vermogen vertegenwoordigt het overblijvende belang in de totale activa van KBC na aftrek van alle verplichtingen (samen de nettoactiva) en omvat alle door KBC uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, aan de houders van de eigenvermogensinstrumenten toerekenbare reserves en de minderheidsbelangen.

KBC classificeert alle uitgegeven financiële instrumenten als eigen vermogen of als een financiële verplichting op basis van de bepalingen van de contractuele overeenkomsten. Het cruciale kenmerk om een financiële verplichting te onderscheiden van een eigenvermogensinstrument is of KBC een onvoorwaardelijk recht heeft om te voorkomen dat de afwikkeling van een contractuele verplichting verloopt door middel van de levering van geldmiddelen of een ander financieel actief.

Minderheidsbelangen vertegenwoordigen het eigen vermogen in een dochteronderneming dat niet toerekenbaar is aan de houders van de eigenvermogensinstrumenten van KBC. Wanneer het aandeel van minderheidsbelangen in het eigen vermogen wijzigt, past KBC de boekwaarde van de controlerende belangen en de minderheidsbelangen aan om wijzigingen in hun relatieve belangen in de geconsolideerde vennootschappen te weerspiegelen. KBC neemt in het eigen vermogen elk verschil op tussen het bedrag waarmee de minderheidsbelangen worden aangepast en de reële waarde van de betaalde of ontvangen vergoeding, en rekent dat toe aan het controlerende belang.

10. Personeelsbeloningen

• Korte termijn personeelsbeloningen

Korte termijn personeelsbeloningen- zoals salarissen, betaalde vakantie, prestatiegebonden-geldelijke voordelen en socialezekerheidsbijdragen, worden opgenomen in de periode waarin de werknemers de overeenkomstige diensten verlenen. De bijbehorende uitgaven worden gepresenteerd in de winst-en-verliesrekening onder de post 'Exploitatiekosten' in de rubriek 'Personeelskosten'.

• Vergoedingen na uitdiensttreding

KBC biedt zijn personeelsleden pensioenplannen aan in de vorm van toegezegd bijdragenregelingen of toegezegd pensioenregelingen. Uit hoofde van de toegezegd bijdragenregelingen is de in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van KBC beperkt tot de toegezegde bijdrage aan het fonds. Het bedrag van de vergoedingen na uitdiensttreding dat de werknemer ontvangt, wordt bepaald door het bedrag van de bijdragen die KBC en de werknemer zelf betalen aan een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding, evenals het beleggingsrendement dat resulteert uit de bijdragen. Het actuariële risico wordt gedragen door de werknemer.

Daarentegen heeft KBC bij toegezegd pensioenregelingen de verplichting de overeengekomen vergoedingen aan huidige en voormalige werknemers te verschaffen en vallen het actuariële risico en het beleggingsrisico ten laste van KBC. Dat betekent dat als de opbrengst vanuit actuariële of beleggingsoogpunt slechter is dan verwacht, de verplichting van KBC kan worden verhoogd.

In België gaan toegezegd bijdragenregelingen gepaard met een wettelijk gewaarborgd minimumrendement en kan het werkelijke rendement lager liggen dan het wettelijk voorgeschreven rendement. Bovendien vertonen deze regelingen kenmerken van toegezegd pensioenregelingen en verwerkt KBC ze administratief als toegezegd pensioenregelingen.

Verplichtingen in het kader van de toegezegd pensioenregelingen en de Belgische toegezegd bijdragenregelingen (of pensioenverplichtingen) worden opgenomen in de post 'Overige verplichtingen' en hebben betrekking op verplichtingen voor rust- en overlevingspensioenen, brugpensioenen en vergelijkbare pensioenen en renten.

De pensioenverplichtingen jegens werknemers uit hoofde van de toegezegd pensioenregelingen worden berekend met behulp van de 'projected unit credit'-methode, waarbij elke dienstprestatieperiode bijkomende pensioenrechten genereert.

De actuariële waardering wordt elke verslagperiode uitgevoerd. De verplichtingen uit hoofde van toegezegd pensioenregelingen worden gediscoteerd op basis van een disconteringsvoet die is gebaseerd op hoogwaardige bedrijfsobligaties die luiden in de valuta waarin de vergoedingen zullen worden uitbetaald en die een vergelijkbare looptijd hebben als de overeenkomstige pensioenverplichtingen.

Wijzigingen in de netto verplichtingen / -activa uit hoofde van toegezegd pensioenregelingen, uitgezonderd kasmutaties, worden gegroepeerd in drie hoofdcategorieën en worden geboekt in de exploitatiekosten (pensioenkosten), de rentelasten (netto-rentelasten) en de niet-gerealiseerde resultaten (herwaarderings)

11. Nettoprovisie-inkomsten

Het grootste deel van de nettoprovisie-inkomsten valt onder het toepassingsgebied van IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten, aangezien ze betrekking hebben op diensten die KBC aan zijn klanten verleent en buiten het toepassingsgebied van andere IFRS-normen vallen. Voor de verantwoording van opbrengsten identificeert KBC het contract en bepaalt het wat de beloften (prestatieverplichtingen) in de transactie zijn. Opbrengsten worden alleen verantwoord als KBC de prestatieverplichting heeft vervuld.

De opbrengsten die als Effecten en assetmanagement worden voorgesteld, vallen onder het toepassingsgebied van IFRS 15 en houden in beginsel in dat KBC activa bewaart in een trust voor de begunstigde ('fonds') en verantwoordelijk is voor het beleggen van de van de klant ontvangen bedragen ten voordele van de klant. Die transacties zijn duidelijk omdat KBC een reeks afzonderlijke diensten verricht die de klant gelijktijdig verbruikt wanneer hij de voordelen ontvangt. KBC ontvangt daarvoor een maandelijks of driemaandelijks beheersvergoeding die wordt berekend als een vast percentage van de netto-inventariswaarde, of een inschrijvingsvergoeding die van de begunstigde wordt ingehouden. De vergoedingen omvatten geen variabele component.

Opbrengsten gerapporteerd als Provisies i.v.m. beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling vertegenwoordigen het gerealiseerde bedrag op de beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling. Dat wil zeggen dat een vast percentage of vast bedrag wordt ingehouden op de betalingen van klanten, zodat de verzekeringsmaatschappij haar uitgaven kan dekken.

Betalingsdiensten waarbij KBC de klant een vergoeding aanrekent voor verschillende transacties met zijn zichtrekeningen, voor binnenlandse of buitenlandse betalingen, betalingsdiensten via geldautomaten, enz. worden meestal afgerond wanneer de eigenlijke transactie is uitgevoerd, zodat de betreffende vergoeding op dat tijdstip direct kan worden verantwoord.

12. Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de subsidie zal worden ontvangen en dat aan de hieraan gekoppelde voorwaarden zal worden voldaan. Overheidssubsidies worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening op een systematische basis die strookt met de manier waarop KBC de kosten opneemt die de subsidies beogen te compenseren.

13. Heffingen

Overheden kunnen KBC diverse heffingen opleggen. Het bedrag van de heffingen kan afhankelijk zijn van het bedrag van de opbrengsten (voornamelijk rentebaten) van KBC, het bedrag van de van klanten aangenomen deposito's en het totale balansvolume, inclusief correcties op basis van bepaalde specifieke ratio's. In overeenstemming met IFRIC 21 worden heffingen opgenomen wanneer de tot een verplichting leidende gebeurtenis die opname van de verplichting teweegbrengt zich heeft voorgedaan zoals vermeld in de wetgeving ter zake. Afhankelijk van de tot een verplichting leidende gebeurtenis kunnen heffingen worden opgenomen op een bepaald punt in de tijd of gespreid in de tijd. De meeste heffingen die aan KBC worden opgelegd moeten worden opgenomen op een bepaald punt in de tijd, meestal het begin van het boekjaar. KBC neemt de heffingen op in de 'Exploitatiekosten'.

14. Winstbelasting

Winstbelasting bestaat uit drie elementen: over de verslagperiode betaalde/verschuldigde belastingen, te weinig/te veel aangelegde voorzieningen in voorgaande jaren en wijzigingen in uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen.

Winstbelasting wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening of in de niet-gerealiseerde resultaten, afhankelijk van de manier waarop de posten die tot de belasting hebben geleid, zijn geboekt. Winstbelastingen die voor het eerst worden verwerkt in de niet-gerealiseerde resultaten en die betrekking hebben op winsten of verliezen die later worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, worden omgeboekt naar de winst-en-verliesrekening in de periode waarin die post wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Uitgestelde en actuele belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer er zowel een juridisch recht tot saldering bestaat als een voornemen om tot afwikkeling op nettobasis over te gaan of om de vordering te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld

- **Actuele belastingvorderingen/-verplichtingen**

Actuele belastingen voor de verslagperiode worden gewaardeerd tegen het bedrag dat naar verwachting zal worden betaald aan/teruggevorderd van de belastingautoriteiten, op basis van de belastingtarieven die tijdens de verslagperiode van kracht zijn.

- **Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen**

Uitgestelde belastingverplichtingen worden geboekt voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de activa en de verplichtingen. Ze worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die op de datum van verslaggeving wettelijk zijn vastgelegd en die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij de realisatie van de vordering of de afwikkeling van de verplichting waarop zij betrekking hebben en die de fiscale gevolgen weerspiegelen die voortvloeien uit de wijze waarop de entiteit op de balansdatum de boekwaarde van de onderliggende activa of verplichtingen verwacht te realiseren of af te wikkelen.

Bij de opname van uitgestelde belastingvorderingen wordt rekening gehouden met alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen en hun fiscale boekwaarde, evenals de voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen en de voorwaartse compensatie van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden, in zoverre het waarschijnlijk is dat er belastbare winst beschikbaar zal zijn waarmee het verrekenbare tijdelijke verschil kan worden verrekend. KBC berekent uitgestelde belastingvorderingen voor de voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen. Bij het beoordelen van de periode waarover fiscale verliezen kunnen worden verrekend met toekomstige belastbare winsten gebruikt KBC prognoses voor een periode van acht tot tien jaar.

Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen die betrekking hebben op bedrijfscombinaties worden rechtstreeks geboekt als goodwill.

Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen worden niet gedisconteerd.

15. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs (inclusief direct toerekenbare acquisitiekosten). KBC waardeert in daaropvolgende verslagperiodes materiële vaste activa tegen de initiële kostprijs verminderd met de geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingspercentages worden bepaald op basis van de geschatte gebruiksduur en worden toegepast volgens de lineaire methode vanaf het ogenblik waarop de activa gebruiksklaar zijn. Materiële vaste activa worden uit de balans verwijderd na vervreemding of wanneer het actief in kwestie permanent buiten gebruik wordt gesteld en er geen toekomstige economische voordelen worden verwacht bij de vervreemding ervan. Winsten of verliezen als gevolg van de verwijdering uit de balans worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de activa uit de balans worden verwijderd.

Materiële vaste activa zijn onderhevig aan bijzondere waardevermindering wanneer er een aanwijzing is dat het actief in bijzondere mate in waarde is gedaald.

Afschrijvingskosten, bijzondere waardeverminderingsverliezen en winsten of verliezen bij vervreemding worden opgenomen in de post 'Exploitatiekosten' van de winst-en-verliesrekening, met uitzondering van activa die worden geleased uit hoofde van operationele leasing (KBC als leasinggever), waarvoor de kosten worden opgenomen in de post 'Netto overige opbrengsten'. Wanneer een vervreemding voldoet aan de definitie van een beëindigde bedrijfsactiviteit, wordt het nettoresultaat opgenomen in een enkele post in de winst-en-verliesrekening (zie het hoofdstuk over beëindigde bedrijfsactiviteiten).

16. Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging wordt gedefinieerd als vastgoed dat door KBC wordt gebouwd, gekocht of verworven uit hoofde van een financiële lease en wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardestijging te realiseren en niet om door KBC te worden gebruikt voor de levering van diensten of voor bestuurlijke doeleinden.

Vastgoedbeleggingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs (inclusief rechtstreeks toerekenbare kosten). KBC waardeert vastgoedbeleggingen in daaropvolgende verslagperiodes tegen initiële kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingskosten worden opgenomen in de post 'Netto overige inkomsten' van de winst-en-verliesrekening.

17. Immateriële activa

Immateriële activa omvatten goodwill, intern ontwikkelde software, extern ontwikkelde software en andere immateriële activa. Immateriële activa kunnen (i) worden verworven als onderdeel van een bedrijfscombinatie (zie 'Bedrijfscombinaties en goodwill' hierna), (ii) afzonderlijk worden verworven of (iii) intern worden ontwikkeld.

Afzonderlijk verworven immateriële activa (voornamelijk extern ontwikkelde software) worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs. Intern ontwikkelde immateriële activa (voornamelijk intern ontwikkelde software) worden alleen opgenomen als ze voortvloeien uit ontwikkeling en KBC het volgende kan aantonen:

- de technische haalbaarheid om het immateriële vermogensbestanddeel te voltooien;
- de intentie om het immateriële vermogensbestanddeel te voltooien en te gebruiken of te verkopen;
- het vermogen om het immateriële vermogensbestanddeel te gebruiken of te verkopen;
- de wijze waarop de immateriële activa toekomstige economische voordelen zullen genereren;
- de beschikbaarheid van adequate technische, financiële en andere middelen om de ontwikkeling te voltooien en de immateriële activa te gebruiken of te verkopen;
- de uitgaven die aan de immateriële activa kunnen worden toegerekend tijdens de ontwikkeling ervan kunnen op een betrouwbare wijze worden gewaardeerd.

Intern gegenereerde immateriële activa worden bij eerste opname gewaardeerd tegen de ontwikkelingskosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan het ontwerpen en testen van de unieke software waarover KBC de zeggenschap heeft. Rechtstreeks toerekenbare kosten die worden gekapitaliseerd als onderdeel van de intern ontwikkelde software omvatten personeelskosten voor softwareontwikkeling en rechtstreeks toerekenbare algemene kosten.

Onderzoekskosten, overige ontwikkelingsuitgaven, kosten in verband met de handhaving van software en investeringsprojecten (grootschalige projecten die een belangrijke bedrijfsdoelstelling of een belangrijk bedrijfsmodel introduceren of vervangen) die niet aan de criteria voor opname voldoen, worden opgenomen als kosten in de periode waarin ze zijn ontstaan.

Immateriële activa worden in latere verslagperiodes geboekt tegen kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen. De afschrijving vangt aan wanneer het actief bruikbaar is zoals door het management bedoeld. De afschrijving van software gebeurt als volgt:

- Systeemsoftware (oorspronkelijk aangekochte software die onlosmakelijk verbonden is met hardware) wordt afgeschreven tegen hetzelfde percentage als hardware.
- Standaardsoftware en door een derde partij of intern ontwikkelde maatsoftware worden lineair afgeschreven over vijf jaar vanaf het moment dat de software beschikbaar is voor gebruik.
- Kernsystemen (doorgaans toepassingen voor de verwerking van depositorekeningen, leningen en kredieten, interfaces met het grootboek en tools voor repertoriëring) worden lineair afgeschreven over acht jaar.

18. Bijzondere waardeverminderingen van niet-financiële activa

Wanneer KBC zijn jaarrekening opmaakt, ziet het erop toe dat de boekwaarde van het niet-financiële actief niet meer bedraagt dan het bedrag dat zou kunnen worden verkregen door het te gebruiken of verkopen ('realiseerbare waarde'). Materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en software worden alleen doorgelicht op bijzondere waardeverminderingen wanneer er objectieve bewijzen van bijzondere waardevermindering bestaan. Goodwill en immateriële activa met een onbepaalde gebruiksduur worden minstens jaarlijks doorgelicht op bijzondere waardeverminderingen en bovendien driemaandelijks doorgelicht op aanwijzingen van bijzondere waardevermindering. Aanwijzingen dat een bijzonder waardeverminderverslies moet worden opgenomen kunnen afkomstig zijn van een interne bron (bv. de toestand van het actief) of een externe bron (bv. nieuwe technologie of een aanzienlijke afname van de marktwaarde van het actief).

Wanneer een aanwijzing van bijzondere waardevermindering aanwezig is, licht KBC de realiseerbare waarde van het actief door en wordt een bijzondere waardevermindering op het actief geboekt indien de realiseerbare waarde ervan lager is dan de boekwaarde op de datum van verslaggeving. De realiseerbare waarde wordt gedefinieerd als het hoogste van de volgende twee bedragen: de bedrijfswaarde of de reële waarde verminderd met de verkoopkosten.

De bedrijfswaarde wordt gedefinieerd als de gediscoteerde toekomstige kasstromen die een actief of een kasstroom genererende eenheid naar verwachting zal leveren.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen op het niveau van het individuele actief, maar wanneer het individuele actief geen instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de zogeheten 'kastroom genererende eenheid' waartoe het actief of de groep van activa behoort. Om de kasstroom genererende eenheden tot stand te brengen, bepaalt KBC naar zijn eigen oordeel de kleinste identificeerbare groep activa die een instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen uit andere activa of groepen van activa. Dit proces is voornamelijk van toepassing op goodwill die werd opgenomen in het kader van overnames.

Bijzondere waardeverminderversliesen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin zij zich voordoen. Een bijzonder waardeverminderverslies kan worden teruggedenkt als de voorwaarde die tot het bijzondere waardeverminderverslies heeft geleid niet langer aanwezig is, behalve voor goodwill, dat nooit kan worden teruggedenkt. Bijzondere waardeverminderingwinsten worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin zij zich voordoen.

19. Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa

Voorzieningen worden uitsluitend opgenomen op de datum van verslaggeving als aan de volgende criteria is voldaan:

- er is een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden,
- het is waarschijnlijk dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen, en
- het bedrag van de verplichting kan op betrouwbare wijze worden geschat.

Het bedrag dat als voorziening wordt opgenomen, is de beste schatting van de uitgaven die vereist zijn om de bestaande verplichting op de balansdatum af te wikkelen. Wanneer de tijd een essentiële factor is, komt het als voorziening opgenomen bedrag overeen met de netto actuele waarde van de beste schatting.

Het is inherent aan de aard van een voorziening dat oordeelsvorming van het bestuur vereist is om het bedrag en het tijdstip te bepalen van de waarschijnlijke uitstroom van economische middelen in de toekomst

20. Geconsolideerde jaarrekening / tussentijdse jaarrekening

Alle materiële operationele eenheden (inclusief gestructureerde operationele eenheden) waarover KBC rechtstreeks of onrechtstreeks zeggenschap zoals gedefinieerd in IFRS 10 uitoefent, worden geconsolideerd volgens de integrale consolidatiemethode.

Dochterondernemingen die wegens hun immateriële aard niet zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening, worden geclassificeerd als eigenvermogensinstrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten, waarbij alle wijzigingen in de reële waarde worden gerapporteerd in de niet-gerealiseerde resultaten, met uitzondering van dividendinkomsten, die worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Materiële ondernemingen waarover rechtstreeks of onrechtstreeks gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend en materiële investeringen in geassocieerde deelnemingen (ondernemingen waarover KBC een invloed van betekenis uitoefent), worden allemaal verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode.

Geconsolideerde materialiteitscriteria

Dochterondernemingen worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening volgens de integrale consolidatiemethode als minstens twee van de volgende materialiteitscriteria zijn overschreden:

- Aandeel van de groep in het eigen vermogen: 2.500.000 euro;
- Aandeel van de groep in het resultaat: 1.000.000 euro (absolute waarde);
- Aandeel van de groep in het balanstotaal: 100.000.000 euro.

Om te vermijden dat te veel operationele eenheden worden uitgesloten, controleert KBC of het gecombineerde balanstotaal van de van consolidatie uitgesloten operationele eenheden niet meer bedraagt dan 1% van het geconsolideerde balanstotaal.

21. Bedrijfscombinaties en Goodwill

Bedrijfscombinaties worden verwerkt volgens de overnamemethode. Volgens deze methode wordt de kostprijs van een overname gewaardeerd als de som van de betaalde overnameprijs (gewaardeerd tegen reële waarde op datum van de overname) en het bedrag van eventuele minderheidsbelangen in de verworven entiteit. Voor de waardering van minderheidsbelangen kan KBC voor elke bedrijfscombinatie apart beslissen of het minderheidsbelang wordt gewaardeerd tegen reële waarde of tegen het proportionele aandeel van KBC in de identificeerbare nettoactiva van de verworven entiteit. De wijze waarop het minderheidsbelang wordt gewaardeerd op de verwervingsdatum, is van invloed op de boeking van de acquisitie als gevolg van de berekening van de goodwill.

Goodwill is het surplus van de aanschaffingskosten boven op de reële waarde van de aangekochte identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen, zoals verondersteld op de datum van de aankoop. Om de boekhoudkundige verwerking van de overname te voltooien en de goodwill te bepalen, past KBC een waarderingsperiode van twaalf maanden toe. De classificatie van de verworven financiële activa en de overgenomen financiële verplichtingen in de bedrijfscombinatie is gebaseerd op feiten en omstandigheden op de overnamedatum (behalve voor lease- en verzekeringscontracten, die worden geclassificeerd op basis van de contractuele voorwaarden en andere factoren bij de totstandkoming van het contract in kwestie).

Goodwill wordt gepresenteerd in de post 'Goodwill en andere immateriële activa' en wordt geboekt tegen kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Goodwill wordt niet afgeschreven, maar wordt minstens jaarlijks of wanneer er objectieve (externe of interne) bewijzen zijn dat een bijzondere waardevermindering op goodwill moet worden geboekt, getoetst op bijzondere waardevermindering. Als de verwerking van de overname niet is voltooid omdat de waarderingsperiode van twaalf maanden nog niet is verstreken, wordt de goodwill niet als definitief beschouwd en alleen getoetst op bijzondere waardevermindering als er objectief bewijs is dat de voorlopige goodwill aan bijzondere waardevermindering onderhevig is.

Om goodwill te toetsen op bijzondere waardevermindering wordt hij toegerekend aan elke kasstroom genererende eenheid van KBC die naar verwachting voordeel zal halen uit de synergie in de bedrijfscombinatie, ongeacht het feit of er activa of verplichtingen van de overgenomen entiteit aan die eenheden zijn toegekend. Die worden toegepast als de boekwaarde van de kasstroom genererende eenheden waartoe de goodwill behoort, hoger is dan zijn realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill kunnen niet worden teruggenomen.

22. Effecten van wijzigingen in wisselkoersen

De functionele en presentatievaluta van KBC is de euro. Monetaire activa en verplichtingen, uitgedrukt in vreemde valuta's, worden omgerekend in hun tegenwaarde in de functionele valuta tegen de contantkoers op de balansdatum. Negatieve en positieve waarderingsverschillen, met uitzondering van waarderingsverschillen die betrekking hebben op

de financiering van aandelen en deelnemingen van geconsolideerde ondernemingen in een vreemde munt, worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De niet-monetaire bestanddelen, gewaardeerd op basis van hun historische kostprijs, worden omgerekend in de functionele munt tegen de wisselkoers van de transactiedatum. Niet-monetaire posten geboekt tegen reële waarde worden omgerekend tegen de contantkoers op de datum waarop de reële waarde werd bepaald.

Omrekeningsverschillen worden samen met wijzigingen in de reële waarde gerapporteerd. Opbrengsten en kosten in vreemde valuta's worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening tegen de wisselkoers op het tijdstip van opname.

Waarderingsverschillen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening of in de niet-gerealiseerde resultaten. Waarderingsverschillen die voor het eerst worden verwerkt in de niet-gerealiseerde resultaten en die betrekking hebben op winsten of verliezen die later worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening in de periode waarin die post wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

De balansen van buitenlandse dochterondernemingen worden omgerekend naar de presentatievaluta tegen de contantkoers op de datum van verslaggeving (met uitzondering van het eigen vermogen, dat wordt omgerekend tegen de historische koers). De winst-en-verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers van het boekjaar, als beste benadering van de wisselkoers op de transactiedatum.

23. Transacties met verbonden partijen

Een met KBC verbonden partij is een partij waar KBC zeggenschap over heeft of invloed van betekenis op uitoefent of een partij die zeggenschap heeft over of invloed van betekenis uitoefent op KBC. KBC definieert zijn verbonden partijen als volgt:

- dochterondernemingen van KBC;
- geassocieerde deelnemingen en joint ventures van KBC;
- managers op sleutelposities bij KBC (zijnde de raad van bestuur en het directiecomité van KBC-groep NV).

Transacties met verbonden partijen moeten gebeuren conform het objectiviteitsbeginsel.

24. Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, verplichtingen met betrekking to groepen activa die worden afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten

- **Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, verplichtingen met betrekking tot groepen activa die worden afgestoten**

Vaste activa of groepen van activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop zijn die waarvan de door KBC te realiseren boekwaarde afkomstig is uit een verkooptransactie die naar verwachting binnen een jaar als een verkoop zal worden aangemerkt, en niet uit het voortgezette gebruik ervan.

Vaste activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop worden op het einde van de verslagperiode afzonderlijk van de overige activa en verplichtingen in de balans gerapporteerd

- **Beëindigde bedrijfsactiviteiten**

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een onderdeel van KBC dat werd afgestoten of is geclassificeerd als aangehouden voor verkoop en:

- een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch operationeel gebied vertegenwoordigt; of
- deel uitmaakt van een enkel gecoördineerd plan om een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch operationeel gebied af te stoten; of
- een dochteronderneming is die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Resultaten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening en in de niet-gerealiseerde resultaten en omvatten:

- de winst of het verlies na belastingen van de beëindigde bedrijfsactiviteiten; en
- de winst na belastingen die of het verlies na belastingen dat wordt opgenomen bij de waardering tegen reële waarde verminderd met de kosten voor de verkoop of vervreemding van de activa of groep van activa

25. Gebeurtenissen na de verslagperiode

Gebeurtenissen na de verslagdatum zijn gunstige of ongunstige gebeurtenissen die plaatsvinden tussen de verslagdatum en de datum waarop de jaarrekening wordt goedgekeurd voor publicatie. Er zijn twee soorten gebeurtenissen na de verslagdatum:

- gebeurtenissen die wijzen op omstandigheden die bestonden op de verslagdatum (gebeurtenissen die leiden tot aanpassing van de jaarrekening);
- gebeurtenissen die wijzen op omstandigheden die zijn ontstaan na de verslagdatum (gebeurtenissen die niet leiden tot aanpassing van de jaarrekening).

De impact van gebeurtenissen die leiden tot aanpassing van de jaarrekening is al weerspiegeld in de financiële positie en het resultaat van het lopende jaar.

De impact en gevolgen van gebeurtenissen die niet leiden tot aanpassing van de jaarrekening, worden vermeld in de toelichtingen bij de jaarrekening.

Informatie over de overgang naar IFRS 9 (toelichting 1.4)

Vanaf 1 januari 2018 wordt de geconsolideerde jaarrekening opgesteld conform IFRS 9. KBC heeft ervoor gekozen gebruik te maken van de overgangsmaatregelen voor vergelijkende informatie.

De onderstaande tabellen tonen de invloed op het eigen vermogen van de toepassing van IFRS 9. Er wordt geen bijkomende informatie over de overgang gegeven die het gevolg is van specifieke verschuivingen. Die wordt opgenomen in het jaarverslag.

De totale impact van de eerste toepassing van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9 op 1 januari 2018, inclusief enerzijds de impact van financiële activa en anderzijds provisies, is een daling van het eigen vermogen voor een bedrag van -949 miljoen euro voor belastingen (-746 miljoen euro na belastingen), opgesplitst tussen:

- een impact door classificatie en waardering van -661 miljoen euro voor belastingen, voornamelijk door een daling van de OCI-reserves (niet-gerealiseerde resultaten erkend in eigen vermogen), en
- een stijging van de bijzondere waardeverminderingen en provisies voor een bedrag van -288 miljoen euro voor belastingen.

Informatie over financiële activa

De invloed van de toepassing van IFRS 9 kan worden samengevat als volgt:

- a) Classificatie en waardering (-661 miljoen euro voor belastingen):
- De leningen en voorschotten aan kredietinstellingen, leningen en voorschotten aan klanten en het schuld papier dat volgens IAS 39 is ondergebracht in 'Leningen en Vorderingen' verschuiven nagenoeg volledig naar Geamortiseerde kostprijs. De (netto negatieve) bevroren voor verkoop beschikbare (AFS) reserves op historisch overgedragen obligaties van Voor verkoop beschikbaar naar 'Leningen en Vorderingen' met betrekking tot sommige van die instrumenten, werden teruggedraaid, waardoor de OCI-reserves toenemen met +23 miljoen euro voor belastingen.
 - Het schuld papier dat voorheen werd geclassificeerd als Tot einde looptijd aangehouden is voornamelijk verplaatst naar Geamortiseerde kostprijs. De (netto positieve) bevroren AFS-reserves op historisch overgedragen obligaties van Voor verkoop beschikbaar naar Tot einde looptijd aangehouden met betrekking tot die instrumenten, werden teruggedraaid, waardoor de OCI-reserves dalen met -187 miljoen euro voor belastingen.
 - Het schuld papier dat voorheen werd geclassificeerd als Voor verkoop beschikbaar is voor een bedrag van 15 060 miljoen euro verplaatst naar Geamortiseerde kostprijs. De AFS-reserves met betrekking tot dat schuld papier werden teruggedraaid, waardoor de OCI-reserves daalden met -610 miljoen euro voor belastingen. Onder IFRS 9 wordt 19 239 miljoen euro aan schuld papier geclassificeerd als FVOCI (reële waarde via niet-gerealiseerde resultaten), terwijl onder IAS 39, 17 407 miljoen euro werd geclassificeerd als Voor verkoop beschikbaar. Door de reëlewaarde-impact van voorheen tot einde looptijd aangehouden activa stijgen de OCI-reserves met +143 miljoen euro voor belastingen.
 - Eigenvermogensinstrumenten (met uitzondering van deelnemingen) die voorheen werden geclassificeerd als Voor verkoop beschikbaar, zijn geherclassificeerd naar FVOCI (reële waarde via niet-gerealiseerde resultaten) als ze eigendom waren van een van de bankentiteiten, of naar FVPL - Overlay (reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening - Overlay) als ze eigendom waren van een van de verzekeringsentiteiten. De verschuiving van Ingehouden winst naar OCI-reserves, door de terugname van bijzondere waardeverminderingen, bedraagt 39 miljoen euro voor belastingen. 78 miljoen euro aan bijzondere waardeverminderingen blijft in Ingehouden winst volgens de toepassing van de overlaybenadering.
 - Van de schuld instrumenten die onder IAS 39 werden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVPL) verschuift 24 miljoen euro naar Verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (MFVPL) omdat ze de SPPI-test niet doorstaan, terwijl 39 miljoen euro FVO (reële waardeoptie) blijft als gevolg van een boekhoudkundige asymmetrische waardering. Geen van deze verschuivingen had gevolgen voor het eigen vermogen.
 - Beleggingscontracten voor een bedrag van 14 421 miljoen euro die voorheen onder IAS 39 werden gewaardeerd tegen FVPL verschuiven naar MFVPL in overeenstemming met hun businessmodel 'beheerd op basis van de reële waarde' (geen invloed op eigen vermogen).

- Leningen die voorheen geclassificeerd werden als Aangehouden voor handelsdoeleinden zullen vanaf 1 januari 2018 gerapporteerd worden als FVOCI. Die verschuiving van 284 miljoen euro leidt alleen maar tot een verschuiving in de eigenvermogensbestanddelen: 18 miljoen euro zal geherclassificeerd worden van Ingehouden winst naar OCI-reserves.

b) Bijzondere waardeverminderingen (-282 miljoen euro voor belastingen):

De toepassing van het model van te verwachten kredietverliezen (ECL) heeft geleid tot een stijging van de bijzondere waardeverminderingen op tegen AC en FVOCI gewaardeerde schuldinstrumenten met 282 miljoen euro voor belastingen vanaf 1 januari 2018, waardoor de ingehouden winst met hetzelfde bedrag daalde. Omdat bijzondere waardeverminderingen op FVOCI-schuldinstrumenten de boekwaarde van de instrumenten niet verlagen, wordt 8 miljoen euro verplaatst naar OCI-reserves. De stijging van de waardeverminderingen is voornamelijk het gevolg van de stage 2 verwachte kredietverliezen over de volledige resterende looptijd en ze bevinden zich vooral in Leningen en voorschotten (261 miljoen euro) (hypothecaire kredieten, termijnkredieten en zichtrekeningen).

Informatie over financiële passiva

De toepassing van IFRS 9 heeft niet geleid tot herclassificaties van financiële verplichtingen. Toelichting 4.1 blijft ongewijzigd.

Informatie over provisies

IFRS 9 vereist dat de voorzieningen voor verbintenissen buiten balans het verwachte kredietverlies weerspiegelen. Bijgevolg stijgen de voorzieningen voor verbintenissen en financiële garanties met ongeveer 4%, waardoor de ingehouden winst daalt met -6 miljoen euro voor belastingen (-5 miljoen euro na belastingen).

KBC Groep (geconsolideerd)	Vóór toepassing van IFRS 9				IMPACT VAN IFRS 9, 1-1-2018	
	Voorzieningen			Totaal	Overgedragen resultaat	
	Verplichtingen uit hoofde van leningen	Financiële garanties	Andere verbintenissen			
					VOOR BELASTING	NA BELASTING
VOORZIENINGEN, 201712						
In miljoenen euro						
VOORZIENINGEN, 31-12-2017 (totale boekwaarde vóór toepassing van IFRS 9) - IFRS 7, 42(a)	113	19	1	133		
Herwaardering	6	-1	0	6	-6	-5
Terugnname specifieke bijzondere waardeverminderingen	-93	-18	0	-111		
Terugnname IBNR-voorziening	-20	-2	0	-22		
Overdracht naar ECL over de resterende looptijd	107	17	0	124		
Overboeking naar ECL over 12 maanden	12	2	0	14		
waardering volgens IFRS 9 op 1 januari 2018	119	18	1			
VOORZIENINGEN 1-1-2018 (totale boekwaarde onder IFRS 9)	-	-	-	138		
NETTO-IMPACT OP OVERGEDRAGN RESULTAAT, 1-1-2018 (IFRS 9)				-6		

Toelichting bij de segmentinformatie

Rapportering volgens de managementstructuur van de groep (toelichting 2.2 in de jaarrekening 2017)

Voor een beschrijving van de managementstructuur en gerelateerde rapporteringspresentatie verwijzen we naar toelichting 2.1 van de jaarrekening 2017.

	Divisie Internatio-								
In miljoenen euro	Divisie België	Divisie Tsjechië	Markten nale	waarvan: Hongarije	waarvan: Slovakije	waarvan: Bulgarije	waarvan: Ierland	Groeps- center	KBC Groep
1Q 2018 IFRS 9									
Nettorente-inkomsten	649	248	226	61	52	39	75	2	1 125
Verzekeringen Niet-leven vóór herverzekering	103	27	26	11	6	10	0	5	162
Verdiende premies Niet-leven	259	57	58	26	10	23	0	3	378
Technische lasten Niet-leven	- 156	- 30	- 32	- 15	- 4	- 13	0	2	- 216
Verzekeringen Leven vóór herverzekering	- 27	15	6	1	3	1	0	0	- 7
Verdiende premies Leven	251	80	25	4	14	6	0	0	338
Technische lasten Leven	- 278	- 46	- 19	- 3	- 11	- 5	0	0	- 343
Nettore resultaat uit afgestane herverzekering	- 4	- 3	- 2	- 1	- 1	- 1	0	0	- 9
Dividendinkomsten	21	0	0	0	0	0	0	1	21
Nettore resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	34	40	18	14	3	2	- 1	4	96
Netto gerealiseerd resultaat van schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking via OCI	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Nettoprovisieinkomsten	318	67	68	46	14	9	0	- 2	450
Overige netto-opbrengsten	59	4	8	7	1	- 1	0	1	71
TOTALE OPBRENGSTEN	1 153	398	350	139	78	60	74	11	1 912
Exploitatiekosten	- 822	- 189	- 252	- 103	- 52	- 46	- 51	- 27	- 1 291
Bijzondere waardeverminderingen	- 13	- 7	61	6	4	9	43	16	56
op leningen en vorderingen	- 14	- 1	61	6	4	9	43	17	63
op financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in OCI	1	0	0	0	0	0	0	- 1	0
op goodwill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
op overige	0	- 6	0	0	0	0	0	0	- 6
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	- 1	6	2	0	0	1	0	0	8
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	316	207	160	41	29	23	66	0	683
Belastingen	- 73	- 36	- 24	- 7	- 6	- 2	- 8	6	- 127
RESULTAAT NA BELASTINGEN	243	171	137	34	23	21	57	5	556
toerekenbaar aan belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NETTORESULTAAT	243	171	137	34	23	21	57	5	556
1Q 2017 IAS 39									
Nettorente-inkomsten	625	216	189	58	53	12	66	- 5	1 025
Verzekeringen Niet-leven vóór herverzekering	143	18	25	9	6	10	0	1	187
Verdiende premies Niet-leven	256	49	53	23	8	21	0	2	380
Technische lasten Niet-leven	- 113	- 30	- 28	- 14	- 2	- 12	0	- 1	- 173
Verzekeringen Leven vóór herverzekering	- 44	11	6	2	3	1	0	- 1	- 28
Verdiende premies Leven	241	48	23	4	13	6	0	0	312
Technische lasten Leven	- 285	- 38	- 17	- 2	- 9	- 5	0	- 1	- 341
Nettore resultaat uit afgestane herverzekering	- 2	- 1	- 1	0	0	- 1	0	1	- 4
Dividendinkomsten	12	0	0	0	0	0	0	2	15
Nettore resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	156	50	28	19	4	1	5	- 44	191
Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare financiële activa	23	11	2	1	0	1	0	9	45
Nettoprovisieinkomsten	346	47	48	37	12	- 1	0	- 3	439
Overige netto-opbrengsten	46	26	4	1	2	0	0	1	77
TOTALE OPBRENGSTEN	1 305	378	301	127	81	22	71	- 38	1 946
Exploitatiekosten	- 822	- 165	- 212	- 101	- 50	- 16	- 44	- 29	- 1 229
Bijzondere waardeverminderingen	- 60	1	47	1	- 2	- 1	50	4	- 8
op leningen en vorderingen	- 59	1	48	1	- 2	- 1	50	4	- 6
op voor verkoop beschikbare financiële activa	- 1	0	0	0	0	0	0	0	- 1
op goodwill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
op overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	4	1	0	0	0	0	0	5
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	423	218	137	26	28	5	76	- 63	715
Belastingen	- 121	- 37	- 22	- 6	- 6	- 1	- 10	96	- 85
RESULTAAT NA BELASTINGEN	301	181	114	20	22	4	67	33	630
toerekenbaar aan belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NETTORESULTAAT	301	181	114	20	22	4	67	33	630

Overige toelichtingen

Nettorente-inkomsten (toelichting 3.1 in de jaarrekening 2017)

In miljoenen euro	1KW 2018 IFRS 9	4KW 2017 IAS 39	1KW 2017 IAS 39
Totaal	1 125	1 029	1 025
Rente-inkomsten	1 682	1 590	1 576
Rente-inkomsten op financiële instrumenten berekend volgens de effectieve rentevoet			
Leningen en vorderingen	-	965	921
Tot einde looptijd aangehouden activa	-	207	234
Financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	1 282	-	-
Voor verkoop beschikbare activa	-	159	166
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten	100	-	-
Afdekkingsderivaten	50	82	68
Overige activa niet gewaardeerd tegen reële waarde	19	46	33
Rente-inkomsten op andere financiële instrumenten			
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	229	130	152
<i>waarvan economische afdekkingen</i>	223	122	146
Overige financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	1	2
Rentelasten	- 557	- 561	- 551
Rentelasten op financiële instrumenten berekend volgens de effectieve rentevoet			
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	- 255	- 242	- 228
Afdekkingsderivaten	- 103	- 121	- 125
Overige	- 30	- 34	- 18
Rentelasten op andere financiële instrumenten			
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	- 161	- 155	- 171
<i>waarvan economische afdekkingen</i>	- 154	- 148	- 166
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	- 6	- 6	- 8
Nettorentelasten op toegezegdpensioenregelingen	- 1	- 2	- 2

Gewijzigde voorstelling van geprorateerde rente voor valutaderivaten: voor meer informatie zie deel 'Toelichting bij de grondslagen voor financiële verslaggeving' (toelichting 1.1).

Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (toelichting 3.3 in de jaarrekening 2017)

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Op de eigenvermogensinstrumenten van de verzekeringsondernemingen wordt de overlaybenadering toegepast. Meer informatie vindt u onder Belangrijkste grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.2) en in de commentaar onder de winst-en-verliesrekening.

Het resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening lag in het eerste kwartaal van 2018 139 miljoen euro lager dan in het vierde kwartaal van 2017. De daling ten opzichte van het vorige kwartaal is toe te schrijven aan:

- Een gewijzigde voorstelling van geprorateerde rente voor valutaderivaten, die is verplaatst van Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar Nettorente-inkomsten voor een bedrag van 108 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2017 (meer informatie in de Verklaring van overeenstemming (toelichting 1.1)).
- Een gewijzigde voorstelling van Netwerkinkomsten, die worden verplaatst van Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar Nettoprovisie-inkomsten voor een bedrag van 26 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2017 (meer informatie in de Verklaring van overeenstemming (toelichting 1.1)).

- Overlaybenadering eigenvermogensinstrumenten verzekeringen: vanaf het eerste kwartaal van 2018 omvat het resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening het netto gerealiseerde resultaat en bijzondere waardeverminderingen op eigenvermogensinstrumenten van de verzekeraars (+17 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2017).
- Laten we die posten buiten beschouwing, dan ligt het resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening in het eerste kwartaal van 2018 22 miljoen euro lager dan in het vierde kwartaal van 2017. Dat is voornamelijk toe te schrijven aan licht negatieve marktwaardeaanpassingen in het eerste kwartaal van 2018 tegenover positieve marktwaardeaanpassingen in het vierde kwartaal van 2017 en lagere dealingroominkomsten.

Tegenover het eerste kwartaal van 2017 ligt het resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening in het eerste kwartaal van 2018 95 miljoen euro lager. Dat is grotendeels te verklaren door:

- het verplaatsen van Geprorateerde rente voor valutaderivaten (56 miljoen euro in 1kw 2017) en Netwerkinkomsten (24 miljoen euro in 1kw 2017) uit Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, deels gecompenseerd door de opname van de resultaten van de overlaybenadering eigenvermogensinstrumenten verzekeringen in het Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (19 miljoen euro in 1kw 2017).
- Laten we die posten buiten beschouwing, dan ligt het resultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening in het eerste kwartaal van 2018 34 miljoen euro lager dan in het eerste kwartaal van 2017. Dat is voornamelijk toe te schrijven aan licht negatieve marktwaardeaanpassingen in het eerste kwartaal van 2018 tegenover positieve marktwaardeaanpassingen in het eerste kwartaal van 2017 en lagere dealingroominkomsten in België.

Nettoprovisie-inkomsten (toelichting 3.5 in de jaarrekening 2017)

(in miljoenen euro)	1KW 2018	4KW 2017	1KW 2017
Totaal	450	430	439
Ontvangen provisies	648	641	620
Betaalde provisies	- 197	- 210	- 181
Opdeling per type			
Vermogensbeheerdiensten	299	301	323
Ontvangen provisies	313	316	333
Betaalde provisies	- 14	- 15	- 10
Bankdiensten	215	204	184
Ontvangen provisies	318	309	268
Betaalde provisies	- 102	- 106	- 84
Distributie	- 64	- 75	- 68
Ontvangen provisies	17	15	19
Betaalde provisies	- 81	- 89	- 87

Een gewijzigde voorstelling van Netwerkinkomsten, die worden verplaatst van Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar Nettoprovisie-inkomsten. Netwerkinkomsten zijn inkomsten uit marges op valutatransacties (in verband met betalingen, kredieten, deposito's, beleggingen) die zijn uitgevoerd door het netwerk (kantoren, online) voor klanten. De nieuwe voorstelling geeft een betrouwbaarder beeld, omdat Netwerkinkomsten inkomsten uit marges weergeeft die kunnen worden beschouwd als een onderdeel van de beleggings- en betalingsactiviteit, waarvoor een vergoeding verschuldigd is. De jaarrekening werd niet retroactief aangepast volgens IAS 8, omdat de invloed erop als onbelangrijk wordt beschouwd (een eenmalige invloed van 25 miljoen euro vóór belastingen).

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Toch heeft dat geen invloed op de nettoprovisie-inkomsten. De invloed van de toepassing van IFRS 15 is verwaarloosbaar.

Overige netto-inkomsten (toelichting 3.6 in de jaarrekening 2017)

In miljoenen euro	1KW 2018 IFRS 9	4KW 2017 IAS 39	1KW 2017 IAS 39
Totaal	71	- 14	77
Waarvan meer-of minderwaarden als gevolg van			
De verkoop van leningen en vorderingen	-	1	2
De verkoop van tot einde looptijd aangehouden activa	-	0	6
De verkoop van financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	1	-	-
Andere:	70	- 15	69
Inkomsten uit leasingactiviteiten, KBC Lease-groep	15	14	20
Inkomsten van Groep VAB	17	15	18
Voorziening voor tracker mortgage review	0	- 62	0
Vereffening oud juridisch dossier	18	0	14

Verzekeringsresultaten (toelichting 3.7.1 in de jaarrekening 2017)

In miljoenen euro	Leven	Niet-leven	Niet-technische rekening	Totaal
1Q 2018 IFRS 9				
Verdiende verzekeringspremies vóór herverzekering	336	384		720
Verzekeringstechnische lasten vóór herverzekering	- 343	- 216		- 559
Nettoprovisie-inkomsten	- 2	- 75		- 77
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	- 9		- 9
Algemene beheerskosten	- 48	- 61	- 1	- 109
Interne schaderegelingskosten	- 2	- 14		- 16
Indirecte acquisitiekosten	- 8	- 18		- 26
Administratiekosten	- 38	- 29		- 67
Beheerskosten voor beleggingen	0	0	- 1	- 1
Technisch resultaat	- 56	23	- 1	- 34
Nettorente-inkomsten			129	129
Netto dividendinkomsten			11	11
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening			24	24
Netto gerealiseerd resultaat van FVOCI-activa			1	1
Overige netto-inkomsten			- 2	- 2
Bijzondere waardeverminderingen			1	1
Toewijzing aan de technische rekeningen	131	20	- 151	0
Technisch-financieel resultaat	75	42	12	130
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures			1	1
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN	75	42	12	131
Belastingen				- 28
RESULTAAT NA BELASTINGEN				102
Toerekenbaar aan belangen van derden				0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij				102
1Q 2017 IAS 39				
Verdiende verzekeringspremies vóór herverzekering	313	365		678
Verzekeringstechnische lasten vóór herverzekering	- 341	- 173		- 514
Nettoprovisie-inkomsten	0	- 72		- 72
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	- 4		- 4
Algemene beheerskosten	- 47	- 60	- 1	- 107
Interne schaderegelingskosten	- 2	- 14		- 16
Indirecte acquisitiekosten	- 8	- 19		- 27
Administratiekosten	- 37	- 27		- 64
Beheerskosten voor beleggingen	0	0	- 1	- 1
Technisch resultaat	- 74	56	- 1	- 19
Nettorente-inkomsten			143	143
Netto dividendinkomsten			7	7
verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening			2	2
Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare financiële activa			22	22
Overige netto-inkomsten			0	0
Bijzondere waardeverminderingen			- 1	- 1
Toewijzing aan de technische rekeningen	136	22	- 158	0
Technisch-financieel resultaat	61	78	14	154
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures			0	0
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN	61	78	14	154
Belastingen				- 44
RESULTAAT NA BELASTINGEN				110
Toerekenbaar aan belangen van derden				0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij				111

Opmerking: cijfers m.b.t. de verdiende premies bevatten niet de beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling, die ruwweg overeenkomen met de 'unit-linked' producten. De cijfers zijn vóór eliminatie van transacties tussen de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep (meer informatie vindt u in het jaarverslag over 2017).

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Op de eigenvermogensinstrumenten van de verzekeringsondernemingen wordt de overlaybenadering toegepast. Meer informatie vindt u onder Belangrijkste grondslagen van de financiële verslaggeving (Toelichting 1.2) en in de commentaar onder de winst-en-verliesrekening.

Door de toepassing van de overlaybenadering zal de invloed van eigenvermogensinstrumenten op het nettoresultaat volgens IAS 39 of IFRS 9 dezelfde zijn. Volgens IAS 39 werden de opbrengsten uit verkoop evenwel opgenomen onder Netto gerealiseerd resultaat uit voor verkoop beschikbare financiële activa en de bijzondere waardeverminderingen op die eigenvermogensinstrumenten werden opgenomen in Bijzondere waardeverminderingen. Volgens IFRS 9, met de overlaybenadering, worden die invloeden opgenomen in Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Het technisch resultaat schadeverzekeringen werd negatief beïnvloed door de stormen in België in januari 2018 voor een bedrag van ongeveer -35 miljoen euro (voor belastingen; geen invloed van herverzekering).

Exploitatiekosten – winst-en-verliesrekening (toelichting 3.8 in de jaarrekening 2017)

Vanaf 2018 wordt de financiële informatie opgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Dat heeft evenwel geen invloed op de bedrijfskosten.

De exploitatiekosten voor 1kw 2018 bevatten 371 miljoen euro gerelateerd aan banken- (en verzekerings-) heffingen (41 miljoen euro in 4kw 2017; 361 miljoen euro in 1kw 2017). Het gevolg van de toepassing van IFRIC 21 (Heffingen) is dat bepaalde heffingen op voorhand geboekt worden in het eerste kwartaal.

Bijzondere waardeverminderingen – winst-en-verliesrekening (toelichting 3.10 in de jaarrekening 2017)

	1KW 2018	4KW 2017	1KW 2017
In miljoenen euro	IFRS 9	IAS 39	IAS 39
Totaal	56	- 2	- 8
Bijzondere waardeverminderingen op geamortiseerde kostprijs (IAS 39 leningen en vorderingen)	63	30	- 6
Opsplitsing per product			
- Leningen en voorschotten	47	31	26
- Schuldpapier	0	-	-
- Voorzieningen voor verbintiskredieten buiten balans	15	- 1	- 32
Indeling naar type			
- Voorziening voor verliezen gewaardeerd als ECL over 12 maanden - categorie 1	- 3	-	-
- Voorziening voor verliezen gewaardeerd als ECL over de resterende looptijd - categorie 2	34	-	-
- Voorziening voor verliezen gewaardeerd als ECL over de resterende looptijd - categorie 3	34	-	-
- Overgenomen of zelf verstrekt, met verminderde kredietwaardigheid (inclusief niet in de balans opgenomen verbintiskredieten)	- 2	-	-
Bijzondere waardeverminderingen voor kredieten op balans	-	- 2	20
Voorzieningen voor verbintiskredieten buiten balans (*)	-	- 1	- 32
Op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen	-	33	6
Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten (IAS 39: voor verkoop beschikbare financiële activa)	0	- 3	- 1
Indeling naar type			
Eigenvermogensinstrumenten (2017: Aandelen) (**)	-	- 3	- 1
Schuldpapier (2017: Andere)	0	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op goodwill	0	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op overige	- 6	- 29	0
Immateriële vaste activa (zonder goodwill)	0	- 12	0
Materiële vaste activa, inclusief vastgoedbeleggingen	- 6	- 16	0
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa (IAS 39)	-	0	0
Wijziging winsten/verliezen	0	-	-
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	0	0
Overige	0	0	0

* Vanaf dit jaar worden de voorzieningen voor verbintiskrediet buiten balans opgenomen in de lijnen Voorziening voor verliezen per stadium.

** Volgens IFRS 9 worden voor eigenvermogensinstrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten geen bijzondere waardeverminderingen berekend.

Belastingen – winst-en-verliesrekening (toelichting 3.12 in de jaarrekening 2017)

In België is het belastingtarief voor alle Belgische groepsmaatschappijen gedaald van 33,99% in 2017 naar 29,58% in 2018. Anderzijds is de belastingvrijstelling voor ontvangen dividenden verhoogd van 95% naar 100%, deels tenietgedaan door de negatieve invloed van enkele compenserende maatregelen. Die aanpassingen hadden een positieve invloed op het resultaat van het eerste kwartaal van 2018 van +25 miljoen euro.

Financiële instrumenten, opdeling volgens portefeuille en product (toelichting 4.1 in de jaarrekening 2017)

in miljoenen euro	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde via OCI	Verplicht tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening niet aangehouden voor handelsdoeleinden	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	Afdekkingsderivaten	Totaal
FINANCIËLE ACTIVA, 31-03-2018										
Schuldvorderingen op kredietinstellingen en beleggingsmaatschappijen, exclusief reverse repo's	5 045	0	0	1	-	-	-	-	0	5 046
Leningen en voorschotten aan klanten	142 410	0	89	0	-	-	-	14	0	142 512
Handelsvorderingen	3 800	0	0	0	-	-	-	0	0	3 800
Afbetalingskredieten	3 896	0	0	0	-	-	-	0	0	3 896
Hypotheekleningen	60 874	0	70	0	-	-	-	0	0	60 944
Termijnkredieten	62 290	0	19	0	-	-	-	14	0	62 323
Financiële leasing	5 302	0	0	0	-	-	-	0	0	5 302
Voorschotten in rekening-courant	5 309	0	0	0	-	-	-	0	0	5 309
Overige	939	0	0	0	-	-	-	0	0	939
Reverse repo's	27 988	0	0	536	-	-	-	0	0	28 524
Reverse repo's met kredietinstellingen en beleggingsmaatschappijen	27 155	0	0	536	-	-	-	0	0	27 691
Reverse repo's met klanten	833	0	0	0	-	-	-	0	0	833
Niet-vastrentende effecten	0	301	1 332	512	-	-	-	-	-	2 145
Beleggingscontracten (verzekeringen)	-	-	14 204	-	-	-	-	-	-	14 204
Schuld papier uitgegeven door	43 722	18 411	120	1 651	-	-	-	0	0	63 904
Publiekrechtelijke emittenten	37 200	12 136	0	1 435	-	-	-	0	0	50 770
Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	3 248	2 453	15	124	-	-	-	0	0	5 839
Ondernemingen	3 274	3 823	106	93	-	-	-	0	0	7 295
Derivaten	-	-	-	5 168	-	-	-	-	217	5 385
Overige	1 025	0	0	1	-	-	-	0	0	1 027
Totale boekwaarde	220 190	18 713	15 746	7 869	-	-	-	14	217	262 748

FINANCIËLE ACTIVA, 31-12-2017										
Schuldvorderingen op kredietinstellingen en beleggingsmaatschappijen, exclusief reverse repo's	-	-	-	1	0	4 877	-	0	0	4 878
Leningen en voorschotten aan klanten, exclusief reverse repo's b	-	-	-	0	0	140 960	-	38	0	140 999
Handelsvorderingen	-	-	-	0	0	3 986	-	0	0	3 986
Afbetalingkredieten	-	-	-	0	0	3 857	-	0	0	3 857
Hypotheekleningen	-	-	-	0	0	60 601	-	23	0	60 625
Termijnkredieten	-	-	-	0	0	61 824	-	15	0	61 839
Financiële leasing	-	-	-	0	0	5 308	-	0	0	5 308
Voorschotten in rekening-courant	-	-	-	0	0	4 728	-	0	0	4 728
Overige	-	-	-	0	0	656	-	0	0	656
Reverse repo's	-	-	-	2	0	20 074	-	0	0	20 076
Reverse repo's met kredietinstellingen en beleggingsmaatschappijen	-	-	-	2	0	19 570	-	0	0	19 572
Reverse repo's met klanten	-	-	-	0	0	504	-	0	0	504
Niet-vastrentende effecten	-	-	-	508	1 658	-	-	-	-	2 165
Beleggingscontracten (verzekeringen)	-	-	-	-	-	-	-	14 421	-	14 421
Schuld papier uitgegeven door	-	-	-	1 156	32 498	921	30 979	24	0	65 578
Publiekrechtelijke emittenten	-	-	-	955	22 307	52	29 096	0	0	52 410
Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	-	-	-	121	4 468	125	1 177	0	0	5 891
Ondernemingen	-	-	-	80	5 723	744	706	24	0	7 277
Derivaten	-	-	-	5 765	-	-	-	-	245	6 010
Overige	-	-	-	0	0	626	-	0	0	626
Totale Boekwaarde	-	-	-	7 431	34 156	167 458	30 979	14 484	245	254 753

in miljoenen euro	Tegen geamor- tiseerde kostprijs	Aangehouden voor handelsdoel- einden	Gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveran- deringen in de winst- en verliesrekening	Afdekkings- derivaten	Totaal
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN, 31-03-2018					
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, exclusief repo's	31 968	0	0	0	31 969
Deposito's van klanten en schuld papier, exclusief repo's	186 382	220	1 432	0	188 034
Zichtdeposito's	75 888	0	0	0	75 888
Termijndeposito's	18 873	33	378	0	19 285
Spaarrekeningen	57 828	0	0	0	57 828
Deposito's van bijzondere aard	2 408	0	0	0	2 408
Overige deposito's	345	0	0	0	345
Depositocertificaten	13 787	0	8	0	13 794
Kasbons	1 708	0	0	0	1 708
Niet-converteerbare obligaties	13 113	187	869	0	14 169
Niet-converteerbare achtergestelde schulden	2 433	0	178	0	2 610
Repo's	18 394	244	0	0	18 638
Repo's met kredietinstellingen	14 830	242	0	0	15 072
Repo's met klanten	3 564	3	0	0	3 566
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	0	0	13 338	0	13 338
Derivaten	0	5 018	0	1 228	6 246
Baisseposities	0	751	0	0	751
in eigen-vermogensinstrumenten	0	16	0	0	16
in schuldinstrumenten	0	735	0	0	735
Overige	3 535	3	0	0	3 538
Totale Boekwaarde	240 280	6 236	14 770	1 228	262 515
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN, 31-12-2017					
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, exclusief repo's	27 746	3	12	0	27 761
Deposito's van klanten en schuld papier exclusief repo's	192 019	219	1 470	0	193 708
Zichtdeposito's	73 606	0	0	0	73 606
Termijndeposito's	18 983	11	403	0	19 397
Spaarrekeningen	56 692	0	0	0	56 692
Deposito's van bijzondere aard	2 235	0	0	0	2 235
Overige deposito's	549	0	0	0	549
Depositocertificaten	22 579	0	14	0	22 593
Kasbons	1 721	0	0	0	1 721
Niet-converteerbare obligaties	12 323	208	866	0	13 397
Niet-converteerbare achtergestelde schulden	3 330	0	186	0	3 516
Repo's	5 835	0	0	0	5 836
Repo's met kredietinstellingen	5 575	0	0	0	5 575
Repo's met klanten	260	0	0	0	260
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	0	0	13 552	0	13 552
Derivaten	0	5 868	0	1 284	7 152
Baisseposities	0	905	0	0	905
in eigen-vermogensinstrumenten	0	13	0	0	13
in schuldinstrumenten	0	892	0	0	892
Overige	2 344	3	0	0	2 347
Totale Boekwaarde	227 944	6 998	15 034	1 284	251 260

De eigenvermogensinstrumenten waarop de overlaybenadering wordt toegepast, zijn alle eigenvermogensinstrumenten die worden gerapporteerd als Verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, andere dan aangehouden voor handelsdoeleinden.

Voor een transparanter zicht op de verschillende producten is de voorstelling van toelichting 4.1 licht aangepast: (reverse) repos zijn vanaf 2018 niet meer opgenomen in leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en klanten (deposito's van kredietinstellingen en klanten), terwijl de (reverse) repos nu afzonderlijk worden voorgesteld. De referentiecijfers werden overeenkomstig herberekend.

Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – waarderingshiërarchie (toelichting 4.5 in de jaarrekening 2017)

Voor meer uitleg over hoe KBC (i) de reële waarde en de waarderingshiërarchie en (ii) niveau 3 waardering definieert en bepaalt, wordt verwezen naar toelichtingen 4.4 tot en met 4.7 in de jaarrekening 2017.

Waarderingshiërarchie In miljoenen euro	31-03-2018				31-12-2017			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Verplicht tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening niet aangehouden voor handelsdoeleinden								
Verplicht tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	15 039	525	182	15 746	-	-	-	-
gewaardeerde financiële instrumenten die niet aangehouden worden voor handelsdoeleinden								
Aangehouden voor handelsdoeleinden	1 585	4 715	1 569	7 869	1 122	4 402	1 907	7 431
Gewaardeerd tegen reële waarde	0	14	0	14	13 949	525	10	14 484
Tegen reële waarde via niet-gerealiseerde resultaten erkend in eigen vermogen	13 659	4 511	543	18 713	-	-	-	-
Voor verkoop beschikbaar	-	-	-	-	26 374	6 812	970	34 156
Afdekkingsderivaten	0	217	0	217	0	245	0	245
Totaal	30 282	9 982	2 294	42 558	41 445	11 984	2 887	56 316
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde								
Aangehouden voor handelsdoeleinden	733	3 642	1 862	6 236	909	3 872	2 218	6 998
Gewaardeerd tegen reële waarde	13 330	818	623	14 770	13 544	904	585	15 034
Afdekkingsderivaten	0	1 228	0	1 228	0	1 284	0	1 284
Totaal	14 063	5 687	2 485	22 235	14 453	6 060	2 803	23 316

Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – overdrachten tussen niveau 1 en 2 (toelichting 4.6 in de jaarrekening 2017)

In de eerste 3 maanden van 2018 herklasseerde KBC voor 313 miljoen aan financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde van niveau 1 naar niveau 2. KBC herklasseerde ook voor 807 miljoen euro aan financiële instrumenten van niveau 2 naar niveau 1. Het grootste deel van die herklasseringen gebeurde wegens een gewijzigde liquiditeit van voornamelijk bedrijfsobligaties.

Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – focus op niveau 3 (toelichting 4.7 in de jaarrekening 2017)

De eerste toepassing van IFRS 9 resulteert in een toename van 46 miljoen euro in financiële activa en passiva gewaardeerd tegen reële waarde in niveau 3. De belangrijkste bewegingen zijn:

- 99 miljoen euro aan obligaties verschuift van de categorie Voor verkoop beschikbaar naar de categorie Activa tegen geamortiseerde kostprijs (de overige activa zitten vervat in Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet gerealiseerde resultaten).
- 35 miljoen euro aan niet-genoteerde aandelen verschuift van de categorie Voor verkoop beschikbaar naar Verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – overlaybenadering (de overige activa zitten vervat in Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet gerealiseerde resultaten).
- 145 miljoen euro aan obligaties en leningen verschuift van Leningen en vorderingen naar Verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening omdat ze de SPPI-test niet doorstaan.

In de eerste 3 maanden van 2018 waren er de volgende belangrijke bewegingen met betrekking tot financiële instrumenten geklasseerd in niveau 3 van de waarderingshiërarchie:

- In de categorie Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden daalt de reële waarde van derivaten met 345 miljoen euro, voornamelijk door instrumenten die op vervaldag kwamen en reëlewaardeveranderingen, deel gecompenseerd door nieuwe transacties.
- In de categorie Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet gerealiseerde resultaten, daalt de reële waarde met 265 miljoen euro. Dit is een combinatie van een

daling van de reële waarde van schuldinstrumenten en een stijging van de reële waarde van niet-genoteerde aandelen.

- o De reële waarde van schuldinstrumenten daalt met 301 miljoen euro, waarbij een netto bedrag van 259 miljoen euro verschuift uit level 3. Het merendeel van de verschuivingen is te wijten aan een gewijzigde liquiditeit van obligaties.
- o De reële waarde van niet-genoteerde aandelen neem toe met 36 miljoen euro, voornamelijk door een wijziging in de consolidatiekring.
- In de categorie Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden daalt de reële waarde van derivaten met 359 miljoen euro, voornamelijk door instrumenten die op vervaldag kwamen en reëlewaardeveranderingen, deel gecompenseerd door nieuwe transacties.
- In de categorie Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening stijgt de reële waarde van schuldinstrumenten met 38 miljoen euro, voornamelijk door nieuwe uitgiftes.

Eigen vermogen van de aandeelhouders en AT1 instrumenten (toelichting 5.10 in de jaarrekening 2017)

In aantal aandelen	31-03-2018 IFRS 9	31-12-2017 IAS 39
Gewone aandelen	418 597 567	418 597 567
<i>waarvan gewone aandelen die de houder recht geven op een dividenduitkering</i>	<i>418 597 567</i>	<i>418 597 567</i>
<i>waarvan eigen aandelen</i>	<i>57 473</i>	<i>64 847</i>
Overige informatie		
Fractiewaarde per gewoon aandeel (in euro)	3,48	3,48
Aantal uitgegeven maar niet volgestorte aandelen	0	0

De gewone aandelen van KBC Groep NV hebben geen nominale waarde en worden genoteerd op NYSE Euronext (Brussels).

De eigen aandelen betreffen hoofdzakelijk posities in aandelen KBC Groep om uitstaande derivaten met betrekking tot aandelencontracten in te dekken.

Belangrijkste wijzigingen in de consolidatiekring (toelichting 6.6 in de jaarrekening 2017)

In het eerste kwartaal van 2018:

- Juridische fusie van UBB en CIBANK (geen geconsolideerde invloed).
- Overname van het belang van 40% van MetLife in UBB-MetLife Life Insurance Company AD, een joint venture voor levensverzekeringen tussen United Bulgarian Bank en MetLife ('UBB-MetLife'). De financiële impact ervan is verwaarloosbaar voor KBC. Wijziging consolidatiemethode van vermogensmutatiemethode naar integrale consolidatie.

In 2017:

- De overname van 99,91% van de aandelen van United Bulgarian Bank AD en 100% van Interlease EAD in Bulgarije (balans geconsolideerd op 30 juni 2017; winst-en-verliesrekening geconsolideerd vanaf 1 juli 2017).

Gebeurtenissen na balansdatum (toelichting 6.8 in de jaarrekening 2017)

Belangrijke *non-adjusting* gebeurtenissen tussen de balansdatum (31 Maart 2018) en de publicatie van dit rapport (17 Mei 2018):

Voor 2017 heeft de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering een slotdividend van 2 euro per dividendgerechtigd aandeel (837 miljoen euro in totaal) voorgesteld. Die heeft dat goedgekeurd op 3 mei 2018. Dat slotdividend zal worden afgetrokken van de ingehouden winst in het tweede kwartaal van 2018. Dat zal op dat ogenblik ook een negatieve invloed hebben op de nettokasstroom uit financieringsactiviteiten.

Op 17 april 2018 plaatste KBC Groep NV voor 1 miljard euro aan niet-verwaterende additional tier 1-effecten. Het gaat om een non-call perpetual AT1-instrument op 7,5 jaar met een tijdelijke afschrijving tegen 5,125% CET1 en een initiële coupon van 4,25% per jaar, halfjaarlijks te betalen. De nieuwe AT1-effecten zijn uitgegeven met het oog op een eventuele toekomstige call van de AT1-effecten die we uitgaven in 2014, goed voor 1,4 miljard euro. Deze effecten zijn

geclassificeerd onder IAS 32 (aangezien interest betalingen discretionaire zijn en de effecten perpetueel), de jaarlijkse coupon van 4,25% - betaalt halfjaarlijks – wordt behandeld als dividend. Deze transactie heeft geen impact op het aantal gewone aandelen. Volgens hun voorwaarden mag KBC die immers aflossen in maart 2019. Door de uitgifte van de effecten kan KBC een optimale kapitaalstructuur in stand houden en zijn nu al uitstekende solvabiliteitsratio's blijven ondersteunen. De beslissing om de bestaande AT1-effecten al dan niet af te lossen, zal te gepasten tijde genomen worden rekening houdend met de financiële positie van KBC en andere factoren. Als de voorwaarden vervuld zijn, zal ze trouwens onder andere nog moeten worden goedgekeurd door de toezichthouder.

**VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE AANDEELHOUDERS VAN KBC GROEP NV
OMTRENT DE BEOORDELING VAN DE TUSSENTIJDSE VERKORTE
GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE STATEN VOOR DE PERIODE VAN DRIE MAANDEN
AFGESLOTEN PER 31 MAART 2018**

Inleiding

Wij hebben een beoordeling uitgevoerd van de in bijlage opgenomen tussentijdse geconsolideerde balans van KBC Groep NV en haar dochtervennootschappen (samen "de Groep") op 31 maart 2018 en de daarbij horende tussentijdse geconsolideerde winst- en verliesrekening, het vereenvoudigd geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over de periode van drie maanden afgesloten op die datum, de geconsolideerde vermogensmutaties en het vereenvoudigd geconsolideerd kasstroomoverzicht over de periode van drie maanden afgesloten op die datum, evenals van de toelichtingen, bevattende de grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, gezamenlijk de "Tussentijdse Verkorte Geconsolideerde Financiële Staten".

Deze staten tonen een geconsolideerd balanstotaal van EUR 304.022 miljoen en een geconsolideerde winst (aandeel van de Groep) voor de periode van drie maanden afgesloten op deze datum van EUR 556 miljoen.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en presenteren van deze Tussentijdse Verkorte Geconsolideerde Financiële Staten in overeenstemming met International Financial Reporting Standard IAS 34 *Tussentijdse Financiële Verslaggeving* ("IAS 34") zoals goedgekeurd voor toepassing in de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid om een besluit te formuleren over deze Tussentijdse Verkorte Geconsolideerde Financiële Staten op basis van onze beoordeling.

Omvang van de beoordeling

Wij hebben onze beoordeling uitgevoerd overeenkomstig de "International Standard on Review Engagements 2410 – Review of Interim Financial Information Performed by the Independent Auditor of the Entity". Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het verzoeken om inlichtingen aan hoofdzakelijk financiële en boekhoudkundige verantwoordelijken, en het toepassen van analytische en andere procedures van beoordeling. De reikwijdte van een beoordeling is substantieel kleiner dan een controle uitgevoerd volgens "International Standards on Auditing" en laat ons bijgevolg niet toe om met zekerheid te stellen dat we kennis hebben van alle belangrijke gegevens die zouden geïdentificeerd zijn indien we een volkomen controle zouden hebben uitgevoerd. Wij brengen dan ook geen controle-oordeel tot uitdrukking.

*PwC Bedrijfsrevisoren cvba, burgerlijke vennootschap met handelsvorm - PwC Reviseurs d'Entreprises srl, société civile à forme commerciale - Financial Assurance Services
Maatschappelijke zetel/Siège social: Woluwe Garden, Woluwedal 18, B-1932 Sint-Stevens-Woluwe
T: +32 (0)2 710 4211, F: +32 (0)2 710 4299, www.pwc.com
BTW/TVA BE 0429.501.944 / RPR Brussel - RPM Bruxelles / ING BE43 3101 3811 9501 - BIC BBRUBEBB / BELFIUS BE92 0689 0408 8123 - BIC GKCC BEBB*

Besluit

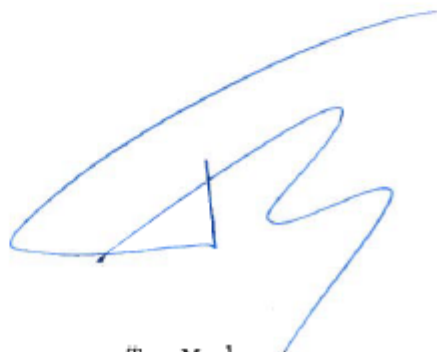
Op basis van onze beoordeling is niets onder onze aandacht gekomen dat ons ertoe aanzet van mening te zijn dat de bijgaande Tussentijdse Verkorte Geconsolideerde Financiële Staten geen getrouwe weergave zijn, in alle van materieel belang zijnde opzichten, van de financiële toestand van de Groep per 31 maart 2018, en van haar resultaat en kasstromen voor de periode van drie maanden afgesloten op die datum, in overeenstemming met IAS 34 zoals goedgekeurd voor toepassing in de Europese Unie.

Sint-Stevens-Woluwe, 16 mei 2018

De commissaris
PwC Bedrijfsrevisoren bevb
vertegenwoordigd door

A blue ink signature, appearing to be 'Roland Jeanquart', written over a circular stamp.

Roland Jeanquart
Bedrijfsrevisor

A blue ink signature, appearing to be 'Tom Meuleman', written in a stylized, cursive manner.

Tom Meuleman
Bedrijfsrevisor

Additionele Informatie 1KW 2018

Dit deel werd niet nagezien door de Commissaris

Details van ratio's en termen

Common equity ratio

Een risicogewogen maatstaf van de solvabiliteit van de groep, gebaseerd op het kernkapitaal (*common equity tier 1-kapitaal*).

Berekening	1KW 2018	2017	1KW 2017
Gedetailleerde berekening in het hoofdstuk Kapitaaltoereikendheid, onder Solvabiliteit op KBC-groepsniveau in het Engelstalig 'quarterly report'. De hier vermelde ratio is gebaseerd op de Deense compromismethode.			
Fully loaded	15,9%	16,3%	15,7%

Dekkingsratio

Geeft weer welk deel van de impaired kredieten (definitie: zie Impaired kredieten) gedekt is door waardeverminderingen. Waar van toepassing, kunnen teller en noemer in de formule worden beperkt tot de impaired kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	(*) 1KW 2018	2017	1KW 2017
Specifieke waardeverminderingen op kredieten	Credit risk loan portfolio overview, tabel in de 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'.	4 584	4 039	4 667
/				
Uitstaande impaired kredieten	Credit risk loan portfolio overview, tabel in de 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'.	9 583	9 186	10 017
= (A) / (B)		47,8%	44,0%	46,6%

(*) Vanaf 1kw 2018 is er een definitie aanpassing uitgevoerd (zie 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'). De dekkingsratio van 2017 volgens de nieuwe definitie stijgt van 44,0% naar 48,1%.

Eigen vermogen van de aandeelhouders per aandeel

Weerspiegelt de boekwaarde van een KBC-aandeel, m.a.w. de waarde in euro die elk aandeel vertegenwoordigt in het eigen vermogen van de aandeelhouders van KBC.

Berekening (in miljoenen euro of aantallen)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Eigen vermogen van de aandeelhouders (A)	Geconsolideerde balans	17 119	17 403	16 506
/				
Aantal gewone aandelen min eigen aandelen (per einde periode) (B)	Toelichting 5.10	419	419	418
= (A) / (B) (in euro)		40,90	41,58	39,45

Gecombineerde ratio (schadeverzekeringen)

Geeft een inzicht in de technische winstgevendheid (d.w.z. onder meer abstractie makend van beleggingsresultaten) van de schadeverzekeringsactiviteiten, meer bepaald in welke mate de verzekeringspremies voldoen om de schade-uitkeringen en kosten te dekken. De gecombineerde ratio houdt rekening met afgestane herverzekering.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Verzekeringstechnische lasten, inclusief interne schaderegelingskosten (A)	Toelichting 3.7.1	230	813	183
/				
Verdiende verzekeringspremies (B)	Toelichting 3.7.1	372	1 465	355
+				
Bedrijfskosten (C)	Toelichting 3.7.1	133	482	126
/				
Geboekte verzekeringspremies (D)	Toelichting 3.7.1	472	1 493	452
= (A/B)+(C/D)		89,9%	87,8%	79,4%

Impaired kredieten ratio

Deze ratio geeft het aandeel van *impaired* kredieten in de kredietportefeuille (definitie: zie Kredietportefeuille), en dus een idee van de kredietwaardigheid van die portefeuille. *Impaired loans* zijn leningen waarvoor het onwaarschijnlijk is dat de volledige contractuele hoofdsom en interesten worden (terug)betaald. Het gaat om de leningen met KBC-defaultstatus PD 10, PD 11 en PD 12, wat overeenkomt met de definitie van *non-performing* zoals gebruikt door de Europese Bankautoriteit (EBA). Waar van toepassing, kunnen teller en noemer in de formule worden beperkt tot de impaired kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	(*)1KW 2018	2017	1KW 2017
Uitstaand bedrag van impaired kredieten (A)	Credit risk loan portfolio overview, tabel in de 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'.	9 583	9 186	10 017
/				
Totale uitstaande kredietportefeuille (B)	Credit risk loan portfolio overview, tabel in de 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'.	162 546	154 160	148 387
= (A) / (B)		5,9%	6,0%	6,8%

(*) Vanaf 1kw 2018 is er een definitie aanpassing uitgevoerd (zie 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'). De impaired kredieten ratio van 2017 volgens de nieuwe definitie stijgt van 6,0% naar 6,1%.

Kosten-inkomstenratio

Geeft een beeld van de relatieve kostenefficiëntie (kosten ten opzichte van opbrengsten) van de bankactiviteiten.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1Q 2018	2017	1Q 2017
Exploitatiekosten van de bankactiviteiten (A)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van exploitatiekosten	1 158	3 570	1 097
/				
Totale opbrengsten van de bankactiviteiten (B)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van totale opbrengsten	1 657	6 587	1 662
= (A) / (B)		69,9%	54,2%	66,0%

Waar relevant berekenen we ook de kosten-inkomstenratio zonder uitzonderlijke en/of niet-operationele elementen. We sluiten daarbij de volgende zaken uit: invloed van de marked-to-marketwaardering van ALM-derivaten (volledig uitgesloten), bankentax (inclusief de bijdrage tot de 'European Resolution Fund') opgenomen pro-rata en gespreid over de kwartalen van het betrokken jaar in plaats van voorafname (als vereist door IFRIC 21) en uitzonderlijke items. De kosten-inkomstenratio gecorrigeerd voor deze specifieke elementen bedraagt 55,1% in 1kw 2018 (versus 55,0% in 2017 en 51,6% in 1kw 2017).

Kredietkostenratio

Geeft een idee van de in de winst-en-verliesrekening opgenomen waardeverminderingen op kredieten voor een bepaalde periode, in verhouding tot de totale kredietportefeuille (definitie: zie Kredietportefeuille). Op langere termijn kan deze ratio een indicatie geven van de kredietkwaliteit van de portefeuille.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Nettowijziging in de waardeverminderingen voor kredietrisico's (A) (Geannaliseerd)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van bijzondere waardeverminderingen	- 62	- 87	6
/				
Gemiddelde uitstaande kredietportefeuille (B)	Loan and investment portfolio, banking' tabel de 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'extended quarterly report'	162 253	151 681	148 792
= (A) (Geannaliseerd) / (B)		-0,15%	-0,06%	0,02%

Kredietportefeuille

Geeft een idee van de omvang van de (voornamelijk pure, traditionele) kredietactiviteiten.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Leningen en voorschotten aan klanten	Toelichting 4.1, onderdeel van Leningen en voorschotten aan klanten	142 512	140 999	134 047
+				
Schuldinstrumenten van ondernemingen in de investeringsportefeuille (gerelateerd aan de bankactiviteiten van de groep)	Toelichting 4.1, onderdeel van 'schuldinstrumenten van ondernemingen'	2 913	-	-
-				
Reverse repo's aan klanten	Toelichting 4.1	-	-	-
+				
Reverse repo's excl Centrale Banken	Toelichting 4.1, onderdeel van 'Reverse repo's met Kredietinstellingen'	1 522	-	-
+				
Schuldinstrumenten van kredietinstellingen (gerelateerd aan de bankactiviteiten van de groep)	Toelichting 4.1, onderdeel van 'schuldinstrumenten van Kredietinstellingen'	3 411	-	-
+				
Blootstelling op kredietinstellingen		5 260	-	-
+				
Schuldinstrumenten van ondernemingen en van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (gerelateerd aan de bankactiviteiten van de groep)	Toelichting 4.1, onderdeel van Schuldinstrumenten van ondernemingen en van Schuldinstrumenten van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	-	6 243	7 298
+				
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (gerelateerd aan de bankactiviteiten van de groep, exclusief marktzaakactiviteiten)	Toelichting 4.1, onderdeel van Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	-	881	990
+				
Verstrekte financiële garanties aan klanten	Toelichting 6.1: onderdeel van Verstrekte financiële garanties	8 049	8 235	8 343
+				
Bijzondere waardeverminderingen op kredieten	Toelichting 4.2: onderdeel van Bijzondere waardeverminderingen	4 685	4 058	4 838
-				
Verzekerings entiteiten	Toelichting 4.1: onderdeel van Leningen en voorschotten aan klanten	- 2 021	- 2 458	- 2 039
+				
Niet-krediet gerelateerde vorderingen		- 853	-	-
+				
Overige (inclusief geprorateerde rente voor 2018)	Onderdeel van toelichting 4.1	- 2 932	- 3 797	- 5 091
= Bruto boekwaarde		162 546	154 160	148 387

(*) Vanaf 1kw 2018 is er een defintie aanpassing uitgevoerd (zie 'Credit risk' sectie in het Engelstalig 'quarterly report').

Leverageratio

Geeft een idee van de solvabiliteit van de groep, gebaseerd op een eenvoudige, niet-risicogewogen ratio.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Reglementair beschikbaar tier 1-kapitaal (A)	Leverage ratio KBC-Group (Basel III, fully loaded) tabel in de 'Leverage KBC Group' sectie in het Engelstalig 'quarterly report'	16 193	16 504	15 239
/				
Totale exposure measures (totaal van niet-risicogewogen binnen- en buitenbalanselementen, met enkele aanpassingen) (B)	Gebaseerd op de Capital Requirements Regulation (CRR)	285 110	272 373	265 597
= (A) / (B)		5,7%	6,1%	5,7%

Liquiditeitsdekkingsratio (liquidity coverage ratio (LCR))

Geeft een idee over de liquiditeitspositie van de bank op korte termijn, meer bepaald in welke mate de groep in staat is liquiditeitsmoeilijkheden te doorstaan gedurende een maand.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1Q 2018	2017	1Q 2017
Liquide activa van hoge kwaliteit (A)	Gebaseerd op de 'Delegated Act on LCR' van de Europese Commissie	81 097	79 850	70 950
/				
Totale nettokasuitstroom voor de volgende dertig kalenderdagen (B)		58 340	57 600	48 900
= (A) / (B)		139%	139%	145%

Liquiditeitsdekkingsratio (LCR) is gebaseerd op de 'Delegated Act' verpictingen. Vanaf jaareinde 2017 rapporteert KBC een 12 maand gemiddelde LCR in lijn met de EBA richtlijnen omtrent LCR rapportering.

Minimum requirement for own funds and eligible liabilities (MREL)

Geeft weer in welke mate een bank, naast eigen vermogen, ook een gepaste hoeveelheid schulden heeft die in aanmerking komen voor *bail-in* (de zogenaamde eigen middelen en in aanmerking komende passiva). MREL en *bail-in* gaan uit van het principe dat bij een bankfaillissement in eerste instantie de aandeel- en schuldhouders de verliezen moeten dragen.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Eigen vermogen* en de in aanmerking komende passiva (uitgegeven door KBC Groep NV) (A)	Gebaseerd op BRRD	23 134	22 207	19 670
/				
Totaal gewogen risicovolume (geconsolideerd, Deense compromismethode) (B)	Geconsolideerde balans	93 173	92 410	88 389
= (A) / (B)		24,8%	24,0%	22,3%

* na deconsolidatie van KBC Verzekeringen

Vanaf 1kw 2018 de berekening van de MREL is inclusief Opco instruments zoals weergegeven in het Engelstalig 'quarterly report' sectie 'Solvency'.

Netto stabiele financieringsratio (NSFR)

Geeft een idee van de structurele liquiditeitspositie van de bank op lange termijn, meer bepaald in welke mate de groep in staat is liquiditeitsmoeilijkheden te doorstaan over een periode van één jaar.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Beschikbaar bedrag stabiele financiering (A)	Basel III, net stable funding ratio (Basel Comité, Oktober 2014)	160 700	157 700	148 800
/				
Vereist bedrag stabiele financiering (B)		117 200	117 300	114 550
= (A) / (B)		137,1%	134,5%	129,9%

Nettorentemarge

Geeft een idee van de relatieve nettorente-opbrengsten van de bankactiviteiten (een van de belangrijkste inkomstenbronnen van de groep) ten opzichte van de gemiddelde totale rentedragende activa van de bankactiviteiten.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Nettorente-inkomsten van de bankactiviteiten (A) (Geannaliseerd)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van nettorente-inkomsten	945	3 513	871
/				
Gemiddelde rentedragende activa van de bankactiviteiten (B)	Gecons balans: onderdeel van total activa	187 603	187 216	185 294
= (A) (Geannaliseerd x360/aantal kalenderdagen) / (B)		2,01%	1,85%	1,88%

Vanaf 1kw 2018 de nettorentemarge definitie is gewijzigd, het betreft nettorente-inkomsten van de bankactiviteiten exclusief dealing room gedeeld door gemiddelde rentedragende activa van de bankactiviteiten exclusief dealing room. Rekeninghoudend met de nieuwe definitie, the pro-forma nettorentemarge van 1kw 2017 is 1,93% en 2017 is 1,96%.

Rendement op eigen vermogen

Geeft een idee van de relatieve rendabiliteit van de groep, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat op de ingezette eigen middelen.

Berekening (in miljoenen euro of aantallen)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Resultaat na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (A) (Geannaliseerd)	Gecons. w-&-v-rekening	556	2 575	630
-				
Coupon op de additional tier 1-instrumenten in het eigen vermogen (B) (Geannaliseerd)	Gecons. vermogensmutaties	- 14	- 52	- 13
/				
Gemiddeld eigen vermogen van de aandeelhouders, exclusief de herwaarderingsreserve voor voor verkoop beschikbare financiële / reëlewaardeveranderingen via eigen vermogen activa / overlaybenadering (C)	Gecons. vermogensmutaties	15 695	14 926	14 567
= (A-B) (Geannaliseerd) / (C)		13,8%	16,9%	16,9%

Rendement op toegewezen kapitaal van een divisie (ROAC)

Geeft een idee van de relatieve rendabiliteit van een divisie, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat op het aan de divisie toegewezen kapitaal.

Berekening (in miljoenen euro of aantallen)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
DIVISIE BELGIË				
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.1 Segmentinformatie volgens de managementstructuur	243	1 575	301
/				
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		6 430	6 040	6 119
= (A) (Geannualiseerd) / (B)		15,1%	26,1%	19,7%
DIVISIE TSJECHIË				
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.1 Segmentinformatie volgens de managementstructuur	171	702	181
/				
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		1 715	1 620	1 511
= (A) (Geannualiseerd) / (B)		39,8%	43,0%	47,9%
DIVISIE INTERNATIONALE MARKTEN				
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.1 Segmentinformatie volgens de managementstructuur	137	444	114
/				
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		2 185	2 054	1 992
= (A) (Geannualiseerd) / (B)		25,0%	21,6%	22,9%

Solvabiliteitsratio van de verzekeringsactiviteiten

Een maatstaf voor de solvabiliteit van de verzekeringsactiviteiten, berekend volgens Solvency II.

Berekening	1KW 2018	2017	1KW 2017
Gedetailleerde berekening in de tabel 'Solvency KBC Insurance consolidated - Solvency II' in de afzonderlijke 'Solvency banking and insurance activities' secties in het Engelstalig 'quarterly report'.	218%	212%	220%

Totaal beheerd vermogen

Het totale beheerde vermogen omvat de activa van derden en van de KBC-groep die beheerd worden door de verschillende assetmanagers van de groep (KBC Asset Management, ČSOB Asset Management, enz.) en ook de activa onder adviserend vermogensbeheer bij KBC Bank. De activa betreffen dus vooral KBC-beleggingsfondsen en tak 23-verzekeringsproducten, en activa onder mandaten tot discretionair en adviserend vermogensbeheer van (vooral retail, private banking en institutionele) klanten, en bepaalde groepsactiva. De omvang en de ontwikkeling van het totale beheerde vermogen is een belangrijke bron van nettoprovisie-inkomsten (genereert toetredings- en managementfees) en verklaart bijgevolg een groot deel van de wijziging in die inkomstenlijn. In die optiek wordt het beheerde vermogen van een fonds dat niet direct aan klanten wordt verkocht, maar waarin wordt geïnvesteerd door een ander fonds of via een discretionaire of adviserende vermogensbeheerportefeuille, gezien het ermee gerelateerde werk en de eventuele provisie-inkomsten die daarmee gepaard gaan, ook meegeteld in het totale beheerde vermogen.

Berekening (in miljarden euro)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Divisie België (A)	Company presentatie op www.kbc.com	199,3	202,1	199,7
+				
Divisie Tsjechië (B)		9,7	9,6	8,8
+				
Divisie Internationale Markten (C)		4,5	5,0	5,7
(A)+(B)+(C)		213,4	216,7	214,1

Noteer dat de AuM cijfers voor 2017 zijn gedaald met circa 2 miljard euro door een correctie in Institutionële Mandaten.

Totale kapitaalratio

Een risicogewogen maatstaf voor de solvabiliteit van de groep, gebaseerd op het totale reglementaire eigen vermogen.

Berekening	1KW 2018	2017	1KW 2017
Gedetailleerde berekening in de tabel 'Danish Compromise' in de 'Solvency KBC Group' sectie.			
Fully loaded	19,7%	20,2%	20,0%

Winst per aandeel, gewoon en verwaterd

Geeft een idee van hoeveel winst van een bepaalde periode toekomt aan één aandeel (en desgevallend inclusief verwaterende instrumenten).

Berekening (in miljoenen euro)	Verwijzing	1KW 2018	2017	1KW 2017
Resultaat na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (A)	Geconsolideerde w-&-v-rekening	556	2 575	630
-				
Coupon op de additional tier 1-instrumenten in het eigen vermogen (B)	Gecons. eigenvermogensmutaties	- 14	- 52	- 13
/				
Gemiddelde aantal gewone aandelen min eigen aandelen van de periode, in miljoenen (C)	Toelichting 5.10	418,5	418,1	418,1
of:				
Gemiddeld aantal gewone aandelen en verwaterende opties min eigen aandelen van de periode (D)		418,6	418,1	418,1
Gewoon = (A-B) / (C) (in euro)		1,30	6,03	1,47
Verwaterd = (A-B) / (D) (in euro)		1,30	6,03	1,47